

۲

زبان فارسی

دوره متوسطه

Müəllif: Tural Ziyadxanov

Redaktor: Nasir Sultanpur

زبان فارسی – ۲

دوره متوسطه

Müəllif: Tural Ziyadxanov

Redaktor: Nasir Sultanpur

Azərbaycan Araşdırma Mərkəzi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

۶	مقدمه
۷	فصلِ اوّل
۱۲	درسِ اوّل
۱۸	درسِ دوّم
۲۲	درسِ سوّم
۲۶	فصلِ دوّم
۳۳	درسِ چهارّم
۳۷	درسِ پنجم
۴۳	درسِ ششم
۴۷	فصلِ سوّم
۵۳	درسِ هفتم
۵۹	درسِ هشتم
۶۶	درسِ نهم
۷۵	فصلِ چهارّم
۸۲	درسِ دهم
۸۹	درسِ یازدهم
۱۰۲	فصلِ پنجم
۱۱۰	درسِ سیزدهم

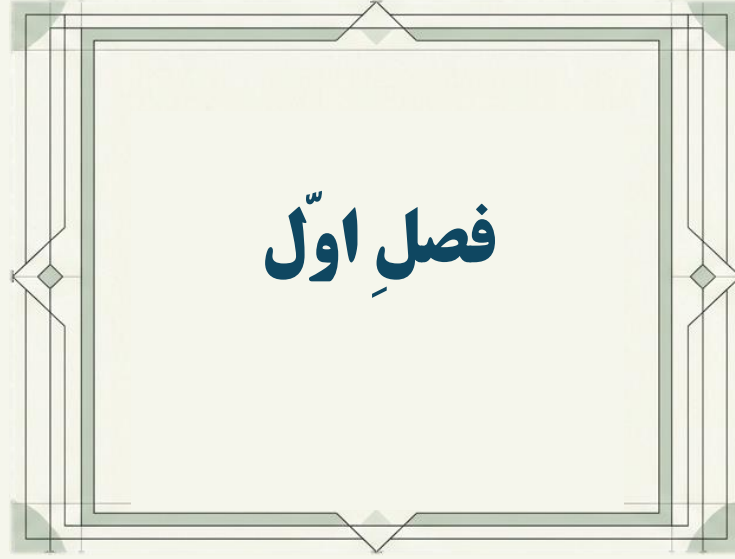
۱۱۶.....	دَرسِ چہار دَہم
۱۲۳.....	دَرسِ پانز دَہم
۱۳۰.....	فصلِ ششم
۱۳۹.....	دَرسِ شانز دَہم
۱۶۱.....	دَرسِ ہج دَہم
۱۶۸.....	فصلِ ہفتم
۱۷۷.....	دَرسِ نوز دَہم
۱۸۹.....	دَرسِ بیستم
۱۹۹.....	دَرسِ بیست و یکم
۲۱۱.....	واژہ نامہ

.Müqəddimə

Fars dilinin zəruriliyini nəzərə alaraq bu kitabı yazmaq qərarına gəldik. Bir nəfər Şərq ədəbiyyatı ilə maraqlanmaq istəyirsə, onun fars dilini bilməyi lazımdır. Hafizi, Səдини başa düşmək üçün öncə fars dilini başa düşmək zəruridir. Bir nəfər hövzə dərslərində daha çox müvəffəq olmaq istəyirsə, fars dilini öyrənməlidir. Çünki bütün dərslərlərin şərhləri fars dilində yazılıb. Şərhlərdən əlavə tarixdən təfsirə qədər, kəlamdan fəlsəfəyə qədər İslam aləminə töhvə verən saysız kitablar fars dilindədir. İstənilən mövzuda kitab axtarsanız, (əxlaq, əhkam, məntiq, fəlsəfə, kəlam, irfan, fiqh, üsul, təfsir, hədis, Quran, tarix, psixologiya, insanşünaslıq və s) fars dilində rahat əldə edə bilərsiniz. Bu zərurəti nəzərə alaraq, İranda yaşamayan şəxslər üçün sadə dildə yazılmış bir dərslək təqdim etmək qərarına gəldik. Birinci cildi oxuyan hər bir şəxs bilir ki, kitabın özəlliklərindən biri də sadə və başa düşülən tərzdə yazılmaqla yanaşı, həm kitab dili, həm də danışiq dilini əhatə etməsidir. Yəni bu kitabla fars dilini öyrənən şəxs həm rahat danışa bilir, həm də kitab oxuyub tərcümə edə bilir .

İkinci cild cəmi 20dərsləndən ibarətdir. Qeyd edək ki, xarici dil öyrənmək əsasən iki metodla keçirilir. Birincisi (qədimi üslub) lüğətə üstünlük verməklə, çox söz əzbərləməklə, ikinci metod isə əsasən cümlə daxilində lüğət ehtiyatını zənginləşdirməklə. Əlbəttə, cümlə qurmaq üçün də lüğətə ehtiyac olduğu üçün lüğətdən də bir həddə istifadə edilir. Biz bu kitabda hər iki üsluba riayət etmişik. Əsasən cümlə qurmağa üstünlük versək də (həm Azərbaycan dilindən Fars dilinə, həm də Fars dilindən Azərbaycan dilinə) kitabın sonunda kifayət qədər lüğət də gətirmişik. Bundan əlavə danışiq üçün lazım olan bütün məsdərləri kitabın sonunda vermişik ki, keçdiyimiz qaydalara əsasən şagirdlər onları müxtəlif zamanlarda işlədib cümlə qura bilsinlər. Son olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, kitab nə qədər sadə olsa da, müəllimlə birlikdə oxumaq daha faydalıdır.

Tural Ziyadxanov.

Azərbaycan 	فارسی
Şənbə	شنبه [شَمبِه]
Bazar günü	یکشنبه [یِه شَمبِه]
Bazar ertəsi	دوشنبه [دوشمبِه]
Çərşənbə axşamı	سه‌شنبه [سه‌شَمبِه]
Çərşənbə	چهارشنبه [چارشَمبِه]
Cümə axşamı	پنج‌شنبه [پنج‌شَمبِه]
Cümə günü	جُمعه
tətil	تَعطیل
lülə kabab	کَبَابِ کوبیده
yarpaq kabab	کَبَابِ برگ
düyü ilə kabab	چَلُو کَبَاب
düyü ilə toyuq	چَلُو مُرغ
salat	سالاد
dondurma	بَسْتَنی
duz	نَمک

istiot	فِلْفِل
restoran	رِستوران
teatr pyesi	نمایشنامه
məqalə	مَقَالَه
hekayə	داستان
qısa hekayə	داستانِ کوتاه
şeir	شِعِر
surud	سُرود
qəzet	روزنامه
jurnal	مَجَلَّه
maraqlı	جالب
qardaş uşağı	برادرزاده
bacı uşağı	خواهرزاده
iş yoldaşı	همکار
işçi	کارمند
müdür	مُدیر
rəis	رئیس

səbrsiz	بى حُوصِلَه
halsız	بى حال
narahat	ناراحت
əsəbi	عَصَبِي
zərərli	مُضِرّ
faydalı	مُفِيد
önəmli	مُهْمّ
zəif	ضَعِيف
güclü	قَوِي
təhlükəli	خَطَرَناک
səs	صِدَا
hərf	حَرْف
ön, qarşı	جِلْو
önündə, qarşısında	جِلْو
arxa	عَقَب
keçmiş	گُذْشْتَه
əvvəl, qabaq	پیش

əvvəl, qabaq	پیش از
bu qədər	این قدر [این قَد]
hamısı	این همه
bəzən, vaxtaşırı	گاهگاه
bəlkə	شاید
dərhal	فوراً
oxumaq	خواندن (= خا) [خوندن]
yazmaq	نوشتن
eşitmək	شنیدن
soruşmaq	پرسیدن
qorxmaq	ترسیدن

گذشته استمراری | Bitməmiş keçmiş zaman forması

قاعده / Qayda

می + گذشته ساده = گذشته استمراری

Fars dilində bitməmiş keçmiş zaman formasını əmələ gətirmək üçün şühudi keçmiş zaman formasında işlənən fellərin əvvəlinə «می» (mi) hissəciyi artırılır və vurğu həmin hissəciyin üstünə düşür.

صرف فعل رفتن

منفی	مثبت	ضمیر
نمی رَفتم	می رَفتم	من
نمی رفتی	می رفتی	تو
نمی رفت	می رفت	او
نمی رفتیم	می رفتیم	ما
نمی رفتید	می رفتید [می رفتین]	شما
نمی رفتند	می رفتند [می رفتن]	آنها [اونا]

تمرین یکم

بشنوید و تکرار کنید:

مصدر	ستاک گذشته	ستاک حال
خواندن	خواند	خوان
نوشتن	نوشت	نویس
شنیدن	شنید	شنو

جملات نمونه

هر جا می‌رفت برادرزاده‌اش را [برادرزادش رو] با خود [با خودش] می‌برد.

ده سال پیش هر سه شنبه [سه شنبه] نهارتان را [نهارتون رو] در [تو] این رستوران می‌خوردید [می‌خوردین].

شنبه [شنبه] گذشته یک [یه] خبر جالب در [تو] روزنامه خواندم [خواندم].

شما هر دوشنبه سه مقاله کوتاه در روزنامه‌های عصر می‌نویسید.

سال قبل هر دو ماه یک [یه] نامه برایش [براش] می‌نوشتم.

هر چه [هر چی] به همکارم می‌دادم فوراً می‌خواند [می‌خوند].

تمام کارمندهای این اداره، جوان بودند.

آنها [اونا] صدای مرا [من رو] نمی‌شنیدند [نمی‌شنیدن].

هیچ کس مقاله‌های او را [اون رو] نمی‌خواند [نمی‌خوند].

شما حرف‌های [حرفای] او را [اون رو] می‌شنیدید [می‌شنیدین] ولی چرا چیزی [هیچ چی] نمی‌گفتید [نمی‌گفتین]؟

قبل از آمدن [او آمدن] من چه [چی] می‌نوشتید [می‌نوشتین]؟

هر روز به اتاق آقای رئیس می‌رفتم و نامه‌ها را با صدای بلند برایش می‌خواندم.

به فارسی بنویسید:

1. Sənin məqaləni dünən oxuyurdum.	
2. Mənim qardaşım uşaqlar üçün maraqlı hekayələr yazırdı.	
3. Biz yayda hər həftə dəniz kənarına gedirdik.	
4. Müəllim dərsi hər gün məndən soruşurdu.	
5. Mən keçən il ingilis dilini öyrənirdim.	
6. Atam xəbərləri qəzetdən oxuyurdu.	
7. Anam bizə maraqlı hekayələr danışırdı.	
8. Kiçik bacım uşaqlıqda qaranlıqdan qorxurdu.	
9. Biz məktəbdə tez-tez surud oxuyurduq.	
10. Dünən axşam maraqlı filmə baxırdıq.	

به فارسی بنویسید:

1. Uzaqdan zəif bir səs eşidirdik.	
2. Mən müəllimin səsini eşitmirdim.	
3. Biz birlikdə qısa hekayələr yazırdıq.	
4. O çox az danışdı.	
5. O mənə vaxtaşırı məktub yazırdı.	
6. Biz hər yay kəndimizə gedirdik.	
7. İşçilər keçmiş müdirdən tez-tez şikayət edirdilər.	
8. İş yoldaşım maraqlı şeirlər yazırdı.	
9. Mən dostlarımla hər bazar günü bu restoranda görüşürdüm.	
10. O fars dilini başa düşürdü amma danışa bilmirdi.	

جاهای خالی را پر کنید:

مصدر	ستاک گذشته	ستاک حال
پُرسیدن	پُرسید	پُرس
تَرسیدن	تَرسید	تَرس

۱. من پرسید...	۱۱. ما می پرسید...
۲. من می پرس...	۱۲. ما پرسید...
۳. من می پرسید...	۱۳. شما پرسید... []
۴. تو می پرسید...	۱۴. شما می پرسید... []
۵. تو پرسید...	۱۵. شما می پرس... []
۶. تو می پرس...	۱۶. آنها پرسید... []
۷. او پرسید...	۱۷. آنها می پرسید... []
۸. او می پرسید...	۱۸. آنها می پرس... []
۹. او می پرس... []	۱۹. بپرس...
۱۰. ما می پرس...	۲۰. بپرس... []

جاهای خالی را پر کنید:

(ن، ت، پ، می، از)	
۱. تو... می ترسی.	۲. ما... ترسیدیم.
۳. ما... می ترسیم.	۴. شما ند... ترسید.
۵. آنها... ترسیدند.	۶. او... ترسد.
۷. شما... ترسیدید.	۸. من... ترسیدم.
۹. گربه از سگ... ترسد.	۱۰. سگ... گربه... می ترسد.
۱۱. ... این حیوان... ترسید! خطرناک است.	۱۲. بچه ها معمولاً... دُکتر... ترسند.
۱۳. [شما... چی... ترسین؟]	۱۴. تو دیشب... چه... ترسیدی؟
۱۵. من... هیچ چیز... می ترسم.	

بَرای / از / به / با + ضَمیرِ مُتَّصِل

معادل	نتیجه	+ ضمیر	حرفِ اضافه
= بَرایِ من	بَرایِم [بَرام]	+ مَم	بَرایِ
= از من	اَزَم	+ مَم	اَز
= به من	بِهِم	+ مَم	بِه
= با من	بَاهام	+ مَم	بَا

تَمرینِ ششم

بشنوید و تکرار کنید:

یک [یه] چیزی بَرایَت [بَرات] می خَرند [می خَرَن].
 [اونا چی بِهتون گُفتَن؟ وَ شَما بِهشون چی گُفتین؟]
 [چرا هیچ چی بِهش نِمی گَی؟]
 [شما فقط تا چَلو سینما فِلِسطین باهاش بودین].
 [لطفاً مُوضوع رو بِهمون بِگین].
 خواهش می کُرم یک [یه] چَلو کَبابِ کوبیده بَرایِش [بَراش] بَبرید [بَبرین].
 نَمک و فِلِفل زیاد، بَرایِمان [بَرامون] مُضِرّ است [مُضِرّه].
 شما با عَذاپَتان [عَذاپتون] زیاد فِلِفل می خورید [می خُورین] بَرایتان [بَراتون] خوب نیست [نیس].
 [خواهش می کُرم یه چیزی اَزش بَخَرین، وَ یه پولی بِهش بدین].
 [پنج دَیقه پیش چی بِهت گُفتم؟]

به فارسی بنویسید:

1. Onunla get.	
2. Mən səninlə gələcəyəm.	
3. Onlara heç nə demədi.	
4. Xahiş edirəm mənə bu kitabı verin.	
5. Atam keçən ay mənə qırmızı velosiped aldı.	
6. Mən hər gün qardaşım ilə top oynayıram.	
7. Qardaşım məndən iki yaş kiçikdir.	
8. O niyə mənə cavab vermir?	
9. Bu məktubu mənim üçün oxuya bilərsən?	
10. Dünən onunla bu iş haqqında danışdıq.	
11. O sabah bizimlə restoranda görüşəcək.	
12. Mənə qulaq as.	

جاهای خالی را پر کنید:

۱. من نامه... با صدای... می خوانم. (م، بلند، را)
۲. تو مقاله را... صدای... ب... (آهسته، با، خوان)
۳. او این... را... نمی... (خواند، شعر، آهسته)
۴. بچه‌ها... روز... مدرسه... می... (در، سرود، خوانند، هر)
۵. ... شما... رمان... خوان...؟ (نمی، هیچ وقت، ید، چرا)
۶. بابک... داستان... می خواند... (کوتاه، گاهی، د)
۷. کتاب... ی است، سال... دو بار آن... خواند... (م، گذشته، جالب، را)
۸. هر چه به او... دادند، می... کم... (است، گفت، می)
۹. من از آنها... ولی آنها... من... (نمی ترسیدند، می ترسیدم، از)
۱۰. از من...! من دوست... هستم... (م، تو، نترس)

جمله بسازید:

۱. (من، هیچ کس، از، نمی ترسم)

۲. (روز، هفته، چهارم، سه شنبه، است)

۳. (تعطیل، است، جمعه)

۴. (ساندویچ، ناهار، من، یک، است)

۵. (خانه، درخت، جلو، ما، است، چندتا)

۶. (او، جلو، در کلاس، می نشست، همیشه)

۷. (کارمندا، رئیس، جلوتر، از، اداره، می آمد)

۸. (آنها، ناراحت، کمی، و، بی حال، بودند)

۹. (شما، صندلی، عقب، روی، می نشینید، معمولاً)

۱۰. (مدیر، صدایی، مدرسه، قوی، و، دارد، بلند)

چه + ضميرِ متّصل + 4

ضمير	فرمول	نتيجه
من	چه + مَ + ه	چمه؟
تو	چه + تَ + ه	چته؟
او	چه + شَ + ه	چشه؟
ما	چه + مَون + ه	چمونه؟
شما	چتونه؟	چه + تَون + ه
آنها	چشونه؟	چه + شَون + ه

بشنوید و تکرار کنید:

[سارا چشه؟]

[سارا گُرسنه‌آس.]

[دیروز شما چتون بود؟]

[چیزیم نبود، فقط یه کمی عَصَبانی بودم.]

[تو چته، چرا چیزی نمی خوری؟]

[مُهِّم نیست، بعداً می خورم.]

[آقای دُکتر حسینی امروز چشونه؟ چرا چیزی نمی گن؟]

[چیزِ مُهْمی نیست، کمی خَسْتِه‌آن. حالشون خوب نیست.]

[رئیس ما آدمِ مُهْمیه، ولی مُفید نیست.]

[نمی‌دونم چمه؟ چرا این قَد بی حالَم؟ شاید مَرِضَم.]

[اون آقا کیه؟، چرا ناراحته؟، چشه؟ چرا این قَد غَمگینه؟]

جاهای خالی را پر کنید:

۱. [ببین این بچه... چرا... نمی...؟] (خوره، شیر، چشه)
۲. [تو امروز...؟ پدرت دیشب... بود؟] (چش، چته)
۳. [پدرم چیزیه... نبود. من هم چیزیه... نیست.] (ش، م)
۴. [شما چ...؟ حال... خوب...؟] (نیست، تون، ستونه)
۵. [یه چیزیه... هست، حال... از دیروز...ه.] (بدتر، م، م)
۶. [رئیس... چ...؟ ... این قد عصبیه؟] (شه، چرا، تون)
۷. [اینا...ه؟ چرا این... دوا می...؟] (قد، چشون، خورن)
۸. [سارا خانم امروز...؟ چرا... بی حوصله...ن؟] (این قد، ناراحت، چشونه)
۹. [چیز...ی نیست. لطفاً یه لیوان... برا... بیارین!] (آب، شون، مهم)
۱۰. [همکارتون پریروز حال... خوب بود، ولی امروز... چیزیش هست. شاید یه... خسته‌اس.] (گمی، م، ش، یه)

بشنوید و تکرار کنید:

شام در رستوران

هادی کارمند اداره پست است. او مردی آرام و دقیق است. هادی شوهری وفادار و پدری فداکار است. نام همسرش مریم است. مریم معلم کلاس سوم دبستان است. او مادری دلسوز و همسری مهربان است. مریم و هادی یک پسر دارند. نام او رامین است. رامین پسری باهوش و گنجکاو است. او شش سال دارد و شاگرد کلاس اول دبستان است. آنها خانواده‌ای خوشبخت هستند.

(عصر جمعه، در خانه)

هادی: مریم! امشب شام چی داریم؟
مریم: هنوز هیچ چی. من امروز خیلی کار داشتم. لباس شستم. خونه رو تمیز کردم حالا می‌رم شام درست کنم، چی دوست داری؟
ه: نه عزیزم، تو امروز خیلی کار کردی، خسته شدی، می‌ریم رستوران شام می‌خوریم، چطوره؟
م: رستوران پولش خیلی می‌شه.
ه: نه، مهم نیست.
م: باشه؛ چه ساعتی می‌ریم؟
ه: ساعت هفت و نیم.
م: حالا ساعت چنده؟
ه: حالا ساعت هفته. نیم ساعت وقت داریم.
رامین: بابا! من هم با شما می‌آم (= می‌آیم)؟
ه: البته پسر، من بدون تو و مادرت هیچ جا نمی‌رم.
م: هادی جان! گدوم رستوران می‌ریم؟
ه: رستوران گلشن.
ر: خیلی دوره؟ پیاده می‌ریم یا با ماشین؟
ه: نه، خیلی دور نیس. ولی با ماشین می‌ریم.

(در ماشین)

ر: بابا! من جَلُو می شینم، مامان عَقَب، باشه؟
ه: نه پسر جان، مامان جَلُو می شینه، تو عَقَب بِشین.
ر: چَشم.
ه: آفرین پسرَم. تو بچّه خِیلی خوبی هستی.

(در رستوران)

پیش خدمت: خوش آمدین. بِفرمایین.
رامین: بابا! بریم کنارِ پَنجره، اونجا جایِ خوبیه. مامان! من جِلوتر می رَم. رویِ اون صَندلی کنارِ پَنجره می شینم.
ر: آقا، لطفاً غذا برا ما بیارین.
م: پسرَم! اوّل بگو چی می خَواي (= می خای).
ر: بابا، تو چی می خوری؟
ه: من چلو کبابِ بَرگ.
ر: مَنَم (= من هم) چلو کبابِ بَرگ. مامان! تو چی می خوری؟
م: من سوپ و چلو مُرغ می خورَم.
ر: من بَسَتَنی هم می خوام.
م: بَسَتَنی بعد از غذا.
پیش خدمت: ببخشید قُربان! چی میل دارین؟
ه: لطفاً، دو تا چلو کبابِ بَرگ، یه سوپ، یه چلو مُرغ و سه تا دوغ.
پیش خدمت: مُتَشکّرَم.
ه: اوم... خوشمزه اس. کبابِ خوبیه. مالِ تو چی؟
م: مالِ من هم خوبه، سوپِ خوشمزه اس.
ر: بابا! غذایِ مَنَم خوبه.
ه: نوش جان.
ه: آقا! لطفاً صورت حسابِ ما رو بیارین!
ه: بِفرمایین، خُدا نِگهدار.
پیش خدمت: شب به خیر، خُدا نِگهدار.

ماه‌های ایرانی

بهار / Bahar		
۱ فَروردین 21 Mart – 20 Aprel (روز ۳۱)	۲ اَرَدی‌بِهشت 21 Apr. – 21 May (روز ۳۱)	۳ خُرداد 22 May – 21 İyun (روز ۳۱)
تابستان / Yay		
۴ تیر 22 İyun – 22 İyul (روز ۳۱)	۵ مُرداد 23 İyul – 22 Avq. (روز ۳۱)	۶ شَه‌ریور 23 Avq. – 22 Sent. (روز ۳۱)
پاییز / Payız		
۷ مِه‌ر 23 Sent. – 22 Okt. (روز ۳۰)	۸ آبان 23 Okt. – 21 Noy. (روز ۳۰)	۹ آذر 22 Noy. – 21 Dek. (روز ۳۰)
زمستان / Qış		
۱۰ دِی 22 Dek. – 20 Yanv. (روز ۳۰)	۱۱ بِهمن 21 Yanv. – 19 Fev. (روز ۳۰)	۱۲ اِسفَند 20 Fev. – 20 Mart (روز ۳۰/۲۹)

Hava və təbiət | هوا و طبیعت

yağış	باران (بارون)
yağmurlu	بارانی (بارونی)
yağış paltarı (yağışlıq)	بارانی (بارونی)
bulud	أبر
buludlu	أبری
qar	بَرَف
qarlı	بَرَفی
tufan	توفان
tufanlı	توفانی
külək	باد
çətir	چتر

Əşyalar | وسایل و اشیاء

çanta	کیف
çamadan	چَمَدان [چَمَدون]
dayanacaq	ایستگاه
film	فیلم
televizor	تِلویزیون

şüşə	شیشه
taxt (yataq)	تخت
adam, insan	آدم
qonşu	همسایه

Cəmiyyət | جامعه و اقتصاد

dövlət	دَوْلَت
dövlət heyəti	هَيْئَتِ دَوْلَت
hüquq	حُقوق
gəlir, qazanc	دَرآمد
məbləğ	مَبْلَغ
bank	بانک
müamilə	مُعَامِلَه
fayda	سود

Miqdar | مقدار

çox	بسیار
çoxları, çoxu, bir çox	بسیاری از
bəzi	بَعْضِي
bəziləri	بَعْضِي از
Çoxlu	قَرَاوَن [قراون]

Sifətlər | صفات

şiddətli, kəskin	شَدِيد
aram	آرام [آروم]
dəli, divanə	ديوانه [ديوونه]
çaşqın	گیج
canlı, enerjili, şən	سَر حال
huşsuz	بی هوش
taqətsiz	بی طاقت
xarab olmuş, korlanmış	فاسد
ümitsiz	ناامید
təzə	تازه

Hisslər | احساسات و حالات

aclıq	گُرُسَنگی [گُشنگی]
susuzluq	تِشَنگی
qəzəb, əsəbilik	عَصَبَانِيَّت
isti, istilik	گَرما
soyuq, soyuqluq	سَرما
göy rəng	کَبود (رَنگ)
sükut	سُکوت

Vaxt | زمان

sübh erkən	سَر صُبْح
günorta vaxtı	سَر ظَهْر
gecənin əvvəli	سَر شَب
tam vaxtında	سَر سَاعَت
an	لَحْظَه
hər hansı	هَر كُدام [هَر كُدوم]
heç vaxt, əsla	هَر گِز
indiyədək	تاکنون
indiyədək	تاحالا
indiyədək	تا به حال

Ədatlar | حروف اضافه

yan, kənar	پَهْلوی ↔
ön, qabaq, qarşıda, əvvəl	پیش
yanında	نَزْد
az-az	کَم کَم
ki	کَه
o zaman ki, elə ki	وَقْتی کَه
çünki, ona görə ki, belə ki	بَنَابَراین
miladi	میلادی
hicri-şəmsi	هَجْرِي شَمْسِي

اسم مفعول | Feli sifət

keçmiş	گُذَشته
sınmış	شِکَسته
yazılmış	نِوِشته
deyilmiş, söylənmiş, bəyanat	گُفته

مصدر | Məsdər

sındırmaq	شِکَستَن
keçmək	گُذَشتَن
çatmaq	رَسیدَن [رِسیدَن]
satmaq	فُروختَن
yatmaq	خوابیدَن (= xabیدن)
olmaq	شُدَن
almaq, götürmək	گِرفَتَن
tanımaq	شِناختَن

دَرسِ چہارم

اسمِ مفعول

سِتاکِ گُذشتہ + (ہ، ے) ← اسمِ مفعول

اسمِ مفعول		سِتاکِ گُذشتہ
رَفْتہ	←	رَفَت
خوردہ	←	خورد
شِکستہ	←	شِکست
گُذشتہ	←	گُذشت

تمرینِ سیزدہم

از مصدرهای زیر اسمِ مفعول بسازید:

۱. آورَدَن	۷. داشتَن
۲. بُرَدَن	۸. شَنِیدَن
۳. خَرِیدَن	۹. دیدَن
۴. تَرسِیدَن	۱۰. گُذشتَن
۵. آمَدَن	۱۱. گِرِفتَن
۶. پُرسِیدَن	

از اسم مفعول‌های زیر مصدر بسازید:

۱. نوشته	۷. نشسته
۲. بوده	۸. خواسته
۳. شسته	۹. شکسته
۴. گفته	۱۰. رسیده
۵. خوانده	۱۱. شناخته
۶. رفته	

گذشته نقلی | Nəqli keçmiş zaman

جزء اول	علامت	شناسه‌های متصل	نتیجه
[اسم مفعول]	(آم، ای، آست، ایم، آند)	گذشته نقلی	

ترکیب	مثبت	منفی
رفته + آم	رفته‌آم [رفتَم]	[نرفتم] نرفته‌ام
رفته + ای	رفته‌ای [رفتِی]	نرفته‌ای
رفته + آست	رفته است [رفته]	[نرفته] نرفته است
رفته + ایم	رفته‌ایم [رفتیم]	نرفته‌ایم
رفته + آید	رفته‌اید [رفتین]	نرفته‌اید
رفته + آند	رفته‌آند [رفتَن]	نرفته‌اند

سال گذشته
پنجره شکسته
گفته‌های استاد

تمرین پانزدهم

بشنوید و تکرار کنید:

از پارسال تا به حال چندین بار این فیلم را [رُو] دیده است [دیده].
 از کی تا حالا پسرِتان را [پسرِتون رُو] ندیده‌اید [ندیدین]؟
 از دو سال پیش تا حالا او را [اون رُو] ندیده‌ام [ندیدم].
 او تا به حال به این کشور نیامده است [نیامده].
 هیچ وقت دروغ گفته‌اید؟
 خیر، هرگز دروغ نگفته‌ام.
 از فروردین گذشته تاکنون سه بار به بیمارستان رفته‌ام.
 چند روز است که [چن روزه] چیزی [هیچ‌چی] نخورده‌ایم [نخوردیم].
 چند ماه است که کتاب پیشِ اوست ولی هنوز آن را نخوانده است.
 در چند روز گذشته حالم خوب بوده است.
 شنیده‌ام که [شنیدم] شما هنوز نمایشنامه را [نمایشنامه رُو] ننوخته‌اید [ننوشتین].
 چه بارانی [بارونی] قشنگی! آن را [اون رُو] از کجا خریده‌اید [خریدین]؟

تمرین شانزدهم

جاهای خالی را پر کنید:

مصدر	ستاک گذشته	ستاک حال
گرفتن	گرفت	گیر
شکستن	شکست	شکن
شناختن	شناخت	شناس

۱. من این چتر را از او گرفته...
۲. و آن کیف قهوه‌ای را از کی گرفته...؟
۳. شیشه این پنجره را کی شکسته...؟
۴. شیشه این پنجره کی شکسته...؟
۵. او هیچ کس را نمی‌شناس...
۶. ما او را خوب شناخته...
۷. شما همه مردم این روستا را می‌شناس...
۸. شما هنوز شوهرتان را خوب نشناخته...
۹. شما قبلاً او را می‌شناخت...؟
۱۰. خیر، ما قبلاً کسی را به این اسم، نمی‌شناخت...
۱۱. من او را خوب شناخته... ولی متأسفانه او مرا هنوز نشناخته...
۱۲. بعضی از مردم همسایه‌های خودشان را نمی‌شناس...
۱۳. بعضی از چیزها خیلی زود می‌شکن...
۱۴. باد شدید بعضی از درخت‌ها را شکسته...
۱۵. لطفاً این چمدان سنگین را از من بگیر...

پیش / پهلوی، نزد، دست

زبان رسمی (نوشتاری)

زبان محاوره‌ای (گفتاری)

نمونه‌های مکالمه

کتاب من کجاست؟

کتاب شما پیش منه.

کتاب شما پهلوی منه.

کتاب شما نزد من است.

بچه خواه‌رم دیروز پیش / پهلوی پدرم بود.

او نزد پدرم بود.

پول او دست منه.

من ماشینم رو دست هیچ‌کس نمی‌دم.

جاهای خالی را پر کنید

کلیدواژه‌ها

پیش / قبل ♦ پیش / پهلوی ♦ پیش از ♦ گذشته ♦ دست

۱. در چند ماه ...

۲. از اسفند ... تا حالا

۳. در چهار سال ...

۴. چهار سال ... سال‌های خوبی نبودند.

۵. چهار سال ... فقط یک بار او را دیدم.

۶. هفته ...

۷. شما کی به اینجا آمدید؟ سه هفته ...

۸. این داستان زیبا را کی نوشته‌اید؟ یک سال و نیم ...

۹. روز ... چه خورده‌اید؟

۱۰. در روزهای ... هوا بارانی بوده است.

۱۱. در ماه‌های ... چه کتابی را خوانده‌اید؟

۱۲. ... بَہْمَنِ سَالِ ... کُجا بودید؟

۱۳. ... مَن کی رَویِ اَینِ صَندَلِیِ نَشِستَہ است؟

۱۴. قَلَمِ مَن ... شِماست؟

۱۵. بَچَہ ہا ... کی ہَسْتَنَد؟

۱۶. ہَفْتَہ ... بَچَہ ہا ... ماَدَرَم بُوَدَنَد.

۱۷. چَند رُوزِ ... برادرِ تان ... ظُہر ... مَن آمَد.

۱۸. اَبانِ ... یَک رُوز ... ناہار ... او رَفْتَم.

۱۹. چَند سَالِ ... بُوَد کَہ شِما را یَک رُوز ... او دِیدَم.

۲۰. ... رَفْتَنِ بَہ اَروپا چَند رُوزی ... پَدَر بُزُرگِ تان بِرُوید.

۲۱. پُول رُو ... تُو نِمِی دَم.

۲۲. ماشِینَم رُو چَند رُوزی ... بَرادرِ زادہ آم دادہ آم.

۲۳. عَلِی کَتاباش رُو ... کَسی نِمِی دَہ.

۲۴. ہِیچ پولِی ... مَن نِیست.

۲۵. خُونَہ مَن شِیش ماہ ... خَواہرِ زادہ آم بُوَدَہ.

بشنوید و تکرار کنید

ببخشید آقا، ساعتِ تون چنده؟

هفت و ربع
ده و نیم
یک ربع به نه
نه ربع کم
ده دقیقه به یازده
یازده ده دقیقه کم
هشت و بیست و پنج دقیقه و ده ثانیه
چهار و سی و هشت ثانیه
دوی بعد از ظهر
سهی بعد از نصف شب
هفت و نیم صبح
حدود ساعت پنج
حدود پنج
سر ساعت پنج
فردا سر ساعت پنج بعد از ظهر شما را می بینم.
ساعت پنج تمام.
تقریباً ساعت پنج.
چرا سر صبح عصبانی هستید؟
پدرم معمولاً سر ظهر ناهار می خورد.
او اغلب سر شب به دیدن عموی پیرش می رفت.
خواهرزاده شما همیشه صبح زود از خانه بیرون می رود.

جمله بسازید

۱. گذشته، باران، آمد، شدید، شب، ی

۲. برف، در، ماه، گذشته، چند، نیامده، است

۳. شاگردها، سر، روز، ساعت، هر، هشت، صبح، به، می‌روند، کلاس

۴. دو، تعطیل، هفته، از، پیش، بانک‌ها، بوده‌اند

۵. همسایه، بعضی از، ها، سر شب، پیش، من، آیند، می

۶. بسیاری، از، جهان، مردم، هنوز، ندارند، خانه

۷. ساعت، صبح، پیش از، سه‌ی، فرودگاه، رفتم، به

۸. مردم، زود، صبحانه، صبح، بسیاری از، روستا، می‌خورند.

۹. شدید، باد، شیشه‌ها، را، بعضی از، شکسته است

۱۰. معمولاً، چه، ساعتی، شما، اداره، به، می‌روید؟

بشنوید و تکرار کنید

(2000)	دو هزار
(10000)	ده هزار
(13000)	سیزده هزار
(20000)	بیست هزار تومان
(50000)	پنجاه هزار تومان
(100000)	صد هزار ریال
(200000)	دویست هزار متر
(500000)	پانصد هزار سانتی متر
(450000)	چهار صد و پنجاه هزار میلی متر
(368)	سیصد و شصت و هشت کیلومتر
(377.5)	سیصد و هفتاد و هفت و نیم متر مربع
(133679)	صد و سی و سه هزار و شش صد و هفتاد و نه متر مکعب
(1085.5)	هزار و هشتاد و پنج و نیم کیلو
(1921841)	یک میلیون و نه صد و بیست و یک هزار و هشت صد و چهل و یک گرم
(12.5)	دوازده و نیم تن
(144.5)	صد و چهل و چهار و نیم لیتر
(232)	دویست و سی و دو ساعت
(718)	هفت صد و هجده دقیقه
(599)	پانصد و نود و نه ثانیه
(16)	شانزده هفته
(119)	صد و نوزده ماه
(2500)	دو هزار و پانصد سال
250 il	دو و نیم قرن

عدد

سِتاکِ حال	سِتاکِ گذشته	مصدر
فُروش	فُروخت	فُروختن

تمرین بیست و یکم

عدد‌ها را در جمله‌های زیر بخوانید و آنها را با حرف بنویسید:

۱. یک تومان ۱۰ ریال است. پَس ۱۲۳/۵ تومان ۱۲۳۵ ریال می‌شود.
۲. ماشینم را به مَبْلَغ ۱۴۵۰۰۰ تومان فُروختم. [ماشینش رُو ۸۷۲۰۰ تومن می‌فروشه]
۳. اَنجیر را کیلویی ۱۳/۵ تومان می‌فروشند بِنابراین قِیمتِ ۵۹ کیلویِ آن ۷۹۶۵ ریال است.
۴. یک سال ۳۶۵ روز و هر روز ۲۴ ساعت است. بِنابراین یک سال ۸۷۶۰ ساعت می‌شود.
۵. قِیمتِ ۱۴/۵ کیلو برنج ۱۷۴۰ ریال است.
۶. شما این مَغازه را به مَبْلَغ ۱۵۴۷۰۰ تومان خَریدید و بَعد از شش ماه آنرا به ۱۴۶۳۰۰ تومان فُروختید. این مَعامِلَه حُدودِ ۸۴۰۰ تومان بَرایتان ضَرَر داشته است.
۷. [علی این مَوْتورسیکِلت رُو ۳۱۹۷۵ ریال از من خَرید و بعد از دُو هفته اون رُو ۳۵۷۳۵ ریال به حسن فروخت، توی این مَعامِلَه چه قَد سود داشته؟]
۸. برادرِ من کارمندِ دُولت است. حَقوق او در ماه ۷۴۲۳ تومان است. بنابراین در اَمَدش در سال ۸۹۰۷۶ تومان می‌شود.
۹. امسال ۱۹۸۷ میلادی و ۱۳۶۶ هجری شمسی است.
۱۰. [ببخشید آقا، این تِلویزیون دستِ دُوم رُو چند می‌فروشید ۳۵۰۰ تومن یا کَمتر؟]

گذشتهٔ دُور (بَعید)
Uzaq keçmiş zaman

اسمِ مفعول + گذشتهٔ فعلِ «بودن» = گذشتهٔ دور (بَعید)

منفی	مثبت	ترکیب
نَرَفْتَه بَوَدَم	رفته بَوَدَم	رَفْتَه + بَوَدَم
نَرَفْتَه بَوَدِی	رفته بَوَدِی	رَفْتَه + بَوَدِی
نَرَفْتَه بَوَد	رفته بَوَد	رَفْتَه + بَوَد
نَرَفْتَه بَوَدِیم	رفته بَوَدِیم	رَفْتَه + بَوَدِیم
نَرَفْتَه بَوَدِید	رفته بَوَدِید [بَوَدِین]	رَفْتَه + بَوَدِید
نَرَفْتَه بَوَدَنَد	رفته بَوَدَنَد [بَوَدَن]	رَفْتَه + بَوَدَنَد
تمرین بیست و دُوم		

جاهای خالی را پر کنید:

ستاکِ حال	ستاکِ گذشته	مَصَدَر
شو	شُد	شُدن
رَس	رَسید	رَسیدن
خواب	خوابید	خوابیدن

۱. من دیوانه شد... بود...
۲. تو چرا این قدر گیج شد... بود...؟
۳. او از عَصَبَانِیت سُرخ شد... بود...
۴. ما از گُرُسِنِگی بی طاقّت شد... بود...
۵. شما از سَرِما کبود شد... بود...
۶. آنها از گرما بی هوش شد... بود...
۷. ماهی در هوای گرم خیلی زود فاسد ... [می شه]
۸. وقتی که به خانه رسید، من تقریباً نصفِ غذایم را خورد... بود...
۹. بعضی از آدم‌ها زود ناامید ... شو ... [می شن]
۱۰. همیشه قبل از باران هوا ابری ... شود. [می شه]
۱۱. همه جا سکوت بود و او در تختش آرام خوابید... بود...
۱۲. ما پیش از شما به ایستگاه اُتوبوس رسید... بود...
۱۳. نامه پدرم تا آن لحظه به دستِ من نرسید... بود.
۱۴. شما شب معمولاً چه ساعتی ... خواب...؟ [می خوابین]
۱۵. آنها تا ساعتِ دوی بعد از نصفِ شب نخواستید ... بود ...
۱۶. وقتی که هوا توفانی شد من هنوز به ایستگاهِ قطار نرسید ... بود...
۱۷. شما تازه از راه رسید... بود... که نامه او رسید.
۱۸. شوهرم ساعتِ دوازده و ربع به خانه رسید و من تا این لحظه نخواستید... بود...
۱۹. تو این موضوع را قبلاً به من نگفت... بود...
۲۰. من تازه خوابید... بود... که صدای ضعیفی به گوشم رسید.

دیکته | بشنوید و به فارسی بنویسید

Yek sal dāvazdēh mah ēst. Hər sal çəhar fəsl darəd. Hər fəsl se mah ēst. Ruze əvvəle sale Īrani əvvəle fərvərdin ēst. Fərvərdin, ordibehešt və xordad mahhaye bəhar hēstənd. Dər fərvərdin derəxtha bərge taze miavərənd. Gol və şekufe həme ca dide mişəvəd. Həme ca zibast. Həme ye mərdom şad o sərəhal hēstənd. Dər mahe fərvərdin həva hənuz kəmi sərd ēst. Ordobehešt gərmtər əz fərvərdin ēst. Tir, mahe əvvəl və mordad mahe dovvom və şəhrivər mahe sevvome tabestan ēst. Dər tabestan dəbestanha və dəbirestanha tə'til hēstənd. Dər in fəsl miveye taze fəravan və ərzan ēst. Mehr, aban və azər mahhaye payizənd. Ruze əvvəle mehr mədrəseha dobare baz mişəvənd. Şagerdha şadab o xoşhal be mədrese mirəvənd və dərş mixanənd. Əz mahe aban həva kəm kəm sərd mişəvəd. Bərge derəxtha zərd mişəvəd. Dey, bəhmən və esfənd mahhaye zemestanənd. Dey sərđtərin mahe zemestan ēst. Dər zemestan bərfe səngin və barane şədīd miayəd. Mərdom lebase gərm mipuşənd. Dər mahe esfənd həm baran besyar ēst vəli həva ziad sərd nist.

پاسخ:

.....

.....

.....

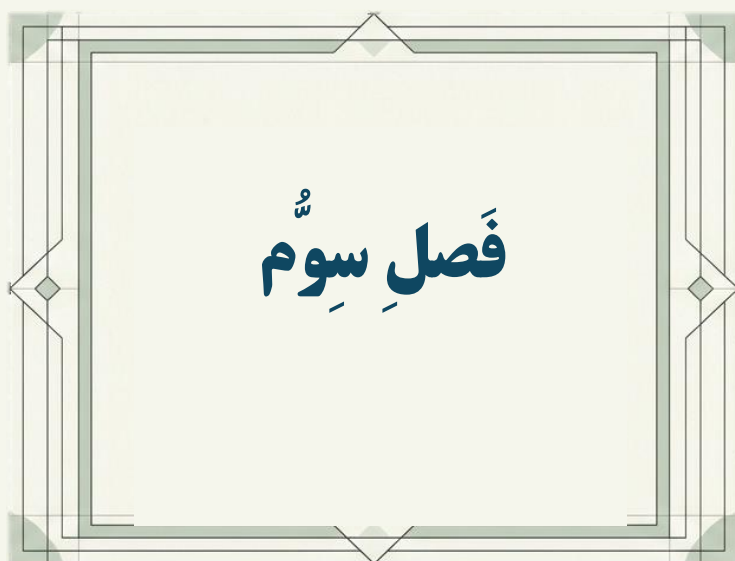
.....

.....

.....

.....

.....

آذری		فارسی
İnsanlar və peşələr - افراد و مشاغل ✕		
1	əsgər	سَرَباز
2	zabit	آفسر ۵
3	polis zabiti	آفسرِ پلیس
4	kesisci	پاسِبان
5	müsafir	مُساویر
6	qonaq	مِهمان [مِهمون] 🤝
7	ev sahibi	خانه‌دار [خونه‌دار]
Məktəb - مدرسه		
8	sinif	کلاس
9	dərs	دَرس
10	sual	سؤال / پُرسِش
11	cavab	جَواب / پاسُخ
12	yazi lövhəsi	تَخته‌سیاه 🖋️
13	rəf	قَفْسه 📦
14	xəritə, plan, sxem	نَقْشه 🗺️

15	coğrafiya	جُغرافی
16	tarix	تاریخ
17	dünya	دُنیا
18	həyat	زَندِگی
19	təvəllüd	تَوَلَّد
20	doğum tarixi	تاریخِ تولد
21	doğulmuş	مُتَوَلَّد
22	şərh	شَرَح
23	həyat hekayəsi, bioqrafiya	شرحِ زندگی
24	görüş	دیدار
Bina - ساختمان		
25	divar	دیوار
26	giriş qapısı	دَرِ وُرودی
27	çıxış qapısı	دَرِ خُروجی
28	işıq	چِراغ
29	qalxan	سِپَر
Avtomobil - اتومبیل		
30	ön şüşə	شیشهٔ جلو
31	arxa baqaj	صندوقِ عَقَب
32	göstəriş	قَرمان [فرمون]
33	sürət qutusu	دَنده

34	qaz	گاز
35	mufta	کِلاچ
36	tormuz	تُرمُز
37	əl tormuzu	تُرمُز دَستی
38	ayaq tormuzu	تُرمُز پایی □
39	açar	کِلید
Oyun və əşyalar - بازی و اشیاء		
40	tort, keks	کِیک
41	divan, kreslo	مُبل
42	oyun	بازی
43	oyuncaq	اَسباب بازی
44	dil	زَبان [زبون]
Sayaclar - شمارنده‌ها		
45	nəfər, fərd	نَفر
46	ədəd	عَدَد
47	dənə	دانه
48	cild	جِلد
49	dəstə	دَستَه
50	ovuc, yumruq	مُشت
51	növ, cür, tip	جور / نُوع

Məkan və istiqamət - مکان و جهت		
52	istiqamət, tərəf	سَمَت / طَرَف →
53	pay, qismət	قِسْمَت
54	çöl, bayır	بیرون
55	içəri	داخل [توا]
56	sıra	رَدیف
57	orta	وَسَط
58	ara, arasında	بَیْن ↔
59	üzbəüz	رَوْبِرُو
60	kənar, yan	کِنَار ◀
61	yuxarı	بالا ↑
62	aşağı	پایین ↓
63	arxa	پُشت / عَقَب ←
64	arxa, arxasında	پُشتِ سر
Xarakter sifətləri - صفات شخصیتی		
65	utancaq, çəkingən	خِجَالْتِی
66	tələbkar, sərt	سَخْت گِیر
67	ciddi	جِدِّی
68	kobud, sərt	خَشِن
69	səmimi	صَمِیمِی
70	tərbiyəli, nəzakətli	بَاتْرِیَّت

71	ədəbli	مُؤَدِّب
72	hörmətli	مُحْتَرَم
73	səliqəli	بأسَليقَه
74	fəal, çalışqan	فَعَّال / پُر کار
75	zirək	زیرک
76	oxunası, oxumağa dəyər	- خواندَنی [خوندَنی] خواندَنی [خوندَنی]
77	qonaqlıq, ziyafət	مِهمانی [مِهمونی]
78	dəyişməz, sabit	ثابت
79	tədris edən, öyrədici	آموزنده
Zərflər - قیدها و حروف		
80	məxsus	مَخْصُوص
81	həqiqətən, əslində	واقِعاً
82	kimi, ona görə ki	چُون
83	bir miqdar	مِقْداری
Fəllər - فعلها		
84	istəmək	خواستَن (= خا)
85	bilmək	دانِستَن [دونِستَن]
86	anlamaq	فَهمیدن
87	qalmaq	ماندَن [موندَن]
88	göndərmək	فِرِستادَن

واژگان: جهت‌ها و مکان‌ها		
فارسی		آذری
جِلْوِ خانَه من	←	evimin qarşısında
عَقَبِ اُتاق من	←	otağımın arxasında
روبروی خانَه من	←	evimlə üzbəüz
پُشتِ خانَه من	←	evimin arxasında
پُشتِ سَرِ من	←	arxamda
بالای خانَه من	←	evimin üstündə
بالای سَرِ من	←	başımın üstündə
کَبِ بالا	←	üst dodaq, daha yuxarı
کَبِ پایین	←	alt dodaq (birinin kədərli olduğunu ifadə etmək üçün də işlədilər)
پایینِ تَپّه	←	təpənin aşağısı
بالایِ تَپّه	←	təpənin yuxarısı

تمرین بیست و چهارم

بشنوید و تکرار کنید:

خواندن

ماشین من چهار در دارد. دو در در قسمت جلو و دو در در قسمت عقب. در جلو، سمت چپ، مخصوص راننده است. دو تا در عقب و در جلو سمت راست، مخصوص مسافر هستند. سپر جلو، جلوتر از چراغ‌ها و سپر عقب، عقب‌تر از صندوق عقب است. شیشه جلو روبروی راننده و شیشه عقب پشت سر اوست. دنده در طرف راست راننده است و ترمزدستی در طرف چپ او. گاز، کلاچ و ترمز زیر پای راننده هستند. یک چراغ کوچک بالای سر راننده است. بعضی از ماشین‌ها فقط دو در دارند. یکی مخصوص راننده و یکی برای مسافر. بعضی از اتوبوس‌ها سه در دارند. دو تا در قسمت جلو و یکی در قسمت عقب. شیشه‌های جلو و عقب ثابت هستند ولی شیشه‌های دو طرف، بالا و پایین می‌روند. وقتی که شیشه پایین است هوا از بیرون به داخل ماشین می‌آید، و وقتی که شیشه بالاست پنجره بسته است.

تمرین بیست و پنجم

پاسخ پرسش‌های زیر را به صورت جمله بنویسید:

۱. ماشین شما چندتا در دارد؟

۲. آیا همه درها مخصوص راننده هستند؟

۳. پس، کدام در مال راننده است؟

۴. ترمز زیر کدام پا است؟

۵. در ماشین شما، فرمان کدام طرف است؟

۶. کدام ترمز پایین‌تر است؟ ترمز دستی یا ترمز پایی؟

۷. پشت سر راننده چیست؟

۸. شیشه جلو در کدام قسمت است و شیشه عقب در کدام قسمت؟

۹. چراغ داخل ماشین شما در کجاست؟

۱۰. ماشین شما چند پنجره دارد؟ هر یک در کدام قسمت است؟

تمرین بیست و ششم

جاهای خالی را پر کنید:

کلمات: جَلُو عَقَب جَلُو عَقَب وَسَط پُشت پُشتِ سَر رو روبرو بین کنار
۱. در کلاس ما سه ردیف صندلی است: ردیف... ، ردیف... و ردیف... .
۲. ... هر صندلی یک میز کوچک است.
۳. ... هر میز یک صندلی است.
۴. میز مَعَلَم ... تر از همه میزهاست.
۵. مَعَلَم ... میز خودش می نشیند.
۶. تخته سیاه ... مَعَلَم و ...ی شاگردهاست.
۷. وقتی که مَعَلَم می نشیند ...یش به طَرَف شاگردها و ...ش به سَمَتِ تخته سیاه است.
۸. در ... کلاس، ... شاگردها و ...ی مَعَلَم یک قَفَسه کتاب است.
۹. این کلاس دو دَر دارد: دَر وُرودی و دَر خُروجی. دَر وُرودی دَر قسمت ... نزدیکِ تخته سیاه و دَر خُروجی در قسمت ... نزدیکِ قَفَسه و ... شاگردهاست.
۱۰. ...ی هر دَر یک پنجره است.
۱۱. ...ی دیوارِ سَمَتِ راست ... دو دَر یک نَقشه ایران دیده می شود.
۱۲. مَجید همیشه در ردیف ... می نشیند چُون چَشَمَش ضعیف است.
۱۳. اکبرِ امامی ... مجید در ردیف ... و ...ی مَعَلَم می نشیند.
۱۴. رضا عَلوی هَم ... مجید در ردیف ... می نشیند.
۱۵. صَندَلِی حسن در ... کلاس ... قَفَسه کتاب ... دَر خُروجی است.
۱۶. مَحسِن ... مَجید و حَمید در ردیف ... می نشیند.
۱۷. صَندَلِی یوسف ... صَندَلِی حسن است.
۱۸. یوسف ... حسن و پرویز می نشیند، چون با هَم دوست هَستند.
۱۹. مَعَلَم در ... تخته سیاه ...ی شاگردها می ایستد و به آنها درس می دهد.
۲۰. همه شاگردها سَر ساعت به کلاس می آیند و ... میزهای خودشان می نشینند.

تمرین بیست و هفتم

بشنوید و تکرار کنید:

فُرمِ دُوم		فُرمِ اوّل
جُمعه صُبح	=	صُبحِ جُمعه
اِمروز صُبح	=	صُبحِ اِمروز
شَنبه ظُهر	=	ظُهرِ شَنبه
دِیروز ظُهر	=	ظُهرِ دِیروز
چهارشنبه عصر	=	عَصِرِ چهارشنبه
پَریروز عصر	=	عَصِرِ پَریروز
پَنج_شَنبه شب	=	شَبِ جُمعه
جُمعه شب	=	شَبِ شَنبه
شَنبه شب	=	شَبِ یکشنبه

دیالوگ و جُمَلات نمونه:

مَعذِرَت می‌خواهم [می‌خوام]، امروز چه روزیست [چه روزیه]؟

امروز دوشنبه است [دوشنبه‌آس].

فَرِدا چَندُم است [چَندمه]؟

فَرِدا بیست و دُوم است [بیست و دُومه].

چه ماهی؟

بیست و دُوم چه ماهی؟

بیست و دوم خرداد / بیست و دوم خردادماه.

چه سالی؟

بیست و سوم خرداد چه سالی؟

بیست و سوم خرداد سال هزار و سیصد و شصت و شش (۱۳۶۶/۳/۲۳).

صبح شنبه سوم بهمن هزار و سیصد و شصت شمسی زینب به دنیا آمد تاریخ تولد او سوم بهمن هزار و سیصد و شصت (۱۳۶۰/۱۱/۳) است.

او در سوم بهمن ۱۳۶۰ متولد شد.

تاریخ زندگی او جالب و خواندنی است.

تاریخ هر کشوری شرح زندگی گذشته مردم آن کشور است.

تاریخ درس شیرین و آموزنده و مفیدی است.

در چه تاریخی او را دیدید؟

دیدار اول ما در تاریخ بیست و هفت اردیبهشت سال هزار و سیصد و شصت و چهار بود.

نامه شما بدون تاریخ بود.

از تاریخ ۱۳۶۱/۳/۲۴ تا تاریخ ۶۱/۶/۸ در تهران بودم.

تمرین بیست و هشتم

پاسخ پرسش‌های زیر را به صورت جمله بنویسید:

۱	در چه سالی متولد شده‌اید؟
	
۲	تاریخ تولدتان کی است؟

	
۳	روزِ تولّدتان چه روزیست؟
	
۴	دیروز چنْدُم بود؟
	
۵	در چه ماهی به دنیا آمدید؟
	
۶	دیدارِ اوّل شما با همسرّتان در چه تاریخی بود؟
	
۷	آیا تاریخِ کِشورِ خودتان را خوب خوانده‌اید؟
	
۸	به نظرِ شما تاریخ آموزنده‌تر است یا جُغرافی؟
	
۹	آیا شما به نامهٔ بدون تاریخ جواب می‌دهید؟
	
۱۰	آیا تا به حال نامهٔ بدون تاریخ نوشته‌اید؟
	

درس هشتم

ستاکِ حال	ستاکِ گذشته	مصدر
خواه	خواست	خواستن
دان	دانست	دانستن

تمرین بیست و نهم

بشنوید و تکرار کنید:

ضمیر	می خواستن (رسمی)	می خواستن (محاوره)	دانستن (رسمی)	دانستن (محاوره)
من	می خواهم	[می خوام]	می دانم	[می دونم]
تو	نمی خواهی	[نمی خوای]	می دانی	[می دونی]
او	می خواهد	[می خواد]	می داند	[می دونه]
ما	نمی خواهیم	[نمی خوایم]	می دانیم	[می دونیم]
شما	می خواهید	[می خواین]	می دانید	[می دونین]
آنها	می خواهند	[می خوان]	می دانند	[می دونن]

ببین این آقا چه می خواهد [چی می خواد]
[ببخشید. آقا، شما چی می خواین؟]
آزِشون پُرس چی می خوان، آژِشان پِرسید چه می خواهند.
[مَعذِرَت می خوام، شما چی می خواستین؟]
نمی دانم از من چه می خواهی. [نمی دونم از من چی می خوای؟]
[خودت می دونی چی می خوای؟]
من از هیچ کس هیچ چیز نمی خواهم.
هر بار که او را می دیدم چیزی از من می خواست.
[هر دفعه که او رو می دیدم یه چیزی از من می خواست.]
تا آنجا که من می دانم او مقاله شما را هنوز نخوانده است.
[من می دونم که او این بارونی رو می خواد.]
از کجا می دانید او چه می خواهد؟

#	Azərbaycan dili	فارسی
1	1. Məndən nə istəyirsən?	_____
2	2. Bax gör o uşaq nə istəyir.	_____
3	3. O nə istədiyini bilir?	_____
4	4. Bildiyim qədəri ilə o qara maşını yox qırmızı maşını almaq istəyir.	_____
5	5. Nə istəyirsən soruş.	_____
6	6. Hansı dondurmanı istəyirsən?	_____
7	7. Səndən nə istəyirlər?	_____
8	8. Uşaq öz anasını istəyir.	_____
9	9. Mən sənin adını bilirəm amma sən mənim adımlı bilmirsən?	_____
10	10. Onlar mənim kim olduğumu bilirlər?	_____
11	11. O bu məsələ haqqında heç nə bilmir.	_____
12	12. Ona istədiyi hər şeyi verdim.	_____
13	13. O nə deyəcəyini bilmir.	_____
14	14. Bağışlayın, deyə bilərsiniz saat neçədir?	_____
15	15. Onun harada yaşadığını bilmirəm.	_____

بشنوید و تکرار کنید:

نَفَر ، مُشْت ، عَدَد ، دانه ، جُور ، نُوع ، دَسْت ، دَسْتِه ، شاخه

مُحَاوَرِه	رَسْمِی
[دوتا مرد]	دو نَفَر مَرَد
[چن تا پاسبان]	چَند نَفَر پاسبان
[پنج تا زن]	پَنج نَفَر زَن
—	یک مُشْت آدم
[چار تا نون]	چهار عدد نان
[هفت تا تخم مرغ]	هفت دانه تخم مرغ
—	شش جُور غذا
—	دِه نُوع میوه
—	سه دَسْت لباس
—	یک دَسْتِه گل، کلید
—	یک شاخه گل

تمرین سی و دوم

جاهای خالی را پر کنید:

نَفَر ، عَدَد ، جِلْد ، دَسْت ، دَسْتِه ، دانه ، کیلو ، مَشْت

۱. دوازده ... سَرَباز _____	۲. چهل و پنج ... کتاب _____
۳. سی ... آدم _____	۴. هفت ... خیار _____
۵. سه ... گوشت _____	۶. دو ... مَبِلِ نُو _____
۷. یک ... آدمِ دیوانه _____	۸. یک ... گوشتِ فاسد _____
۹. پنج ... پیاز _____	۱۰. شش ... کِیکِ تازه _____
۱۱. دو ... میز و دَه ... صندلی _____	۱۲. هشت ... پیش خدمتِ زَرَنگ _____
۱۳. دو ... کارمندِ فَعّال _____	۱۴. یک ... گُلِ تازه _____
۱۵. نُه ... قُرآنِ مجید _____	۱۶. ده ... از مُسافِرها آمَدند _____

تمرین سی و سوم

بشنوید و تکرار کنید:

پایه	پسوند	نتیجه [گفتار]
هَمِه +	ـ ش	هَمِه‌آش [هَمَش]
کُدام +	ـ ش	کُدام‌ش [کُدومِش]؟
هَمِه +	ـ مان	هَمِه‌مان [هَمَمون]
کدام +	ـ مان	کدام‌مان [کُدومِمون]؟
هَمِه +	ـ تان	هَمِه‌تان [هَمَتون]
هیچ کُدام +	ـ تان	هیچ کُدام‌تان [هیچ کُدومِتون]
یکی +	ـ شان	یکی‌شان [یکی‌شون]
دو نَفَر +	ـ شان	دو نَفَر‌شان [دو نَفَرِشون]
کُدام +	ـ شان	کُدام‌شان [کُدومِشون]؟
بعضی +	ـ شان	بعضی‌شان [بعضی‌شون]

بشنوید و تکرار کنید:

سناک حال	سناک گذشته	مصدر
فَهِم	فَهِمِد	فَهِمِدَن
مَان	مَانَد	مَانَدَن
فَرِست	فَرِستاد	فَرِستادَن

مُعَلِّم از شاگردها پرسید: همهٔ تان موضوع را فهمیدید؟
 بعضی از شاگردها گفتند: بله، فهمیدیم. ولی بعضی‌شان گفتند: خیر، ما هنوز نفهمیده‌ایم.
 هیچ کدامشان درس را واقعاً نفهمیده بودند.
 حالا می‌فهمم چرا درس را نمی‌فهمی.
 کدامش را می‌خواهی؟ این یا آن؟
 [هیچ کدامش رو نمی‌خوام. چون چیزی از شون نمی‌فهمم.]
 همهٔ مان [همه‌مون] واقعاً فهمیدیم که او راست می‌گوید [می‌گه].
 امروز را در خانه می‌مانم چون خسته‌ام.
 هفتهٔ گذشته نامه‌ای برایش فرستادم در آن نوشتم که یک نفر از پیشش می‌فرستم.
 لطفاً یکی از شاگردها را پیش او بفرستید.
 خواهش می‌کنم برای شام بمانید.
 چند روز اینجا می‌مانیم و بعد به مازندران می‌رویم.
 کمی [یه کمی] پول می‌خواهم [می‌خوام]، کی می‌فرستید [می‌فرستین]؟
 مقداری پول برای [برات] فرستاده‌اند [فرستادن]، رسیده است یا نه [رسیده یا نه]؟
 چه قدر از درس را می‌فهمید؟

جاهای خالی را پر کنید:

۱. او هیچ چیز نمی فهم...
۲. من نمی دانم. شما چه قدر از آن را فهمیده...
۳. شما خوب می فهمم. من چه می گویم...
۴. [اونا واقعاً می فهمم... من چی می گم..]
۵. واقعاً خوشحالم، چون پدرم مقداری پول برایم فرستاده...
۶. پسرَم را پیش شما می فرست...
۷. آنها تا کی پیش او می ماند...؟
۸. این قدر روزنامه برایش نفرستد. او وقت خواندن آنها را ندارد...
۹. شما بچه ها را کجا فرستاده...
۱۰. من امشب را در منزل خاله ام می مانم. و فردا پیش عمویم می روم...
۱۱. تو: فهمیده...، نفهمید...، نمی فهمم...، فهمیده بود...
۱۲. من: فرستاده...، می فرستد...، نفرستاد...، نمی فرستاد...
۱۳. او: می ماند...، نمی فهمم...، نمانده...، مانده...، می فرستد...
۱۴. شما: ماند...، نفهمیده...، مانده بود...، نمی فرستد...، بفرست...
۱۵. ما: فهمیده بود...، نمی فرستد...، ماند...، می فرستاد...، نفهمیده...
۱۶. آنها: فهمید...، نمی ماند...، نمانده...، فرستاده بود...، فهمیده...

به فارسی بنویسید:

#	Azərbaycan dili	فارسی
1	1. Onlardan biri mənimlə qaldı.	_____
2	2. Heç birimiz nə baş verdiyini anlamadıq.	_____
3	3. Xahiş edirəm bu məktubu sabah mütləq göndər.	_____
4	4. Göndərdiyin məqalədə bəzi səhvlər var idi.	_____
5	5. Onun nə dediyini kim anladı?	_____
6	6. O məsələnin nə qədər ciddi olduğunu hələ anlamayıb.	_____
7	7. Ona heç nə göndərmədim çünki harada olduğunu bilmirəm.	_____
8	8. Onun gəlməyinə yarım saat qalıb.	_____
9	9. Səhərin açılmağına hələ bir saat qalıb.	_____
10	10. Evdə tək qalmaq kiçik uşaqlar üçün təhlükəlidir.	_____
11	11. Ona hədiyyə göndərmək istəyirəm.	_____
12	12. O hələ öz səhvini anlamayıb.	_____
13	13. Biriniz sabah evdə qalmalıdır.	_____
14	14. Heç vaxtımız qalmayıb.	_____
15	15. Nə dediyini anlamadım. Zəhmət olmasa biraz ucadan danış.	_____

فعل + ضمیر مفعولی

دیدمَش [مَش] = او / آن را دیدم ← دیدم + ـَش

دیدمَت [مَت] = تُو را دیدم ← دیدم + ـَت

می بینمِشان [می بینمِشون] = آنها را می بینم.

می برَندَم [می برَئم] = مرا می برَند

بِخُورَش [بِخُورِش] = آن را بِخُور.

من می بینمَت [می بینمَت] = تو را می بینم.

تو ندیدیش = تو او را ندیدی.

به فارسی بنویسید:

1. Onu yaz	
2. Bunu sən yazmısan?	
3. Onu gətirdilər.	
4. Səni görə bilmirəm.	
5. Onu dünən satdım.	
6. Məktubları bu sabah göndərdim.	
7. O stulu gətir.	
8. Onu bugün görməmişəm.	
9. İlk dəfə görəndə onu tanımadım.	
10. O qadını tanıyırsan?	
11. Onu tut!	
12. Hər gün işə gec gəlir.	
13. Səni oraya apararam.	
14. Ucadan oxu!	
15. Onu evə aparma.	

جمله بسازید:

۱. [بار، خیابون، چند، م، توی، ش، دید، من]

۲. [ساعت، پنج، ظهر، بیار، بعد از، اینجا، ش]

۳. [دوشنبه، صبح، هشت، ساعت، ت، بینم می]

۴. [تون، کی، م، بینم می، من]

۵. [خورد، چرا، ش، ی، تو؟]

۶. [برین کجا، م، می؟]

۷. [دید، ش، کجا، ی، تو؟]

۸. [اداره، توی، م، ش، دید]

۹. [پیش، م، تو، ش، می فرست]

۱۰. [بفرست من، لطفاً، شون، پیش]

چَطُور [چه جور] + اسم + سی....؟

آقایِ امامی چَطُور آدمی است؟

[آقایِ امامی چه جور آدمیه؟]

خانمِ امامی چَطُور زنی است؟

[این چَطُور کتابیه؟]

فارسی چه نُوع زبانی است [زبونیّه؟]

تمرین سی و نهم

بشنوید و تکرار کنید:

هَمَسَرِتان چَطُور زنی است؟

او زنی با سَلِیقه و فَعّال است.

[او زن با سَلِیقه و فَعّالیه.]

[آقایِ دُکتر مَجیدِ حسینی چه طُور دُکتریه؟]

[ایشون دُکترِ بسیار با تَرْبیت و پُر کاریه.]

[رئیسِ تون چه جور آدمیه؟]

[آدمِ جِدّی و سَخْت گیریه، ولی واقِعاً مُودَبه.]

[ناصرِ چه جور شاگردی بود؟]

او پَسری صَمیمی و مُودَب و مِهَرَبان بود.

[هَمسایه‌ها تون چه جور آدمهایی هَسْتَن؟]

[هَمه‌شون آدمایِ خوبی هَسْتَن فَقط یکی شون کمی خَشِنه.]

[اون آقارو می‌شِناسی؟ چه جور آدمیه؟]

[تا اونجا که من می‌دونم، آدمِ بسیار مُحترَمی س.]

1. O çox utancaqdır amma həqiqətən ağıllıdır.
2. Bu necə bir oyundur?
3. Bu yol çətin və təhlükəlidir.
4. İş yoldaşım biraz sərtidir amma çalışqan insandır.
5. Dostların necə insanlardır?
6. Onlar həqiqətən nəzakətlidir.
7. Bu necə sualdır?
8. Tort çox şirin deyildi ancaq dadlı idi.
9. Bu keksi haradan almısan?
10. Qonşum mehriban və güləruz insandır.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

تمرین چهل و یکم

بشنوید و تکرار کنید

یک مهمانی ناهار

آقای محمد احمدی همکار آقای هادی حسنی است. محمد و خانم‌ش، فاطمه، امروز ناهار در خانه هادی مهمان هستند. فاطمه و مریم چند سال است که با هم دوستند. فاطمه یک خانم خانه‌دار است. او یک دختر به نام مینا دارد. مینا چهار سال دارد و دختری زیبا و شیرین است.

(در راه)

محمد:	یه دسته گل براشون می‌خرم. چطوره؟
فاطمه:	آره، خوبه. یه دسته گل قشنگ بخر. مریم گل خیلی دوست داره.

(در خانه هادی)

محمد و فاطمه:	سلام....
هادی و مریم:	سلام.... چشم ما روشن.
مریم:	
ف:	خواهش می‌کنم. قابل شما رو نداره.
ها:	خب... حالتون چطوره خیلی وقته شما رو ندیدیم. خوبین؟
م:	بد نیستیم. خدارو شکر. شما چطورین؟
مریم:	مام (= ما هم) خوبیم. ماشالا مینا جون چه دختر بزرگی شده! چه نازه ماشالا!

م:	خُب، هادی جان! چه خبر؟
ها:	سَلامتی. خَبَرِ تازه‌ای ندارم. شما چه خَبَر؟
م:	دیروز صُبْح جَواد رو دیدم. جَواد که یادت هست؟
ها:	اُو... آره، خیلی وَقته ندیدمَش.
م:	مَنَم (= هَم) خیلی وقت بود ندیده بودمَش. طِفَلک خیلی گِرِفْتاره، اَوَّل من رو نَشناخت.
ها:	خُب، حالش چطور بود؟
م:	مُدَّتی مَرِیض بوده. حالا خوب شده، خُدا رو شُکر. می‌رَفَت اداره.
مریم:	چایی بفرمایین. با کِیک بُخورین. کِیک رو خودم پُختم. نمی‌دونم خوب شده یا نه.
ف:	خیلی خوشمزه‌آس.
مریم:	نوش جان. مینا جون! تو چرا هیچ‌چی نمی‌خوری؟ بُخُور دُخترَم! نَتَرَس، چاق نمی‌شی!!... رامین!
	بیا! دوستت اومده.
رامین:	سَلام
مریم:	بُرُو اسباب بازیّت رُو بیار، با مینا بازی کنین.
ر:	چشم.
ف:	رامین هَم پسرِ بزرگی شده ماشالا. خُدا بَبَخشه!
مریم:	راستی! فاطمه جون! این لباس رو از کُجا خَریدی؟ خیلی قَشَنگه. چه رَنگِ خوبی! خیلی بَهِت می‌آد. تو اَصُولاً خیلی با سَلِیقه‌ای.
ف:	خواهش می‌کنم. چِشما تون قَشَنگ می‌بینه. این رو از فُروشگاهِ نَزْدِیکِ خُونَمون خَریدم.
مریم:	مُبارکه. تو هَمیشه چیزایِ خوبی می‌خَری. آگه وَقْت داری یه روز با هَم بَریم، مَنَم (= من هَم) یه لباس می‌خوام.
ف:	باشه. سه‌شَمبه‌ی آینده خوبه؟ ساعتِ پَنج بَعد از ظُهر.
ها:	خُب، مُحَمَّد جان! از ادارَت بگو. این تابستون جایی نمی‌رین؟
م:	چرا. شاید چَند روزی بَریم شُمال. کِنارِ دریا.

ها:	مام (= ما هم) شاید ٻریم. شُما کی می رین؟ گُجا می رین؟
م:	می ریم رامسر. از پونز دَهْم تا سی اُم مرداد.
ها:	خُوش بگذره. شاید مام اومدیم.
ف:	وای... عزیزم. چه قَد زَحْمَت کشیدی! چه همه غذا!
مریم:	خواهش می کنم. مینا جون! چی می خوری؟
مینا:	من... قُرمه سبزی می خوام، مَرغ هم می خوام.
مریم:	بیا دختر خوبم. بُخور، نوشِ جونت. رامین! تو چی می خوی؟
رامین:	من فقط مرغ می خوام با پُلُو.
م:	اوم... چه خُوشمزه آس. دستِ شما درد نکنه. مریم: نوشِ جانتون!

(بعد از نهار)

م:	مریم خانم، خیلی زَحْمَت کشیدین. خَسْتِه نباشین! واقعاً مُتَشکَّرَم.
مریم:	نوشِ جان! خُب بعد از غذا چایی می خورین یا بَسْتَنی؟
مینا:	من بَسْتَنی می خوام.
رامین:	مَنَم بَسْتَنی.
مریم:	آقای احمدی! شما چی؟ فاطمه جون! تو چی؟
ف:	ما چایی می خوریم.
رامین:	بابا! تِلویزیون یه فیلمِ خوب داره.
ها:	اُو... آره. با هم می بینیم.

 (بعد از تماشای فیلم)

ف:	خُب، مریم جون! خیلی خوش گذشت. مُتَشکَّرَم. حالا بگو کی می آیین خونه ما. مَنزِلِ خُودِ تونه.
مریم:	حالا نمی دونم. بعداً بهت می گم
م:	خُب با اِجازَه. قُربانِ شما. خُداحافظ.
ف:	مریم جان! قُربانِ تو.
مینا:	خُداحافظ
هادی و مریم:	خُوش اومدین، روز به خیر، خُداحافظ.

فصل چہارم

#	Azəri	Farsi
Mağazalar - مغازها		
1	kitab mağazası	کتاب فروشی
2	paltar mağazası	لباس فروشی
3	Zərgərlik mağazası	جواهر فروشی
4	paltar tikilən yer	خیاطی
5	ayaqqabi satılan yer	کفش
6	dülger	نجاری
7	fotoqraf	عکاسی
8	Gözəllik salonu	آرایشگاه
9	yanacaq doldurma məntəgəsi	پمپ بنزین
10	Məscid	مسجد
11	Həkim qəbul otağı	مطب
12	apteki	داروخانه
13	Müştəri	مُشتری

Səbzələr - سبزیجات		
14	Göyerti	سَبْزِی
15	Cəfəri	جَعْفَرِی
16	Nanə	نَعْنَاع
17	Tərə	تَرَه
18	ispanaq	إِسْفِنَاج
19	turp	تُرْبُچَه
20	kök	هَوِیج
21	sarımsaq	سیر
22	balqabaq	کَدُو
23	Kələm	کَلَم
24	badımcan	بادِیْجَان [بادِیْجُون]
Qoxu və ətir - بو و عطر		
25	iy, qoxu	بو
26	xos ətirli	خُوشبو
27	ətir	عَطَر
28	adekalon	أَدْکُلْن
Esyalar və ev - اشیاء و خانه		
29	ayaqqabı bagı	بَنْدِ کَفَش
30	Kəskin uclu alet	تِیغ
31	samovar	سَمَاوَر

32	qazan, tava	قابلمه
33	Həyət	حِياط
34	hamam	حَمَّام [حَموم]
35	tualet	دَسْتشویى [دسشویى]
36	işıq	بَرَق
Esya sifətləri - صفات اشیاء		
37	iş	کار
38	Çətin	سَخْت
39	Çətin, problemlı	مُشْکِل
40	asan	آسان [آسون]
41	iti, kəskin, sürətli	تیز
42	yavaş, sürətsiz	کُند
Bədən və təbiət - بدن و طبیعت		
43	qan	خون
44	barmaq	اَنگُشت
45	diş	دندان [دندون]
46	Şimşək, ildırım	صاعقه ⚡
47	yer	زَمین [زمین]
48	Zəlzələ	زَمین لَرزە / زِلْزِلە
49	sel	سِیل
50	Ailə	خانواده [خونواده]

Məkan və şəhər - مکان و شهر		
51	dörd yol	چهار راه [چار راه]
52	Piyadə keçidi	پیاده‌رو
53	nazik, incə	باریک ↔
54	enli	پهن ↔
55	sahil	ساحل 🏖️
56	Gəmi	کشتی [کشتی]
57	Səfər	سفر ✈️
Sifətlər və hallar - صفات و حالات		
58	Məşğul	مَشغُول
59	sıxlıq	شُلُوغ
60	Xəlvət, boş	خَلَوَت
61	yuxu	خواب
62	oyaq	بیدار
63	bombardman	بُمباران
64	Rəhmsiz	بی‌رَحْم
65	Çarəsiz	بی‌چاره
66	Fəğir	فَقِير
67	düz	دُرُست
68	Səhv	غَلَط
69	sakin, mənsub	أهل

70	Tələsik	عَجَلَه
71	qalan, artıq	بَقِيَّه
72	Diqqətli	مُؤَاظِب
73	arxayın	مُطْمَئِن
74	Məcbur	مَجْبُور
75	Kəsilmiş	بُرِيدَه ✂
76	bişmiş	پُختَه
77	örtülü, gizli, qapalı	پوشیده
Zərflər və bağlacılar - قیدها و حروف ربط		
78	Gərək	بَايَد
79	əgər	اَگَر
80	mümkün	مُمْكِن
81	imkan	اِمْكَان
82	Gələcək	آيْنَدَه
83	Hər yer, harada	هَر جَا / هَر كُجَا
84	Hər vaxt	هَر مَوْقِع / هَر وَقْت
85	Hər qədər, hər nə	هَر قَدَر / هَر چَه [هَر چي]
86	mümkün qədər tez	هَر چَه زودتَر
87	bir az	يَك خُرْدَه [يَه خورده]
88	kimi, ona görə ki	چُون
89	hazırda, müvəqqəti olaraq	فِعْلاً

90	Nisbətən	نِسْبَتًا
91	ayrı, başqa	جُزْ / بَجُزْ →
92	Və sairəsi, və başqaları	وَجُزْ آنْ / وَغِيرَه
Fellər - فعل ها		
93	bacarmaq	تَوَانِسْتَن
94	Bişirmək	پُخْتَن
95	Tökmək	رِيخْتَن
96	Kəsmək	بُرِيدَن ✂
97	Geyinmək, örtmək	پُوشِيدَن
98	baglamaq	بَسْتَن
99	vurmaq	زَدَن
100	danışmaq	حَرْفَ زَدَن 🗣
101	boyun əymək / etmək	کَرْدَن ⚙

حالِ التزامی

ب / بی + ستاکِ حال + شناسهٔ صرفی ← حالِ التزامی

صرفِ فعل (مثبت و منفی):

پیشوند	ستاکِ حال	شناسه		مثبت	منفی
بـ	رَوَ	مَ	←	بِرَوَم [بِرَم]	نَرَوَم [نَرَم]
بـ	دِه	یِ	←	بِدِهی [بِدِی]	نَدِهی [نَدِی]
بی	آ	دَ	←	بِیاید [بِیاد]	نَیاید [نَیاد]
بی	آور	یم	←	بِیاوریم [بِیاریم]	نَیاوریم [نَیاریم]

کاربرد با کلماتِ شرطی و وجهی:

اگر	نَرَوَم [نَرَم] / بِرَوَم [بِرَم]
باید	بِرَوِی [بِرِی] / بِدِهی [بِدِی]
شاید	بِیاوریم [بِیاریم] / بِیاید [بِیاد]
نباید	بِرَوِی [بِرِی] / نَیاید [نَیاد] / نَیاوریم [نَیاریم]

تمرین چهل و دوم

بشنوید و تکرار کنید:

مصدر	ستاكَ گذشته	ستاكَ حال
تَوَانِسْتَن	تَوَانِسْت [تونست]	تَوَان [تون]
پُخْتَن	پُخْتَن	پَز
گَرْدَن	گَرْد	گُن

مَرِمَ می‌تواند [می‌تونه] غذاهایِ خوبِ بَپَزَد [بِپَزه]

شما نمی‌توانید این کار را بَکُنید.
[شما نمی‌تونین این کار رو بَکُنین.]

این کار را باید بَکُنند.

خواهش می‌کنم این کار را نکنید.

شما هر چه خواهش بَکُنید من این کار رو می‌کنم.

دَسْتُ شما دَرْد نَکند [نَکُنه].

أُمیدوارم بَتوانم [بَتونم] یک کاری [یه کاری] بَرایتان [بَراتون] بَکُوم.

کارِ سَخْتی بود، هر چه کوشش کردم نَتوانستم بَکُوم.

تو مَجبور نبودی آن [اون] کار را [ارو] بَکُنی.

من بَلَدَم آشپزی بَکُوم.

آنها بَلَد نیستند غذایِ هِنْدی بَپَزند.

شما چه چیزهائی بَلَدید [بَلَدین] بَپَزد [بَپَزین]؟

تمرین چهل و سوم

به فارسی بنویسید:

1. Mən anama məktub yazmaq istəyirəm.	
2. O hansı tərəfə gedəcəyini bilmir.	
3. Əgər istəyirsənsə pəncərənin yanındakı stulda otura bilərsən.	
4. İstədiyin bütün kitabları götürə bilərsən.	
5. Məqaləni cümə gününə qədər yaza bilərəm.	
6. Sabah günorta saat ikidə görüşə bilərik.	
7. Gərək axşam saat onda hava limanında olsunlar.	
8. Oraya getməli deyilsən.	
9. Bu iş çətindir. Onu tək başına yerinə yetirə bilmərsən.	
10. İstədiyin yeməyi yeyə bilərsən.	

تمرین چهل و چهارم

جاهای خالی را پر کنید:

۱. هوا بد است، مَجْبُورَم ... (رفتن)
۲. او شاید ... کاری بَرایتان ... (توانستن، کردن)
۳. بَچَه‌ها هر روز بَجَز جُمعه باید به مَدْرسه ... (رفتن)
۴. مُمکن است پدر زَنَم اِمشب از سَفَر ... (آمدن)
۵. شما نَباید زیاد اینجا ... (ماندن)
۶. [قیمت این پالتو زیاده. من نِمی‌تونم اون رو ...] (خریدن)
۷. [اُمیدوارم مَریم خانم رو توی مِه‌مونی ...] (دیدن)
۸. امکان دارد دریا توفانی ... ما باید هَر چه زودتر به ساحل ... (شدن، رسیدن)
۹. [چه کاری می‌تونم بَراش ...؟] (کردن)
۱۰. [چی می‌خواهین (من) بَراتون ...] (آوردن)

بودن
داشتن

باش
داشته باش

نَباش، نَباشد، نَداشته باشیم، نَداشته باشند.

تمرین چهل و پنجم

بشنوید و تکرار کنید:

ضمیر	بودن باش	داشتن داشته باش
من:	باشم	داشته باشم
تو:	باشی	داشته باشی
او:	باشد	داشته باشد
ما:	باشیم	داشته باشیم
شما:	باشید	داشته باشید
آنها:	باشند	داشته باشند
تو:	باش	داشته باش
شما:	باشید	داشته باشید

تو در خانه باش تا من بیایم [بیام].

شما باید سرِ ساعتِ هشتِ صبحِ سرِ کارتان [تون] باشید [باشین].

من باید از هشتِ صبح تا چهارِ بعد از ظهرِ سرِ کار باشم.

امکان دارد [داره] یک [یه] نفرِ پاسِبانِ سرِ چهار راه باشد [باشه].

ممکن است [ممکنه] حرفِ شما درست نباشد [نباشه].

شاید کارش غلط باشد. [شاید کارش غلط باشه]

فعلاً این یک خُرده [یه خورده] پول را [ارو] داشته باش، هفتۀ آینده بقیۀاش را [ارو] به تو [بهت] می‌دهم [می‌دم].

[ممکنه هیچ چی جز نون و یه خورده پنیر نداشته باشه].

شاید این کتاب را داشته باشم و شاید هم نداشته باشم، درست نمی‌دانم [نمی‌دونم].

باید این کتاب را داشته باشد، ولی مطمئن نیستم.

امکان دارد هیچ‌کس جز او در خانه نباشد.

تمرین چهل و ششم

به فارسی بنویسید:

1. Kitab mağazası indi bağlı ola bilər.	
2. Əgər tələssən dərsə vaxtında çata bilərsən.	
3. Eşitdiyini doğru olmaya bilər.	
4. Ola bilsin evdə çörək yoxumuzdur.	
5. Səbh saat yeddidə işdə olmalıyam.	
6. Sabah səni görə bilərəm?	
7. Xahiş edirəm mənim üçün bir fincan çay gətir.	
8. Gəl və yanımda otur.	
9. Bu film çox maraqlıdır, sən də baxmalısən.	
10. Əmin deyiləm amma bu kitab Zəhranın ola bilər.	
11. Mümkündür heç nə istədiyini kimi olmasın.	
12. Xahiş edirəm sabah vaxtında orda ol.	

گذشته ناتمام

گذشته فعل «داشتن» + گذشته استمراری فعل اصلی

گذشته ناتمام

من داشتم + می‌رفتم داشتم می‌رفتم

ضمیر	گذشته ناتمام	شکل کامل
من	داشتم می‌رفتم	من داشتم می‌رفتم
تو	داشتی می‌رفتی	تو داشتی می‌رفتی
او	داشت می‌رفت	او داشت می‌رفت
ما	داشتیم می‌رفتیم	ما داشتیم می‌رفتیم
شما	داشتید می‌رفتید	شما داشتید می‌رفتید [داشتین می‌رفتین]
آنها	داشتند می‌رفتند	آنها داشتند می‌رفتند [داشتَن می‌رفتَن]

من نمی‌رفتم

نمی‌رفتی، نمی‌رفت، نمی‌رفتیم، نمی‌رفتید، نمی‌رفتند.

تمرین چهل و هفتم

بشنوید و تکرار کنید:

ستاکی حال	ستاکی گذشته	مصدر
ریز	ریخت	ریختن
بر	برید	بریدن

داشتم خربزه را می‌بریدم.

انگشتم را بریدم.

داشتم خربزه را می‌بریدم که انگشتم را بریدم.

از انگشتم خون داشت می‌آمد که دکتر رسید.

شما داشتید [داشتین] هندوانه [هندونه] می‌بریدید [می‌بریدین] که کارد دستتان را [دستتون رو] برید.

تو داشتی هویج می‌خوردی که دندان‌ت [دندونت] شکست.

وقتی که سیل آمد آنها چه کار داشتند می‌کردند [داشتن می‌کردن]؟

وقتی که زمین لرزه آمد شما مشغول چه کاری بودید؟

داشتم از قابلمه توی بشقاب آش می‌ریختم که روی پایم ریخت [که ریخت روی پام].

وقتی که فریده چایی می‌ریخت شما داشتید توی سماور آب می‌ریختید.

وقتی که من نامه می‌نوشتم آنها کتاب می‌خواندند.

وقتی که من مشغول نوشتن بودم آنها مشغول خواندن بودند.

جاهای خالی را پر کنید:

۱. من: داشت... می برید...
۲. تو: ... می ریخت...
۳. او: ... می برید...
۴. ما: ... می ریخت...
۵. شما: ... می برید...
۶. آنها: ... می ریخت...
۷. شما داشتید قهوه توی فنجان ... (ریختن)
۸. قهوه داشت ... روی زمین (ریختن)
۹. لطفاً یک چایی برای من ... (ریختن)
۱۰. متأسفم، نمی توانم چایی ... چون آنگشتم ... است (ریختن، بریدن)
۱۱. مواظب باشید! این تیغ خیلی تیز است [تیزه]. ممکن است [ممکنه] دستتان را [دستتون رو]... (بریدن)
۱۲. این کارد کند هیچ چیز را ... (بریدن)

شما مَشغول چه کاری بودید؟ = چه کار می کردید؟ = چه کار داشتید می کردید؟
 من مَشغول خَرید بودم = خَرید می کردم = داشتم خَرید می کردم.

جمله بسازید:

۱. سؤال: وقتی که قطار به ایستگاه رسید، شما مَشغول چه کاری بودید؟
 جواب: (مَشغول، دست‌هایم، وقتی که، آمد، بودم، قطار، من، شستن)

۲. س: وقتی که زلزله آمد بچه‌ها چه کار می کردند؟
 ج: (بازی، حیاط، در، مَشغول، بچه، بود، ها، — ند)

۳. س: وقتی که صاعقه آمد، خانم‌تان چه کار می کرد؟
 ج: (در، آشپزی، آشپزخانه، او، بود، مَشغول)

۴. س: مریم مَشغول چه کاری بود که دستش را بُرید؟
 ج: [کارد، کرد، می، با، بازی، او، داشت]

۵. س: موقعی که برق رفت، شوهرتان چه کار می کرد؟
 ج: (شوهرم، در، بود، موقعی، برق، رفت، که، حمام)

۶. س: موقعی که هواپیما به زمین نشست، تو چه کار می کردی؟
 ج: (دستشویی، وقتی، تو، من، که، هواپیما، بود، نشست، — م)

۷. س: موقعی که دزفول بُمباران شد، شما خواب بودید یا بیدار؟
 ج: (مردم، همه، بود، خواب، — ند)

۸. س: وقتی که کشتی به ساحل رسید، هوا چطوری بود؟ و شما چه کار می کردید؟
 ج: (آفتابی، بود، و، مَشغول، هوا، من، حرف زدن، با دوستم بودم)

۹. س: موقعی که بیمار بی‌هوش شد، دُکتر مَشغول چه کاری بود؟
 ج: (با، دُکتر، حرف می‌زد، پَرستار)

۱۰. س: موقعی که آبِ داغ روی پایش ریخت، شما چه کار کردید؟
 ج: (سرد، روی، آب، — ش، پای، — م، ریخت)

قطعه زیر را بخوانید:

مغازه پدر زن حمید

پدرزن حمید یک مغازه سبزی‌فروشی دارد. مغازه‌اش در خیابان کارگر است. جلو مغازه یک پیاده‌رو باریک است. چند تا درخت بلند هم در جلو مغازه هست. در طرف راست مغازه یک دکان میوه‌فروشی و در طرف چپ آن یک کفافی است. روبروی مغازه، آن طرف خیابان، یک آرایشگاه و یک مسجد است. روی مغازه مطب یک دکتر است، و پشت آن یک پمپ بنزین. در عقب مغازه یک میز کوچک دیده می‌شود، و یک صندلی هم پشت میز است. خیابان کارگر همیشه شلوغ است. فقط صبح زود ممکن است نسبتاً خلوت باشد. در این خیابان همه جور مغازه هست: کتاب‌فروشی، عکاسی، خیاطی، نجاری، لباس‌فروشی، جواهر فروشی، داروخانه و جز آن. در مغازه آقای احمدی تقریباً همه نوع سبزی دیده می‌شود: جعفری، نعناع، تره، اسفناج، تربچه، سیر، کدو، بادنجان، کلم و غیره. این مغازه مشتری‌های فراوان دارد.

تمرین پنجاه و یکم

پاسخ سؤال‌های زیر را به صورت جمله بنویسید:

.....	۱. آرایشگاه کجاست؟
.....	۲. آیا خیابان کارگر همیشه خلوت است؟
.....	۳. آیا در مغازه سبزی‌فروشی آقای احمدی میوه هم هست؟
.....	۴. کفاشی در کدام سمت مغازه آقای احمدی است؟
.....	۵. آیا مغازه پدر زن حمید در یک کوچه باریک است؟
.....	۶. پمپ‌بنزین در کدام طرف مغازه است؟
.....	۷. در عقب مغازه چیست؟
.....	۸. مطب دکتر کجاست؟
.....	۹. چه نوع مغازه‌هایی در خیابان کارگر دیده می‌شود؟
.....	۱۰. چه نوع سبزی‌هایی در این مغازه دیده می‌شود؟

حالِ ناتمام

حالِ فعلِ «داشتن» + حالِ فعلِ اصلی = حالِ ناتمام

ضمیر	صورت رسمی	محوراه‌ای
من	دارَم + می‌روَم = دارَم می‌روَم	[می‌رَم]
تو	داری می‌روی	[می‌ری]
او	دارد می‌رود	[داره می‌ره]
ما	داریم می‌رویم	[می‌ریم]
شما	دارید می‌روید	[دارین می‌رین]
آنها	دارند می‌روند	[دارن می‌رن]

تمرین پَنجاه و دُوم

بشنوید و تکرار کنید:

ستاکِ حال	ستاکِ گذشته	مصدر
پوش	پوشید	پوشیدن
زَن	زَد	زَدَن
بَند	بَست	بَستن

کَفَشِ هایش را پوشید و با عَجَلَه از خانه بیرون رَفَت.

دارَم لباسِ هایم را می پوشم.

چرا این حیوانِ بیچاره را می زَنید؟

[جَمَشید مَشغول چه کاریه؟]

[داره چَمِدونش رو می بَندِه، چُون فردا مُسافِرِه.]

آهسته به دَر زَدَم و به داخلِ اُتاق رَفتم.

چه عَطِرِ خُوشبویی زده اید!

لطفاً در را پُشتِ سَرَتان ببندید.

او نمی تَوانست دُرُست راهِ بَرود چُون بَندِ کَفَشش را نَبسته بود.

زَمین پوشیده از بَرَف بود و بادِ سَرَدی می آمد.

1. O ayaqqabısının bağlarını bağlaya bilmir.	
2. Bu ətri istifadə etmə çünkü qoxusu xoş deyil.	
3. Onun otağının qapısı həmişə bağlı olur.	
4. Sənin yeni ətrinin qoxusu necə də xoşa gələndir.	
5. Oğlum öz paltarını geyinmək üçün hələ çox kiçikdir.	
6. Benzin doldurma məntəqəsində sıxlıq var idi.	
7. Bu şəhərimizdəki ən məşhur gözəllik salonudur.	
8. İcazə almamış otağa daxil olma!	
9. Keçən il ölkənin bəzi yerlərində şiddətli və dağıdıcı zəlzələlər oldu.	
10. Hər il bir çox ölkədə sel fəlakəti yaşanır.	

تمرین پنجاه و چهارم

جاهای خالی را پر کنید:

۱. دارم ... (آوردن)	۲. داری ... (شنیدن)
۳. دارد ... (گفتن)	۴. داریم ... (بستن)
۵. می‌نویسد.	۶. می‌شویند.
۷. داشت ... (بردن)	۸. داشتی ... (آمدن)
۹. می‌فهمیدیم.	۱۰. دارید ... (دیدن)
۱۱. من باید ... (پرسیدن)	۱۲. او نمی‌تواند ... (خوابیدن)
۱۳. تو مجبوری ... (رفتن)	۱۴. ما نباید ... (نشستن)
۱۵. تو شاید ... (داشتن)	۱۶. شما مجبور نیستید ... (خوردن)
۱۷. آنها باید ... (فرستادن)	۱۸. او ممکن است ... (فروختن)
۱۹. شما نباید ... (ترسیدن)	۲۰. من می‌توانم ... (خواندن)

بشنوید و تکرار کنید:

مُصاحبه با آقای طاهری

خبرنگار:	سلام عَلَیْکُمْ، بَبَخْشید، مَن خَبَرَنگارِ رادیو هستم، بَرَا یِه مُصاحِبِه با شما اومدم، اجازه می‌دین (= می‌دهید)
طا:	خواهش می‌کنم، بفرمایین.
خ:	مُمکنه خُودتون رو معرفی کنید؟
طا:	مَن مُحَمَّدِ طاهری، شُغلِ نجار.
خ:	شما چند سال دارید؟ و اهل کجا هستید؟
طا:	مَن پنجاه و شیش سال دارم و اهل ساری هستم.
خ:	چن تا بچه دارید؟ شُغلِ بچه‌ها تون چیه؟
طا:	مَن سه تا پسر و یِه دُختر دارم. پسرِ بزرگم تازه دُکتر شده، پسرِ دُومم مهندسِ برق، دُخترم شوهر و دو تا بچه کوچیک داره. دخترم خانه‌داره. پسرِ کوچیکم هنوز درس می‌خونه، رشته شیمی.
خ:	لطفاً یِه خُورده از خُودتون حَرف بزنید.
طا:	مَن در یِه خانواده نسبتاً فقیر به دُنیا اومدم. پدرم کفّاش بود. درآمدِ زیادی نداشت. ما پنج تا خواهر و برادر بودیم. مَن پسرِ بزرگِ خانواده بودم. و مجبور بودم به پدرم کمک بکنم. پدرم مَن رو به نجاری فرستاد چون کفّاشی رو دوست نداشتم. روزا (= روزها) می‌رفتم کار و شباً درس می‌خوندم. دیپلمِ متوسطه رو گرفتم و بعد رفتم سربازی. بعد از خِدْمَتِ سربازی، یِه کارگاهِ کوچیک بَرَا خُودم دُرُست کردم و شروع کردم به کار. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ روز به روز کارم بهتر شد و درآمدِ بیشتری داشتم. خَرَجِ تمام

	خونواده رو می‌دادم چون پدرم پیر شده بود و نمی‌تونست (= نمی‌توانست) کار بکنه. بعده با کوشش و کار زیاد موفق شدم یه کارخونه (= کارخانه) نجاری تأسیس بکنم. الحمدلله امروز تو این کارخونه بیش از صد و بیست نفر کارگر کار می‌کنن.
خ:	سرگذشت جالبی دارید. آقای طاهری، شما آدم موفق هستید. حالا بفرمایین اوقات فراغت رو چه‌طور می‌گذرونین (= می‌گذرانید).
طا:	معمولاً کتاب و روزنامه می‌خونم، تلویزیون تماشا می‌کنم. گاهی می‌رم مسجد، گاهی با خانم می‌ریم پارک، گاهی به دیدن فامیلاً (= فامیل‌ها) و دوستان می‌ریم، گاهی هم مهمون داریم. بچه‌ها و نوه‌هامون می‌آن پیشمون.
خ:	آقای طاهری، پیام شما برا جونا (= جوان‌ها) چیه؟
طا:	: اولاً هیچ‌وقت خدا رو فراموش نکنن. ثانیاً از کار نترسن و تا می‌تونن کار و تلاش بکنن.
خ:	متشکرم آقای طاهری، موفق باشید. خداحافظ.

سؤال‌های زیر را به صورت جمله جواب دهید:

۱. سَنّ آقای طاهری چقدر است؟

.....

۲. شغل پسر دُوم او چیست؟

.....

۳. آقای طاهری چند نوه دارد؟

.....

۴. شغل پدر آقای طاهری چه بود؟

.....

۵. آقای طاهری در کدام شهر متولد شد؟

.....

۶. آقای طاهری باسواد است یا بی سواد؟

.....

۷. بعد از سربازی، آقای طاهری چه کار کرد؟

.....

۸. آقای طاهری چطور آدمی است؟ پرکار است یا تنبل؟

.....

۹. در کارخانه طاهری چند کارگر کار می کنند؟

.....

۱۰. آقای طاهری چه پیامی برای جوان‌ها فرستاد؟

.....

#	Azəri	Farsi
♥ Hislər və dəyərlər - احساسات و ارزش‌ها		
1	Fədakarlıq	فداکاری / ایثار
2	mehribanlıq	مهربانی [مِهْرَبُونِی]
3	Müalicə	مُعالِجَه
4	Mütaliə	مُطالِعَه
5	Həkim	پزشک
6	alim	دانشمند
7	Diqqət	دِقَّت
8	əlaqə, maraq, istək	عِلَاقَه
9	İrələləyiş, tərəqqi	پیشرفت
10	kitabxana	کتابخانه [کِتَابخُونَه]
11	Təcrübə	تَجْرِبَه
12	Nəticə	نَتِیجَه
13	Rəftar	رَفْتار
14	qorxu	تَرَس

15	qanun	قانون
16	vergi	مالیات
17	Nisbət	نِسْبَت
18	Təəccüb	تَعَجُّب
19	gülüş	خنده
20	ağlama	گریه
21	Qüssə	غُصَّه
22	inad, inadkarlıq	لَج
23	tamah	حِرْص
24	güc	زور
25	heyf	حِيف
26	ar, utanc	عار
27	yad, xatirə, xatırlama	یاد
28	Bəs, yetər, kifayət	بَس
Təbiət və muhit - طبیعت و محیط		
29	od	آتش [آتیش]
30	Yangınsöndürən	آتش‌نشانی
31	Günəş	خورشید
32	yer	زَمین [زمین]
33	dağ	کوه
34	Təpə	تپه

Bədən - بدن		
35	sümük	اُسْتُخْوَان (=اُسْتُخَان) [اُسْتُخُون]
36	boğaz, qırtlaq	گَلَو
37	diz	زانو
Ev və əşyalar - خانه و اشیاء		
38	Pillə, pilləkən	پِلّە
39	Vedre	سَطَل
40	zibil	اَشْغَال
41	zibil qutusu	سَطَلِ اَشْغَال
42	Eynək	عَيْنَك
43	çaxmaq	قَنْدَك
44	siqaret	سیگار
45	kibrit	کِبْرِیت
46	taxta	چوب
47	Təmir yeri	تَعْمِیرْگَاح
Mürəkkəb fellər - افعال مرکب		
48	Soyuqdəymə	سَرْمَا خُورْدَن
49	xahiş etmək	خَوَاشِ کَرْدَن
50	Söhbət etmək	صَحْبَتِ کَرْدَن
51	fikir etmək, fikirləşmək	فِکْر کَرْدَن
52	Təşəkkür etmək	تَشْكُر کَرْدَن

53	baxmaq	تَماشَا کَرَدَن
54	Evlənmək	إِزْدِواج کَرَدَن
55	başlamaq	شُرُوع کَرَدَن ▶
56	Kömək etmək	کُْمَک کَرَدَن 🤝
57	çalışmaq, səy etmək	کُوشِش کَرَدَن
58	İcazə vermək	إِجازَه دادَن
59	İtirmək	گُْم کَرَدَن
60	tapmaq	پیدا کَرَدَن
61	yandırmaq	رُوشَن کَرَدَن
62	Söndürmək	خاموش کَرَدَن
63	Sakitləşdirmək	آرام کَرَدَن 🧘
64	ağrımaq	دَرَد کَرَدَن
65	oynamaq	بازی کَرَدَن 🎮
66	Düzəltmək	دُرُست کَرَدَن
67	Qəza etmək	تَصادُف کَرَدَن
Sade feller - فعل های ساده		
68	qoymaq	گُذاشتَن
69	yandırmaq	سوختَن
70	Düşmək	أفتادَن ↓
71	atmaq	أنداختَن
72	bacarmaq	تَوَانِستَن

73	Bişirmək	پُختَن
74	Tökmək	ریختَن
75	Kəsmək	بُریدن ✂
76	Geyinmək, örtmək	پوشیدن
77	bağlamaq	بستن
78	vurmaq	زدَن
79	danışmaq	حَرْف زَدَن 🗣
80	Etmək	کَرَدَن ⚙
Sifətlər - صفات		
81	Müxtəlif	گونگون
82	Məşhur, tanınmış	مَشْهُور / مَعْرُوف
83	bacarıqlı	ماهِر
84	Benövşeyi	بَنْفَش
85	xoş, sevimli	خُوش
86	donmuş, çaşqın	مات
87	quru	خُشک 🏜
88	yalançı	دُرُوغُو
89	ikiüzlü	دُورُو
90	egoist, özünü düşünən	خُودخواه
91	sevimli	دِلخواه
92	nadan, cahil	نادان [نادون]

93	xarab	خَرَاب
94	yanlış, düzgün olmayan	نادِرُست
95	narahat	ناراحَت
96	nigaran	نِغْران
97	zarafatcıl, məzəli	شوخ / بامزّه
98	Tənbəl	تَنْبَل [تَمْبَل]
99	möhtac	مُحتاج
100	qorxaq	تَرسو
101	aşağı, alçaq, dəyərsiz	پست ↓
102	düzgün	تیک
103	qaranlıq	تاریک
104	işıqlı, aydın	رُوشن
105	itmiş	گُم
106	tapılmış	پیدا
107	sakit, sönmüş	خاموش
Zərflər - قیدھا		
108	düşməncəsinə, aqressiv	خَصْمَانه X
109	Xoşbəxtliklə	خُوشبَختانَه
110	Tək	تَنها
111	yalnızca deyil ... bəlkə	نَه تَنها / نَه فَقط ... بَلکَه ⇔
112	əsla, heç, qətiyyən	أَصلاً (=أَصْلَن)

113	Təsadüfən, əslində	اتِّفَاقًا (= اتِّفَاقَيْن)
114	Tədricən	بِه تَدْرِيج
115	pulsuz, təmannasız	بِه رَايْكَان
116	Tərəfəyə doğru	بِه طَرَفٍ →
117	tezliklə	بِه زَوْدِي
118	Sürətlə	بِه سُرْعَت
119	Barəsində	دَرْبَارَهُ / رَاجِعَ بِه
120	bir az	يَك خُرْدَه [يَه خورده]
121	hazırda, müvəqqəti olaraq	فِعْلًا (= فِعْلَيْن)
122	Nisbətən	نِسْبَتًا (= نِسْبَتَيْن) ﷻ
123	ayrı, başqa	جُز / بَجُزٍ →
124	Və sairəsi	وَجُزَان / وَغِيرَه

درس سیزدهم

صِفَت / اِسْم + ضَمِيرِ مَفْعُولِي + فِعْل

صِفَت / اِسْم + ضَمِيرِ مَفْعُولِي + فِعْل = ساختار جدید

ضمیر	ترکیب	نتیجه	محاوَره‌ای
من	سَرَد + م + است	سَرَدَم است	[سَرَدَمَه]
تو	گَرَم + اِ + ت + بود	گَرَمَت بود	[گَرَمَت بود]
او	تَشَنَه + ش + شد	تَشَنَه‌اش شد	
ما	گُرْسَنَه + مَ + مان [اِ + مون] + نیست	گُرْسَنَه‌مان نیست	[گُرْسَنَمون نیست]
شما	دَرَد + تَ + تان [اِ + تون] + آمد	دَرَد + تان — تان + آمد	[دَرَدِ تون آمد]
آنها	خَنَدَه + شَ + شان [اِ + شون] + می‌گیرد	خَنَدَه + شان — شان + می‌گیرد	[خَنَدَشون] [می‌گیرد]

ترکیب‌های رایج اِسْم / صِفَت + فِعْل

اِسْم / صِفَت	فِعْل
یاد، غُصّه، سَرَد، گَرَم، تَشَنَه، گُرْسَنَه، سَخَت، بَس	بودن
غُصّه، سَرَد، گَرَم، تَشَنَه، گُرْسَنَه	شدن
غُصّه، خَنَدَه، گَریه، دَرَد، خواب، لَج، حِرَص	گِرِفْتَن
یاد، خُوش، بَد، دَرَد، خواب، حیف، زور	آمَدَن
خواب، مات	بُرَدَن
مات، خُشک	زَدَن
یاد	رَفْتَن

بشنوید و تکرار کنید:

من از آدم‌های [آدمای] دروغ‌گو و دورو اصلاً خوشم نمی‌آید [نمی‌آد].

شما از آدمِ خودخواه و نادان خوش‌تان [خوشتون] می‌آید [می‌آد]؟

نه تنها خوشم نمی‌آید [نمی‌آد] بلکه خیلی هم بدَم می‌آید [می‌آد].

هیچ‌کس از فداکاری و ایثار بدش نمی‌آید.

از کارهای او گاهی لَجَم / حِرَصَم می‌گیرد [می‌گیره].

مُواظِب باش مَوْعِ رانندگی خوابت [خوابت] نَبَرَد [نبره] / نَگِیرَد [نگیره].

از شنیدنِ خَبَرِ ناگوار گریه‌اش گرفت.

او هنوز مَرِیض است [مَرِیضه] و نَباید زیاد میوه بُخُورَد [بُخوره].

روزی یک دانه [یه دونه] گُلابی بَسَش است [بَسِشه].

یادَم نیست کُجا شما را دیده‌ام.

یادِتان [یادِتون] می‌آید [می‌آد] سالِ گذشته به من چه [چی] گفتید [گفتین]؟

نَخیر، متاسفانه یادَم رَفته است [رَفته].

بَچّه تا این لحظه گُرسنه‌اش نشده است.

جاهای خالی را پر کنید:

۱. او هیچ چیز یاد... ن... (آمَدَن)

۲. شما همه چیز یاد... رفته.

۳. متأسفانه اسم ... یاد... نمی... (— م، آمَدَن، شما)

۴. آنها کی گرسنه... می...؟

۵. [سیمما... سَرَد... ن...] [— ش، اصلاً، شُدَن]

۶. زود باش، مهمانها... شان... (بودَن، گُرسنه)

۷. نگران نباش، من مَوْقع رانندگی خواب... (گِرِفْتَن)

۸. [پَسَر... داره خواب... می...] [بُرَدَن، شما، — ش]

۹. یاد... ... چی گفت... (— م، رَفْتَن، — م)

۱۰. ... نَظَرِ شما، او سَرَد... ؟ (بودَن، به، — ش)

۱۱. نه... سَرَدش... بلکه گرم... هم... (بودَن، تنها)

۱۲. او... زود خنده... می... (خیلی)

۱۳. من از رَنگ... خُوش... ن... (بَنَفَش)

۱۴. او... خواندَن... از نِوِشْتَن... — ش... (بیشتر، از، خُوش)

۱۵. من از... تَنَبَل خیلی... (بَد، آدَم)

بشنوید و تکرار کنید:

از ترس خُشکم زد.

با تُو هستم، چرا ماتت [ماتت] برده است [برده] / زده است [زده]؟

[هر وقت که / وقتی که این بچه یتیم رو می بینم خیلی غصم (= غصه ام) می شه / می گیره.]

[ببینم، وقتی که پول ندارم غصته؟]

زن ها [زنا] معمولاً خیلی زود گریه شان [گریه شون] می گیرد [می گیره] ولی مردها اغلب دیر گریه می کنند.

منصور آدم شوخی است [شوخیه]، حرف های [حرفای] بامزه می زند [می زنه]، از حرف هایش [حرفاش] خنده ام [خندم] می گیرد [می گیره].

من حیفم می آید [می آد] این خانه را [خونه رو] بفروشم.

خیلی سختش است [سختشه] این راه دراز را [رو] هر روز پیاده بروم [بره].

[نمی دونم چرا امشب خوابم نمی آد.]

بعضی از آدم های [آدمای] نادرست زورشان [زورشون] می آید [می آد] مالیات بدهند [بدن].

جاهای خالی را پر کنید:

۱. او مَوْقعِ خُداحافظیِ گریه... ..

۲. شما معمولاً از ... غصّه... می... (چی، گرفتن)

۳. از رفتار او نسبت به پسر... اصلاً خوش... نمی... (م، ش)

۴. [چرا چیزی نمی‌گی؟ چرا ماته...؟ با تو هستم.]

۵. از تعجب... م... بُرد (خُشک)

۶. حیف... می... ماشین... ش را بفروشد... (د، ش، قشنگ)

۷. ... کارمندا... رفتار... رئیس... بد... آمد. (اداره، خشن، از، همه)

۸. تمام... ها... مهمانی... خوش... (از، دیشب، مهمان)

۹. باید بدانی [بدونی] که... از... خصمانه... شان... (رفتار، مردم، بد)

۱۰. [همین مقدار پول... م...، بیشتر نمی‌خواه...]. (م، بس)

1. Onun adını xatırlamıram.
2. O çox susuz idi.
3. Sənin yaxşılığını heç vaxt unutmam.
4. Uşaqlar acdırlar.
5. O sənin sözlərindən incindi.
6. İnsanların kobudluqdan xoşu gəlmir.
7. Biraz səbrli ol indi xatırlayacam.
8. Babamın artıq 80 yaşı var amma yaddaşı hələ də çox güclüdür.
9. Onlar artıq 25 ildir ki evlidirlər.
10. Bu küçə çox qaranlıqdır.
11. Onun köməyə ehtiyacı var.
12. Səninlə söhbət etmək çox ürək açandır.
13. Yalançının yaddaşı olmaz.
13. Bu körpü köhnə və təhlükəlidir.
14. Biz dünən təsadüfən qarşılaşdıq.
15. O bu işdə mahirdir.

درس چهاردهم

کجا / اینجا / کی؟ + ضمیرهای ملکی

کجایت [کجات]؟	کجا + ت
اینجایم [اینجام].	اینجا + م
کیتان [کیتون]؟	کی + تان [توَن]

تمرین شصت و دوم

بشنوید و تکرار کنید:

کجایتان [کجاتون] درد می‌کند [می‌کنه]؟

اینجایش [اینجاش] زخم شده.

این آقا چه نسبتی با شما دارند [دارن]؟

این آقا کی‌تان هستند [کی‌تونن]؟

ایشان [ایشون] عموی من هستند [هستن].

کجای پایتان [پاتون] ناراحت است [ناراحته]؟

چند روز است که [چن روزه] زانویم [زانوم] خیلی درد می‌کند [می‌کنه]، اصلاً نمی‌توانم [نمی‌تونم] راه بروم [برم].

نمی‌دانم [نمی‌دونم] کجای ماشینم خراب است [خرابه]؟

سیل کجای شهر را [رو] خراب کرد؟

به من بگوئید [بگین] کجای کار خراب است.

جاهای خالی را پر کنید:

کجا؟ ، اینجا ، چه؟ ، کی؟

۱. [ببخشید خانم، ...تون از سفر اومده؟]

۲. [آقای دُکتر، از دیروز ... پام درد می‌کنه.]

۳. [... رو با آب و صابون خوب بشورید.]

۴. [امروز کمی ناراحتید، ...تونه؟]

۵. [زلزله ... خونه‌اش رو خراب کرده؟]

۶. [آقای خیاط، ... کُتم خرابه، دُرُسْتِش بکنین لطفاً.]

۷. [نمی‌دونم آقای حسنی امروز ... شون بود. حال خُوشی نداشت.]

۸. [این قانون در ... دنیا هست؟]

۹. [... گِلوتون زخمه؟]

۱۰. [این دُختر خانم ... نِسبَتی با أحمد داره؟ ... شه؟]

تمرین شصت و چهارم

بشنوید و تکرار کنید:

مصدر	ستاکِ گذشته	ستاکِ حال
گذاشتن	گذاشت	گذار
سوختن	سوخت	سوز
اُفتادن	اُفتاد	اُفت
انداختن	انداخت	انداز

بُشقاب‌ها را روی میز می‌گذارم [می‌زارم].

این شلوار هنوز خوب است [خوبه]، نمی‌گذارم [نمی‌زارم] آنرا [اون‌رو] دور بیاندازی [بندازی].

عینک‌تان را [عینک‌تون رو] روی زمین نگذارید [نزارین]، ممکن است [مُمکنه] رویش [روش] پا بگذارند [بزارن].

بگذارید [بزارین] بروم [برم].

چوبِ خُشک آسان [آسون] می‌سوزد [می‌سوزه].

وقتی که آتش‌نشانی آمد [اومد] تمامِ خانه [خونه] در آتش [تو آتیش] سوخته بود.

صُبحِ امروز اُنگُشتَم را [رُو] با تیغ بُریدم، حالا دارد می‌سوزد [داره می‌سوزه].

لیوان از دَسْتَش [دستش] به زمین اُفتاد و شِکست.

مواظب باشید بیمار / مریض از تَخْتِ نِیَفْتَد (= نِیَافْتَد) [نِیَفْتَه] چون امکان دارد [داره] اُسْتُخَوان [اُسْتُخون] پایش [پاش] بشکند [بشکنه].

او هیچ چیز را [هیچ چی رُو] دور نمی‌اندازد [نمی‌ندازه].

این میوه‌های خَراب را [رُو] توی [تو] سَطَلِ اَشغال بیانداز [بنداز].

جاهای خالی را پر کنید:

۱. چشمم دارد... (سوختن)
۲. [نمی زارم شما...] (اُفتادن)
۳. ... [من شمارهٔ تلفن تان را...] (گذاشتن، نوشتن)
۴. نترس، نمی گذارد [بچه از پله... [(اُفتادن)
۵. دارم... (اُفتادن، سوختن، گذاشتن، انداختن)
۶. داشت... ولی گرفت... (اُفتادن، ش، م)
۷. ... [غذایش را...] (گذاشتن، خوردن)
۸. این بچه از کجا ... است؟ (اُفتادن)
۹. قند را توی چایی... [(انداختن)
۱۰. آنها می ... (اُفتادن، انداختن، سوختن، گذاشتن)

1. İcazə ver sənin yanında otursun.	
2. Bu ağır qutunu yerə qoy.	
3. O sənə tərəf gəlmir.	
4. İcazə ver biraz da yatsın.	
5. Biraz qabağa get.	
6. Dağın başında, dağın ətəyində.	
7. Günəş buludların arxasındadır.	
8. Tez aşağı gəl!	
9. Çox susuzam, xahiş edirəm icazə ver biraz su içim.	
10. Niyə ağaca çıxmısan?	
11. Ət quru və duzlu idi.	
12. O işçi çox təcrübəlidir.	
13. Onun rəftarı xoşa gələn deyildi.	
14. Bu kibrit nəmlidir.	
15. Atəş birazdan sönəcək.	
16. Işıq yandır.	
17. Film birazdan başlayacaq.	
18. Zibil qutusu doludur.	
19. Bu düşüncələr xəterlidir.	
20. Bugün hava çox isti və qurudur.	

تمرین شصت و هفتم

بشنوید و تکرار کنید:

احمدی	موسی
موسی	سَلام آقای اَحمدی، حَالَتون چطوره؟
احمدی	سَلام، صُب به خیر، حالِ شما چطوره؟ بَجه‌ها خوبَن؟
موسی	خِیلی مَمَنون. کُجا دارین می‌رین؟
احمدی	می‌رم آقای حَمیدی رو ببینم.
موسی	چرا پیاده؟
احمدی	ماشینم خرابه. پَرِروز تَصادُفِ کَرَدَم.
موسی	اتِّفاقاً ماشینِ منم خرابه، بُردمِش تَعْمیرگاه.
احمدی	بدونِ ماشینِ مُشکِله، نیست؟
موسی	از کُدوم طَرَف می‌رین؟
احمدی	به طَرَفِ خیابونِ حَافِظ می‌رم.
موسی	شَنیْدَم آقای حَمیدی مَرِیضَن. چِشونَه؟
احمدی	چیزِ مُهمّی نیست. سَرما خورده.
موسی	لطفاً سَلامِ من رو به ایشون بَرسونین (= بَرسانید).

تمرین شصت و هشتم

به سوال‌های زیر جواب دهید:

۱. آقای احمدی کجا می‌رفت؟

.....

۲. چرا آقای احمدی پیاده می‌رفت؟

.....

۳. چرا ماشین او خراب بود؟

.....

۴. آیا موسی ماشین داشت؟

.....

۵. احمدی به کدام سمت می‌رفت؟

.....

۶. نام دوست احمدی چه بود؟

.....

۷. به نظر شما خانه دوست آقای احمدی در کدام خیابان است؟

.....

۸. به نظر شما موسی بچه دارد؟

.....

۹. آیا موسی آقای حمیدی را می‌شناخت؟

.....

۱۰. موسی چه شنیده بود؟

.....

اسم / صفت / حرف اضافه + فعل فعل مرکب

اسم / صفت / حرف اضافه	فعل مرکب
اجازه + دادن	اجازه دادن
کار + کردن	کار کردن
خواهش + کردن	خواهش کردن
صحبت + کردن	صحبت کردن
فکر + کردن	فکر کردن
کمک + کردن	کمک کردن

بشنوید و تکرار کنید:

به چه [به چی] فکر می‌کنید [می‌کنین]؟

فکرش را [فکرش رو] نکن.

فکر نمی‌کنم بتوانم [بتوانم] با او صحبت کنم.

استادم روزی چهارده ساعت کار شدید می‌کند [می‌کنه].

خواهش می‌کنم کمکش کنید [به او کمک کنید].

خواهش می‌کنم اینجا صحبت نکنید.

او کمکِ بزرگی به من کرد.

اینجا دارید چه کار می‌کنید؟

اینجا چه کار دارید؟

با کی کار دارید؟

با کی کار می‌کنید؟

او در کدام کارخانه کار می‌کند؟ [او تو کدام کارخانه کار می‌کنه؟]

اجازه می‌دهید [اجازه می‌دین] این کار را [رو] برایتان [براتون] بکنم [بکنم]؟

پدر شما به هیچ‌کس اجازه نمی‌داد که برایش کاری بکند.

تمرین هفتادم

جاهای خالی را پر کنید

۱. من از شما ... (تَشْكُرْ کردن)
۲. پَسَرَم این روزها دربارهٔ ازدواج ... (فِکَر کردن)
۳. اُتاق تاریک است، چراغ را ... (رُوشَن کردن)
۴. شاگردها نباید در کلاس ... (بازی کردن)
۵. وقتی که تِلویزیون ... لطفاً چراغ را ... (تَمَاشا کردن، خاموش کردن)
۶. وقتی که جَوَان بودَم فوتبال ... (بازی کردن)
۷. مَن هفتهٔ گذشته کیفَم را در خیابان ... ولی خُوشبختانه دُوباره آن را ... (گَم کردن، پیدا کردن)
۸. بچَه‌اش را در خیابان شُلوغ ... و نَراحت از این و آن کُمَک ... (گَم کردن، خواستن)
۹. ... سیگارِ من را با فَنَدَکِ تان ... (خواهش کردن، روشن کردن)
۱۰. جاهایِ خالی را ... (پُر کردن)
۱۱. هر چه ... نَتوانِست ماشین را ... (کُوشِش کردن، روشن کردن)
۱۲. به‌زودی با دُخترِ دِلخواهش ... (ازدواج کردن)
۱۳. مَن حُدودِ یک ساعت با او ... ولی متاسّفانه ... او را ... (حَرَف زَدَن، توانستن، آرام کردن)
۱۴. آنها هر چه از او ... گَم است (تَشْكُرْ کردن)
۱۵. ... بَتوانَم او را ... (فِکَر کردن، آرام کردن)

1. O artıq bu haqda düşünüb.	
2. Düşünürəm ki, bacararam.	
3. Biz düşünürük.	
4. Get və ona təşəkkür et.	
5. İşıqları söndürmüşən?	
6. Bu otaqda oynamayın.	
7. O kiminlə danışır?	
8. Bu haqda biraz daha düşün.	
9. Uşaqlar televizora baxırlar.	
10. O həmişə düşünmədən danışır.	
11. Bütün işıqları yandırmışdıq.	
12. Kiminlə danışacağımı bilmirəm.	
13. Əvvəl düşün sonra danış.	
14. Onlar hələ son qərarlarını deməyiblər.	
15. Dünən saatımı itirmişəm.	

أبو علی سینا

دانشمند بزرگ ایران

در حدود هزار سال پیش، در یکی از شهرهای ایران پسری به دنیا آمد. مادرش نام او را «حسین» گذاشت. حسین از پنج سالگی شروع به درس خواندن کرد. او با علاقه بسیار درس خواند و به سرعت پیشرفت کرد. کتاب را بیش از هر چیز دوست می‌داشت و به تدریج برای خود (= خودش) کتابخانه کوچکی درست کرد. هر جا کتاب تازه‌ای می‌دید، می‌خرید. آن را با دقت می‌خواند و در کتابخانه‌اش نگاه می‌داشت. حسین در هجده سالگی پزشک ماهر و مشهوری شد. در این موقع به او أبو علی سینا می‌گفتند. ابو علی سینا بسیار مهربان بود و بیمارهای محتاج را به رایگان معالجه می‌کرد.

أبو علی سینا نتیجه تجربه‌ها و مطالعه‌های خود را در کتاب‌های بسیاری نوشته است. کتاب‌های این دانشمند ایرانی را به زبان‌های گوناگون ترجمه کرده‌اند. هنوز هم در دانشگاه‌های بزرگ جهان، کتاب‌های این دانشمند بزرگ را مطالعه می‌کنند. ابن سینا، طبیب و دانشمند بزرگ ایران، در پنجاه و هشت سالگی در گذشت. یکی از کتاب‌های معروف ابن سینا «قانون» است که آن را در علم طب نوشته است.

آرامگاه او در شهر همدان است.

جواب سؤال‌های زیر را به صورت جمله بنویسید:

۱. وقتی که ابو علی سینا در گذشت چند سال داشت؟

.....

۲. ابو علی سینا در کدام شهر از دنیا رفت؟

.....

۳. نام کتاب معروف او چیست؟

.....

۴. ابو علی سینا در کدام کشور متولد شد؟

.....

۵. آیا ابو علی سینا فقط یک کتاب نوشته است یا بیشتر؟

.....

۶. ابو علی سینا درس خواندن را از چه سنی شروع کرد؟

.....

۷. ابن سینا در چه سنی پزشک معروفی بود؟

.....

۸. از کجا می دانیم که ابن سینا مردی مهربان بود؟

.....

۹. آیا به درس خواندن و مطالعه علاقه داشت؟

.....

۱۰. از کی به او ابو علی سینا می گفتند؟

.....

جمله بسازید:

۱. (سینا، کتاب، ابو علی، هر، بیش، چیز، از، را، «دوست داشتن»)
۲. (ابو علی، قبل، سال، در، هزار، سینا، حدود، ایران، در، «متولد شدن»)
۳. (او، درس، به، خواندن، فراوان، علاقه، «داشتن»)
۴. (به، برای، تدریج، کتابخانه، او، خود، کوچک، —ی، «درست کردن»)
۵. (تازه‌ای، آن، هر، کتاب، جا، را، «دیدن، خریدن»)
۶. (ابو علی سینا، بسیار، پزشک، مهربان، —ی، «بودن»)
۷. (تجربه، نتیجه، ها، او، —ی، راه، خود، کتاب‌های، در، گوناگون، «نوشتن»)
۸. (در، پنجاه، سن، هشت، و، سالگی، او، «در گذشتن»)
۹. (سینا، ابو علی، شهر، در، همدان، دنیا، از، «رفتن»)
۱۰. (کتاب‌ها، او، —ی، را، زبان‌های، گوناگون، به «ترجمه کردن»)

واژگان

فهرستِ واژگان - Söz siyahısı

#	Azəri	Farsi
♥ Üzvlər və bədən - اندام و بدن ♥		
1	Ürək	قلب / دِل ♥
2	Qarın	شِکَم
3	Bel	کَمَر
4	Sinə	سینه
5	Boyun	گَرَدَن
6	Ağız	دِهَان [دَهَن]
7	Damaq	دِمَاغ
8	Bədən	تَن / بَدَن
9	Boy	قَدّ
10	Nəfəs	نَفَس
Xəstəlik və sağlamlıq - بیماری و سلامت		
11	Öskürək	سُرْفَه
12	Asqıraq	عَطْسَه
13	İştaha	اِشْتِهَا 🍽️

14	Narahatlıq	ناراحتی
15	Yorğunluq	خستگی
16	Qızdırma	تب ١
17	Qan təzyiqi	فشارِ خون
18	Hərəkət	حرکت
19	İstirahət	استراحت ٢
20	Çaşqın, başı gicəllənmiş	گیج
21	Hiss, duyğu	احساس
22	Təzyiq	فشار ↓
23	Dərəcə	درجه ١
24	Ağrı kəsici	مُسکن
25	Yorulmayan	خستگی ناپذیر
Aptek və tibb - داروخانه و پزشکی		
26	Nömrə	شماره
27	Səhv	اشتباه
28	İmtahan	امتحان / آزمایش
29	Laboratoriya	آزمایشگاه
30	Nüsxə	نسخه
31	Şərbət	شربت
32	Dərman	قرص
33	Sığorta	بیمه

34	Sekretar	مُنشی
35	Diş həkimi	دندان پزشک [دندون پزشک]
Tikinti və sənət - ساختمان و هنر		
36	Sağ	زنده
37	Ölü	مُرده
38	Bənnə	بَنَاء [بنا]
39	Tikili	ساختمان
40	Musiqi	آهنگ
41	Bəstəkar	آهنگساز
42	Rəssamlıq	نقاشی
43	Qoca kişi	پیرمرد
44	Qoca qadın	پیرزن
Cəmiyyət və iqtisad - جامعه و اقتصاد		
45	Cəmiyyət	جامعه
46	Tələş, səy	تلاش
47	Sərvət	ثروت
48	Hədiyyə	هَدیه [هدیه]
49	Əqidə	عقیده
50	Ömür	عُمر
51	Görüş	ملاقات
52	Oğru	دُزد

53	Xəyanət	خِيَانَت
54	Neft	نَفْت
55	İqtisad	اِقْتِصَاد
Materiallar və metallar - مواد و فلزات		
56	Dəmir	آهَن
57	Qızıl	طَلَا
58	Gümüş	نُقْرَه
59	Mis	مِس
60	Metal	فِلِز
61	Yun	پَشَم
62	Pambıq	پَنبِه [پَمبِه]
Həsərat və təbiət - حشرات و طبیعت		
63	Milçək	مَكْس
64	Ağcaqanad	پَشَه
65	Həsərat	حَشَرَه
66	Pərdə	پَرْدَه
67	Uzun	طُول ↔
68	En	عَرْض ↕
Cografiya istiqamətləri - جهات جغرافیایی		
69	Şimal	شُمَال ↑
70	Cənub	جَنُوب ↓

71	Şərq	→ شَرْق / مَشْرِق
72	Qərb	← غَرْب / مَغْرِب
Ölkələr və qitələr - کشورها و قاره‌ها		
73	İspaniya	ES إسبانيا
74	Danimarka	DK دانمارک
75	Yunanıstan	GR یونان
76	Rusiya	RU روسیه [روس]
77	Pakistan	PK پاکستان
78	Çin	CN چین
79	Yaponiya	JP ژاپن
80	Afrika	آفریقا
81	Asiya	آسیا
Sifətlər - صفات		
82	Sakit	ساکت
83	Dərin	عمیق
84	Soyuqqanlı	خون سرد
85	Sadə	سادە
86	Pak, Pakizə	پاک / پاکیزه
87	Kamil	کامل
88	Kifayət	کافی

89	Tanış	أَشْنَا
90	Günahsız	بى گناه
91	İmanlı	بالایمان
92	Şücaətli	شُجاع
93	Rahat, fırvan	مُرَقَّه
94	Solmuş	أَفْسُرْدَه
95	Pis xasiyyət	تُندخو
96	Dik baş, inadkar	يک دَنده [يه دَنده]
97	İnadkar	لَجوج
98	Əziyyət edən	مودى
99	Günah	گناه ⚠
Zərflər və bağlacılar - قیدها و حروف ربط		
100	Vaxt	هَنگام [هَنگام]
101	Elə ki	هَنگامى که / وقتى که ⌚
102	İndi	الآن / حالا ●
103	Elə indi	هَمین الآن / حالا
104	Elə ki, o şəkildə ki	به طُورى که
105	Baxmayaraq ki	با این که / با آن که ↔
106	Buna görə ki	بَرایِ این که / به خاطرِ این که
107	Xatirinə, səbəbinə	به خاطرِ
108	Bu üzdən	از این رو →

109	Başqa	دیگر [دیگه]
110	Başqa biri	یکی دیگر
111	Bir-biri, qarşılıqlı olaraq	یک دیگر [هم دیگه] ↔
112	Son	آخر
113	Bir neçə, müəyyən sayda	تعدادی
114	Əlavə olaraq	علاوہ بر
115	Amma	امّا / ولی ↵
116	kimi	مِثْلِ
117	Məsələn	مَثَلًا (= مَثَلَن)
118	Çox vaxt	غالبًا (= غَالِبَن)
119	Mütləq	حَتْمًا (= حَتْمَن)
120	Kamil halda	کاملاً (= کَامِلَن)
121	Xüsusilə	مَخْصُوصًا (= مَخْصُوصَن)
122	Nadir halda	بہ نُدْرَت
123	Heç bir halda	بہ هیچ وَجہ
124	Baxış	نِگاہ ۞
125	Xatirə, diqqət	خاطر
126	Fəryad	فَریاد
Fəllər - فعلها		
127	Oğurlamaq	دُزدیدن
128	Öldürmək	کُشتن ✕

129	Ölmək	مُردَن
130	Çəkmək	کَشیدن [کَشیدن]
131	Bağışlamaq	بَخشیدن
132	Gülmək	خَنَدیدن
133	Düzəltmək	ساختَن
134	Keçirmək	گُذرانیدن / گُذراندَن
135	Keçmək	گُذشتَن
136	Uçmaq	پَریدن
137	Dayanmaq	ایستادن [اویسادن]

عبارت موصولی

مرد آنجا نشسته است.
مرد دوست من است.

مردی که آنجا نشسته است دوست من است.

مرد دیروز آمد.
مرد را امروز می بینم.

مردی را که دیروز آمد امروز می بینم.

بچه مادرش مریض بود.
بچه هیچ چیز نمی خورد.

بچه ای که مادرش مریض بود هیچ چیز نمی خورد.

دکتر رضا مرا مُعالجه کرد
دکتر رضا شما را می شناسد

دکتر رضا که مرا مُعالجه کرد شما را می شناسد.

(من) وقتی جوان بودم
(من) فوتبال بازی می کردم

هنگامی که / وقتی که جوان بودم فوتبال بازی می کردم.

جایی شما را دیدم
(آن جا) از اینجا دور نیست

جایی که شما را دیدم از اینجا دور نیست.

موضوع را به من گفتید
موضوع را قبلاً شنیده بودم

موضوعی را که به من گفتید قبلاً شنیده بودم

جاهای خالی را پر کنید:

۱. کفش‌ها... تازه خریدی کجا هستند؟

۲. پاسبان... سرِ چهار راه ایستاده است [واپساده] انگلیسی خوب حرف می‌زند.

۳. ماشین... را ... هفته گذشته خریده بودم دیروز فروختم.

۴. دکتر ... مطب... شلوغ است نمی‌تواند اینجا بیاید.

۵. چیز ... همین الآن به من گفتید اشتباه است.

۶. بیمارستان... نزدیکِ خانه ماست نسبتاً کوچک است.

۷. با مرد... صحبت می‌کردم آشنا هستید؟

۸. خبر ... در روزنامه عصر دیروز خواندم دروغ بود.

۹. تو نمی‌توانی به جاها... پدرت می‌رود بروی.

۱۰. تو وقتی ... مادرت خواب است باید ساکت باشی.

۱۱. مرد... ماشین را از ... خریدیم از اینجا رفته است.

تمرین هفتاد و ششم

عبارت موصولی بنویسید:

مثال:

مرد دارد تلفن می‌کند
مرد عمومی من است
مردی که دارد تلفن می‌کند عمومی من است.

۱. مرد کنار پنجره نشسته است.
مرد آقای احمدی است.

۲. اسب سفید زیر درخت است.
اسب مال همسایه شماست.

۳. کسی این مقاله را نوشته است.
(آن کس) آدم شجاعی است.

۴. کتاب را شما خواندید.
کتاب را من هم خوانده‌ام.

۵. شاگرد درس می‌خواند.
شاگرد در امتحان حتماً قبول می‌شود.

۶. زن بچه‌اش را شیر می‌دهد.
زن، مادر مهربانی است.

۷. آقای صفا پسرش سی سال دارد.
آقای صفا خودش هنوز جوان است.

۸. علی هدیه‌ای به شما داد.
چرا هدیه را قبول نکردید؟

۹. با مرد دیروز حرف می‌زدید.
با مرد آشنا هستیم.

۱۰. این پالتو را از فروشنده خریدم.
فروشنده آدم راستگویی بود.

تمرین هفتاد و هفتم

بشنوید و تکرار کنید:

مصدر	ستاكِ حال
خندیدن	خند
بخشیدن	بخش
کشیدن	کش
دزدیدن	دزد
گشتن	گش
مردن	میر
ساختن	ساز

او در روزهایِ آخرِ غالباً افسرده بود و به ندرت می‌خندید.

متشکرم، جُوک‌هایِ بامزه‌ای گفتید، خیلی خندیدیم.

خوشبختانه شما آدمِ شاد و خون‌سردی هستید [هستین] و به هر چیزی می‌توانید بخندید [می‌تونین بخندین].

با این که دُردها همه چیزش را دُزدیده بودند [بودن] اما خنده از لب‌هایش [لباش] دور نمی‌شد.

مُتأسفانه هر روز تعدادی از مردمِ دُنیا گُرسِنگی می‌میرند [می‌میرن].

پدرم مردِ با ایمانی بود، تمامِ ثروتش را بِخاطرِ خُدا به آدم‌هایِ فقیر بخشید.

من آنها را [اونارو] بِخاطرِ خیانتی که کرده‌اند [کردن] هرگز نمی‌بخشم.

آفرین دُخترم. تو نقاشی‌هایِ [نقاشیای] بسیار خوبی می‌کشی. حالا پاشو پنجره را [پنجره رو] باز کن [واز کن]، پرده را [پرده رو] بکش، تا کمی [یه کمی / یه خورده] هوا بیاید [بیاد] تو، برایِ اینکه [برا اینکه] پدرت [پدرت] سیگار کشیده، هوایِ اتاقِ کثیف شده است [شده].

بعضی از درها را باید بکشید تا باز شوند اما بعضی دیگر را باید فشار دهید.

خُوش به حالتان [حالتون] که دندان‌هایتان [دندوناتون] سالمند [سالمَن]، دو تا از دندان‌هایِ مرا [دندونای من رو] هفته قبل دندان‌پزشک کشید، یکی دیگر [دیگه] هم خرابست [خرابه] که باید پُر کند [کنه].

پدر این بچّه بی‌گناه سالِ گذشته در یک تصادف گشته شد.

جمله بسازید:

۱. (سیب، من، ی، خیلی، که، بود، ترش، خوردم)

۲. (دوا، دُکترَم، به من، نسبتاً، بود، داد، که، یی، گران)

۳. (مُهَنْدِس، این ساختمان، ی، ساخته است، که، را، مُرده است، اکنون)

۴. (مَگَس، مودی، و، را، پشه، که، حشره‌های، هَسْتَنْد، بَکَشید)

۵. با آن که، خوب، حالش، شده، هنوز، راه برود، نمی تواند)

۶. سیگار، سعی کنید، چیز، چون، نکشید، مفیدی، نیست)

۷. (مَرا، از اِشْتِباه، —ی، که، کردم، خواهش می کنم، مِتَاسَقَم، بَبَخشید)

۸. (آدمها، که، تندخو، —یی، هَسْتَنْد، زندگی، ندارند، خوشی)

۹. (اطلاعات، که، —ی، را، به دَسْت می آورد، به صورتِ کتاب می نوشت، ابن سینا)

۱۰. (پیر مرد، که، عُمرش، —ی، به هَفْتاد و نُه، رَسیده بود، لحظه‌های، زندگی را، آخر، می گذرانید)

بشنوید و تکرار کنید:

مَطَبِ دُکْتَر

—	أَلُو ... مَطَبِ آقايِ دُکْتَر باقري؟
—	نَخِير، اِشْتَباس
—	وای... خُدا، دارَم می میرَم، چَه قَدَر سَرَم درد می‌کُنه! شُماره رو اِشْتبا گرفتم، دوباره می گیرَم.
—	الو... بَبَخشید، مَطَبِ دُکْتَر باقري؟
منشی:	بله، بِفرمایید.
—	بَبَخشید، یه وَقت می خواستم.
منشی:	عَصِرِ امروز، سَاعَتِ چَهار بَعد از ظُهر.
—	سلام، آقايِ دُکْتَر.
دُکْتَر:	سلام، خُدا بَد نَدِه، ناراحتی تون چیه؟
—	چَند روزه که حَالَم بَدِه، گَرْدَنَم خِیلی دَرْد می کُنه، دَمَاغَم گِرِفْتِه به طُوری که نِمی تَوَنَم نَفَس بَکِشَم، صِدام گِرِفْتِه، سُرْفِه زیاد می کُنَم مَخْصُوصاً شَبا (= شَبها)، دِشَب تَب داشْتَم، سی و نُه دَرَجِه.
دُکْتَر:	عَطْسِه هَم می کُنید؟
بیمار:	بَلِه آقايِ دُکْتَر، عِلاوَه بَر سُرْفِه، عَطْسِه هَم می کُنَم، خِیلی زیاد.
دُکْتَر:	این دو سه روز چی خُورْدین؟ شِکِمَتون کار می کنه؟

بیمار:	هیچ چی نخوردم، اصلاً اشتباه ندارم، شکمم به هیچ وجه کار نمی‌کنه، یُبوستِ شدید دارم. سرم گیج می‌ره. تمام تنم درد می‌کنه. احساس خستگی می‌کنم. دلم می‌خواد بخوابم اما خوابم نمی‌بره.
دکتر:	لطفاً روی اون تخت دراز بکشید تا قلبتون رو ببینم، فشار خونتون رو بگیرم.
دکتر:	نفس بکشید. نفس عمیق، خوبه... اینجا رو که فشار می‌دم دردتون می‌آد؟ سُرفه بکنید. بیشتر، باز هم بیشتر. کجای دلتون درد می‌آد، اینجا؟ اینجا؟ زیر دلتون؟ پهلوی راستتون رو که فشار می‌دم دردتون می‌آد؟ پهلوی چپ چطور؟
بیمار:	آخ ... آره آره، خیلی درد داره.
دکتر:	کمرتون هم درد می‌کنه؟ دهن‌تون رو خوب باز کنید. خُب... حالا پاشید (= پا شوید).
دکتر:	جیز مهمی نیست. با این حال یه آزمایش خون و ادرار براتون نوشتم. راستی، شما بیمه هستید؟
بیمار:	بله آقای دکتر.
دکتر:	خوبه، آزمایش رو بترین آزمایشگاه بیمه. شما در حدود یه هفته باید استراحت کنید، استراحت کامل. غذاهای سبک و ساده بخورید مثل سوپ، ماست تازه، پنیر، گوشت مرغ، میوه زیاد. نسخه‌تون: یه شربت برا سینه‌تون هست که هر چهار ساعت یک قاشق می‌خورید، یه قرص مُسکن، شب موقع خواب، یه آمپول ویتامین ب. انشالله تا دو سه روز آینده حالتون کاملاً خوب میشه.
بیمار:	بخشید آقای دکتر، این دواها گیر می‌آد؟
دکتر:	آره جانم، همه داروخانه‌ها دارن، شما از داروخانه بیمه بگیرید. حتماً داره.
بیمار:	ممنونم آقای دکتر، مَرَحمت زیاد.

به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:

۱. کجای بیمار درد می‌کرد؟

.....

۲. چرا بیمار نمی‌توانست نفس بکشد؟

.....

۳. آیا بیمار روزها بیشتر سرفه می‌کرد یا شب‌ها؟

.....

۴. چرا بیمار در دو سه روز گذشته چیزی نخورده بود؟

.....

۵. آیا بیمار می‌توانست بخوابد؟

.....

۶. آیا پهلوهایی بیمار درد می‌کرد؟

.....

۷. آیا بیمار بیماری مهمی داشت؟

.....

۸. بیمار چه نوع غذاهایی مجبور بود بخورد؟ مثل چی؟

.....

۹. آیا بیمار علاوه بر سرفه، عطسه هم می کرد؟

.....

۱۰. دکتر در نسخه اش برای سینه بیمار چه دوايي نوشته بود؟

.....

۱۱. آیا بیمار بجز شربت، دواي دیگری هم داشت؟ چی؟

.....

۱۲. به عقیده شما، بیمار دواهایش را از کجا گرفته است؟

.....

۱۳. به نظر شما، چرا بیمار دفعه اول شماره تلفن را اشتباه گرفت؟

.....

۱۴. وقت ملاقات بیمار با دکتر کی بود؟

.....

۱۵. آیا تب بیمار شدید بود؟ چقدر؟

.....

سِتاکِ حال + کَندِه اِسْمِ فاعِل

سِتاکِ حال	پَسَوَند	نَتیجَه
نویس	+ کَندِه	نویسَندِه
آ	+ کَندِه	آیَندِه
زَن	+ کَندِه	زَنَندِه
رَو	+ کَندِه	رَوَندِه
ران	+ کَندِه	رانَندِه

از مصدرهای زیر اسم فاعل بسازید:

آوردن، شکستن، سوختن، خریدن، بردن، گرفتن، آمدن، بریدن، کردن، خوردن، رفتن، داشتن، شنیدن، زدن، کشتن، ساختن، خواندن، گفتن، کشیدن، نوشتن.

۱.

۲.

۳.

۴.

۵.

۶.

۷.

۸.

۹.

۱۰.

•	11
•	12
•	13
•	14
•	15
•	16
•	17
•	18
•	19
•	20

تمرین هشتاد و دوم

جاهای خالی را با اسمِ فاعل پُر کنید:

۱. در دو سه روزِ (آمدن)
۲. این مقاله کیست؟ (نوشتن)
۳. کاردِ (بریدن)
۴. این کتاب قِراوان دارد. (خواندن)
۵. آفتابِ (سوختن)
۶. داستان (گفتن)
۷. بیماری (گشتن)
۸. آپارتمان (ساختن)
۹. بلیتِ شمارهٔ ۵۵ (داشتن)
۱۰. نامه (گرفتن)

نتیجہ	پَسَوَند	سِتاکِ حال
زیبایی	یِ	زیبا +
پیری	یِ	پیر +
زندگی	یِ	زنده +
بُلندی	یِ	بُلند +
سیاہی	یِ	سیاہ +
رَأْنَدگی	یِ	رَأْنَدہ +

از صفت‌های زیر اسمِ معنا بسازید:

جَوَان، تَنَدَخُو، تَشْنَه، گُرْسَنَه، زِشْت، دِیَوَانَه، زَرْد، گَرْم، بُزُرْگ، کَوچَک، قَشَنَگ، مِهْرَبَان، خُوب،
بَد، تَمِیز، خَسْتَه، بَیمَار، اَفْسُرْدَه، خُوش، سُرْخ، رُوشَن، تَارِیک، اَمُوزَنْدَه.

۱.

۲.

۳.

۴.

۵.

۶.

۷.

۸.

۹.

۱۰.

۱۱.

•	.۱۲
•	.۱۳
•	.۱۴
•	.۱۵
•	.۱۶
•	.۱۷
•	.۱۸
•	.۱۹
•	.۲۰
•	.۲۱
•	.۲۲
•	.۲۳

به فارسی بنویسید:

1. Hündürlük,	
2. qaranlıq,	
3. böyüklük,	
4. tənbəllik,	
5. çətinlik,	
6. doğruluq,	
7. əyrilik,	
8. soyuqluq,	
9. qocalıq,	
10. zirəklik,	
11. dərinlik,	

اسم + ی	صِفَتِ نِسْبِی
---------	----------------

نتیجہ	پسوند	ستاکی حال
ایرانی	ی	ایران +
نفتی	ی	نفت +
خانگی	ی	خانہ +
اقتصادی	ی	اقتصاد +
کجایی؟	ی	کجا؟ +
احمدی	ی	احمد +

از اسم‌های زیر صفت بسازید:

افریقا، آسیا، اروپا، آمریکا، هند، پاکستان، تهران، ایتالیا، اسپانیا، دانمارک، روس، دریا، آسمان،
هوا، زمین، آهن، فلز، نایلون، محمود، عامر، طلا، نقره، مس، شمال، جنوب، شرق، غرب، یونان، چین،
ژاپون، پنبه، پشم، شهر، روستا.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

به فارسی بنویسید:

Avropalı		dağlıq	
qızılı		uşaqlıq	
kəndli		buludlu	
tarixi		həftəlik	
küləkli		duzlu	
şərqli		yunlu	
günəşli		Çinli	

بشنوید و تکرار کنید:

خانه او بزرگ است و خانه من هم بزرگ است.
 اما خانه من به بزرگی خانه او نیست.
 قد پسر شما به بلندی قد من است.
 پول احمد به اندازه پول نادر بود.
 آدمی به خوبی پدر محسن ندیده بودم، خدا رحمتش کند.
 زنی به مهربانی او هرگز سراغ ندارم، خدا حفظش کند.
 چکی به مبلغ سه هزار تومان برایش [براش] کشیدم.
 [ببخشید آقا، شما کجایی هستین، اهل تهران یا اهل شیراز؟]
 برای چه [برا چی] صندلی فلزی برای [برا] اتاق کارتان [کارتون] نمی خرید [نمی خرین]؟
 برای این که [برا این که] نه تنها صندلی فلزی به قشنگی صندلی چوبی نیست بلکه گران تر [گران تر] هم هست.
 اتاق پذیرایی ما به اندازه کافی روشنی / روشنایی / نور ندارد [نداره].
 او به این خانه احتیاج ندارد.
 او خانه به این بزرگی را نمی خواهد.
 زمینی به طول پانصد متر و به عرض شصت متر .
 باید کمی [یه کمی] استراحت کنم، چون دیگر [دیگه] نمی توانم [نمی تونم] چیزی بنویسم.
 مرد دیگری [دیگه ای] که او را نمی شناختم [که نمی شناختمش] وارد شد.
 آیا چیز دیگری [دیگه ای] میل دارید؟
 لطفاً یک چایی دیگر [یه چایی دیگه] برایم بیاورید [برام بیارین].
 آنها یک دیگر را [هم دیگه رو] نمی توانند [نمی تونن] تحمل کنند [کنن].

به فارسی بنویسید:

1. Sənin həmyaşydın	
2. Uzunluğu 9 metr və eni 6 metr olan bir otaq	
3. Onlar mənə iki min yeddi yüz təmənlik bir çek göndəriblər.	
4. Mənim pulum səninki qədər çox deyil.	
5. Artıq istirahət etməyim lazım deyil çünki özümü yaxşı hiss edirəm.	
6. Belə böyük maşınların daha çox benzinə ehtiyacı olur.	
7. Narahat olma sənə başqasını verəcəm.	
8. Təşəkkür edirəm artıq ehtiyacım yoxdur.	
9. Biz razılaşa bilərik.	
10. Sənin gəlməyinə ehtiyac yoxdur.	

داستان زیر را بخوانید:

دُرست دیدن و دُرست شنیدن

نه، مَن هرگز آقای خردمند را فراموش نمی‌کنم، سال‌هاست که او را ندیده‌ام. در آن وقت که من در کلاسِ سوّم دبستان درس می‌خواندم، آقای خردمند مُعلّم من بود. من، پیش از آقای خردمند، مُعلّم‌های دیگری هم داشتم. بعد از او هم مُعلّم‌های دیگری داشتم. ولی هنوز، هر وقت که دربارهٔ مدرسه و درس و مُعلّم فکر می‌کنم به یادِ آقای خردمند می‌افتم.

آقای خردمند، در آن سال که مُعلّم من بود، چیزهای بسیاری به من یاد داد که در همهٔ عمر به دردم خوردند. ولی حالا، وقتی که فکر می‌کنم، می‌بینم که بهترین چیزی که او به من یاد داده است «دیدن» و «شنیدن» است. در حقیقت آقای خردمند دُرست نگاه کردن و دُرست گوش دادن را به من یاد داد.

روزهای آخرِ اسفند بود. یک روز آقای خردمند به کلاس ما آمد. از ما پرسید: حالا چه فصلی است؟

همه با هم گفتیم: زمستان.

آقای خردمند گفت: جوابِ شما دُرُست است. ولی من اگر به جایِ شما بودم جَوابی از این کاملتر می‌دادم. می‌گفتم که آخرِ زمستان است و بهار دارد می‌آید. حالا بگویید از کجا می‌فهمیم که بهار دارد می‌آید؟

محمود گفت: معلوم است. چند روز دیگر عیدِ نوروز است و عیدِ نوروز روزِ اولِ بهار است.

آقای خردمند گفت: آری، من می‌دانم که بهار دارد می‌آید. برای این که نشانه‌های آن را دیده‌ام. شما هم اگر دُرُست نگاه کنید، نشانه‌های بهار را می‌بینید. دو روز به شما وقت می‌دهم. سعی کنید که نشانه‌ای از بهار ببینید یا بشنوید. بعد آن نشانه را به کلاس بیاورید یا آن را برای ما بگویید.

جنگل کوچکی در نزدیکی خانه ما بود. از کلاس که بیرون آمدم با خود گفتم: امروز عصر به جنگل می‌روم و نشانه‌ای از بهار پیدا می‌کنم.

عصرِ آن روز نتوانستم به جنگل بروم. پدرم کارگر بود و از صبح تا شب در کارخانه کار می‌کرد. چند روز بود که حالِ مادرم خوش نبود. آن روز عصر، او می‌خواست پیشِ پزشک برود. ناچار من در خانه ماندم تا از برادر و خواهر کوچک‌ترم نگهداری کنم. با خودم گفتم: فردا عصر به جنگل می‌روم.

عصرِ روزِ بعد، با عجله از مدرسه به خانه آمدم. آن روز حالِ مادرم کمی بهتر شده بود. مادرم از صبح زود مشغولِ کار شده بود. دو تا اُتاقی را که ما در آنها زندگی می‌کردیم تمیز کرده بود. عصر که به خانه آمدم، گفت: عید دارد می‌آید. زیرزمینِ خانه کثیف و پر از آشغال است. من امروز اُتاق‌ها را تمیز کرده‌ام. کمی از آشغال‌های تویِ زیرزمین را هم بیرون آورده‌ام. اما دیگر خسته‌ام و نمی‌توانم کارم را تمام کنم خواهش می‌کنم، اگر ممکن است، زیرزمین را تمیز کن.

خواستم بگویم که نمی‌توانم، می‌خواهم به جنگل بروم و نشانه‌ای از بهار پیدا کنم. ولی هنگامی که به صورتِ خسته مادرم نگاه کردم، نتوانستم حرفی بزنم. با خودم گفتم: می‌روم و زیرزمین را پاک می‌کنم.

مادرم راست می‌گفت. زیرزمین پر از آشغال بود. فکر کردم یک عمر وقت می‌خواهد تا این آشغال‌ها را بیرون ببرم. ولی یکی دو ساعت بعد، همه آشغال‌ها را بیرون برده بودم. آن وقت مشغولِ تمیز کردنِ زیرزمین شدم. در تمامِ آن مدت در فکرِ نشانه‌های بهار بودم. فکر می‌کردم که فردا باید دستِ خالی به مدرسه بروم.

داشتم جارو را به دیوارهای زیرزمین می کشیدم که ناگهان چیزی رنگین روی دیوار دیدم. مثل یک گل بود. سرخ بود و خال‌های سیاهی داشت. چشم‌هایم را به هم زدم. با خودم گفتم که از بس در فکر گل‌ها بوده‌ام همه جا گل می‌بینم. باز نگاه کردم. باز هم آن گل را دیدم. جارو را به طرفش بردم. ناگهان حرکتی کرد، پرید، چرخی زد، آمد و روی دست من نشست. آنچه که به دیوار دیده بودم یک پروانه بود. نمی‌دانستم که آن پروانه از کجا آمده است. می‌دانستم که پروانه‌ها در بهار از پیله بیرون می‌آیند. ولی هنوز که بهار نیامده بود. از خوشحالی فریاد کشیدم. پروانه را توی یک قوطی کوچک گذاشتم. کارم را در زیرزمین تمام کردم. مادرم توی زیرزمین آمد. زیرزمین مثل گل پاکیزه شده بود. مادرم خوشحال شد. وقتی که داستان پروانه را برایش گفتم، از شادی خندید. من زیباترین گل بهاری را در خنده‌اش دیدم.

روز بعد به کلاس رفتم. بچه‌ها یکی‌یکی بلند شدند. هر یک نشانه‌ای از بهار با خود داشت. عباس، پرستوها را دیده بود که از جنوب برگشته بودند. سهراب آواز قورباغه‌ای را شنیده بود که از خواب زمستانی بیدار شده بود. عبدالله چهار شاخه گل بنفشه در دستش بود. ثوبت من که رسید، از جا بلند شدم و گفتم: من هم پروانه‌ای با خودم به کلاس آورده‌ام.

آقای خردمند گفت: برای ما تعریف کن که پروانه را از کجا پیدا کرده‌ای، بعد هم آن را به ما نشان بده.

ایستادم و داستان را از اول تا آخر برای آقای خردمند و بچه‌ها گفتم. بعد در جعبه را باز کردم. پروانه پر زد. بچه‌ها از شادی فریاد کشیدند، پروانه در کلاس چرخی زد و از پنجره بیرون رفت.

گفتم: آقای خردمند، فقط نمی‌دانم که این پروانه در این فصل توی زیرزمین ما چه می‌کرد. آقای خردمند گفت: این پروانه از پروانه‌هایی است که زمستان‌ها در جای نمدار و تاریک می‌خوابند و بهار بیدار می‌شوند. این پروانه دیروز از خواب زمستانی بیدار شده است.

آقای خردمند کمی ساکت ماند و بعد گفت: بله، بچه‌های من، اگر درست نگاه کنید و درست بشنوید، خیلی چیزها می‌بینید و خیلی چیزها می‌شنوید.

جاهای خالی را پر کنید:

۱. من مُعَلِّم‌های... هم داشته‌ام.
۲. این کتاب را نِگه‌دار، به دردت...
۳. دانستنِ یک زَبانِ خاِرجی خیلی به... می‌خُورَد.
۴. این آشغال‌ها... دَرَدِ من نمی‌خُورَند.
۵. پولی که به ما دادید خیلی... خُورد.
۶. اگر شما به... من بودید چه می‌کردید؟
۷. اگر من... جای تو...
۸. زیرزمینِ خانه... از آشغال است.
۹. چَشمش... آشک شد.
۱۰. اَمّا من... خَسْتِه‌ام و نمی‌توانم کار کنم.
۱۱. در خانه ماندم... از برادرم نِگه‌داری...
۱۲. خیلی وقت می‌خواهد... آشغال‌ها را بیرون ببرم.
۱۳. فکر می‌کردم فردا باید با... خالی به مدرسه بروم ولی خوشبختانه با دَسْتِ... رفتم.
۱۴. ... بَس غذا خورده‌ای نمی‌توانی حَرکت کنی.
۱۵. از... کار می‌کُند همیشه خسته است.
۱۶. ... راه رفته‌ام پاهایم دَرَد می‌کُند.
۱۷. ... من که رسید، ... جا... شدم.
۱۸. داستان را... او تعریف کردم.
۱۹. پروانه در این فَصل... زیرزمینِ ما... می‌گَرَد؟
۲۰. شما در این وقت از شب [در این وقتِ شب] اینجا... می‌کنید؟

تمرینِ نَوَد و یَکَم

در داستانِ بالا بیابید و یادداشت کنید:

۱	عبارت‌های موصولی.....
۲	اسم‌های معنا.....
۳	صفت‌های نسبی.....
۴	صفت‌های دیگر.....

تمرینِ نَوَد و دَوَم

جمله بسازید:

۱. (هرگز، کَمک، شما، فراموش، هَای، من، را، نمی‌کنم)
.....
۲. (هَر وَقت، شُما را، که، می‌بینم، پدرتان، می‌افتم، یاد، به)
.....
۳. (شما، به من، دادید، یاد، که، درد، می‌خورند، به، —، چیزهایی)
.....
۴. (از، تا، آخر، بر ایمان، داستان، را، آوَل، کرد، تعریف)
.....
۵. (روز، وَقت، سه، او، به، دادم، فکر، که، کُند)
.....
۶. (سَنگین، بود، ناچار، جَعبه، از او، کردم، خواهش، کَمک، که، کُند، به من)
.....
۷. (چون، نمی‌توانم، خسته‌ام، تمام، کارم، کنم، را)
.....
۸. (من، اُتاقِ کار، کتاب، کاغذ، پُر، است، از، و)
.....
۹. (گُل‌ها، همه، گل، جا، از بس، بوده‌ام، در فکر، می‌بینم)
.....
۱۰. (بچه، شادی، ها، از، کشیدند، فَریاد)
.....

به پرسش‌های زیر به صورت جمله جواب دهید:

۱. گوینده داستان چه نشانه‌ای از بهار پیدا کرده بود؟

.....

۲. عباس چه نشانه‌ای از بهار دیده بود؟

.....

۳. چرا / برای چه پروانه در زیرزمین بود؟

.....

۴. آقای خردمند در باره پروانه چه گفت؟

.....

۵. گوینده داستان در زیرزمین مشغول چه کاری بود؟

.....

۶. مادر گوینده داستان از او چه چیزی خواست؟

.....

۷. شغل پدر گوینده داستان چه بود؟

.....

۸. گوینده داستان آقای خردمند را از کی می‌شناخت؟

.....

۹. عید نوروز، روز چن‌دم بهار است؟

.....

۱۰. بهترین چیزی که آقای خردمند به گوینده داستان یاد داد چه بود؟

.....

زمان‌ها و اشکال زیر را از مصدر داده شده بنویسید:

مصدر: گذشتن	ستاک حال: گذر
زمان / شکل	بنویسید
زمان حال	
زمان گذشته	
گذشته نقلی	
گذشته دور	
آمر	
اسم فاعل	
اسم مفعول	

فَصْلٌ هَفْتُمْ

واژگان

فهرستِ واژگان - Söz siyahısı

#	Azəri	Farsi
سیاست و دولت - Siyasət və dövlət		
1	Nazir	وزیر
2	Baş nazir	نخست‌وزیر
3	Təklif	پیشنهاد
4	Uyğunluq	مُوافَقَت
5	Müxalifət	مُخَالَفَت
6	Xahiş	تَقاضا
7	İstefa	إِسْتِعْفا
8	Şikayət	شِکَايَت

9	Minnətdarlıq	قَدَرْدانی
10	Haqq	حَقّ ﷲ
11	Söz	قُول ﷲ
12	Qərar	قَرَار
13	Göstəriş	دَسْتُور
14	İnam	إِعْتِمَاد ﷲ
15	İstək, arzu	خَواست
16	İtaət	إِطَاعَت
17	İnam	بَاوَر
✉ پست و ارتباطات - Poçt və rabita		
18	Sifarişli məktub	نامۀ سِفَارِشِی
19	Poçt markası	تَمْبَر [تَمْر] ﷲ
20	Paket	پَاکَت
21	Poçtalyon	پُست چِی [پُس چِی]
22	Qəbz	رَسید

23	Həmkarlıq	هَمْكَارِی
24	Xidmət	خِدْمَت
25	Xətt	خَطّ
✂ Müharibə və müdafiə - جنگ و دفاع ✂		
26	Dözümlülük, dayanmaq	ایستادگی
27	Çətinlik	دُشْوَاری
28	Düşmən	دُشْمَن
29	Təcavüzkar	مُتْجَاوِز
30	Hücum	حَمْلَه ✂
31	Müdafiə	دِفَاع
32	Sınma, uğursuzluq	شِکْست
Söz və dil - کلمه و زبان		
33	Kəlmə	کَلْمَه
34	Məna	مَعْنِی
35	Yəni	یَعْنِی

36	Savadsızlıq	بی سوادى
Problemlər və hislər - مشکلات و احساسات		
37	Fəqirlik	فقر
38	Əziyyət	أَذِيَّت
39	Baş ağrısı	دردِ سر
40	Baş ağrısı	سر درد
41	Dərdini bölüşmək	دردِ دل
42	Ürək ağrısı	دِل دَرْد
43	Şəkk, şübhə	شَكّ
44	Səfər	مُسافِرَت ✈
Ev və əşyalar - خانه و اشیاء		
45	Yük	بار
46	Çiyin	دوش
47	Buz	يَخ
48	Soyuducu	يَخچال

49	Güzgü	آینه
50	Xalça	قالی
51	Yataq otağı	أُتاقِ خواب
52	Qıfıl	قُفل
53	Magistral	جاده
54	Kamera	دوربین
55	Cəvahir	جواهر
Nikah və ailə - ازدواج و خانواده		
56	Gəlin	عروس
57	Bəy	داماد
58	Xərc	خَرَج
59	Borc	قَرْض
60	Tənbeh	تنبیه
61	Pullu	پولدار
İdman və idarə - ورزش و اداره		

62	İdman	وَرَزْش
63	İdarə	إِدَارَه
64	Məqsəd	قَصْد
Heyvanlar - جانوران		
65	Canlı	جَانَوْر
66	Qarışqa	مورچه
67	Siçan	موش
Sifətlər - صفات		
68	Narahat edən	مُزَاجِم
69	Ərköyün	لوس
70	Qorxulu	وَحْشَتَنَاک
71	Xroniki	مُزِمِن
72	Gözləyən	مُنْتَظِر
73	Səbr	صَبْر
74	Arxayın	مُطْمَئِن

75	Ümidvar	أُمِيدَوَار
76	Təchiz olunmuş	مُجَهَّز
77	Sarımsaq; tox	سِير
78	Ağıllı	عَاقِل
79	Lazım	لَازِم
Bağlacılar və zərflər - حروف ربط وقیدھا		
80	Səbəb	عِلَّت
81	Ucbatından, səbəbindən	بِه عِلَّت
82	Dəlil	دَلِيل
83	Dəlilə görə	بِه دَلِيل
84	Vasitə, maşın	وَسِيلَه
85	Vasitəsilə	بِه وَسِيلَه
86	Vasitəsilə	تَوَسُّط
87	Ünvan	عُنْوَان
88	Adından	بِه عُنْوَان

89	Kimi	مَانَدِ
90	Faiz	دَر صَد
91	Müqabilində, qarşısında	دَر بَرَابَرِ ۞
92	Ərzində, müddətində	دَر طَوْلِ
93	Aqibət	عَاقِبَت
94	Axırda, sonda	بِالْآخِرِه
95	Əks halda	وَآلَا ۞
96	Məgər	مَكَّر [مَكَّه]
97	Ancaq o halda ki	مَكَّر اَيْن كِه
98	Elə bil ki, sanki	مِثْل اَيْن كِه
Fellər - فعلها		
99	Qazmaq, çıxarmaq	کَنَدَن ۞
100	Tikmək	دُوخْتَن
101	Qəbul etmək	پَذِيرُفْتَن ۞

اِسْمِ مَفْعُولِ فَعْلِ اَصْلِي + شُدْنَ ← فِعْلِ مَجْهُول

ضمير	-----
من	من دیده + شُد + مَ ← دیده شُدَم
تو	تو شناخته + می شَو + ی ← شناخته می شَوی
او	او کُشته + شُد + است ← کُشته شده است
ما	ما فرستاده + شُد + بودیم ← فرستاده شده بودیم
شما	شما بَخشیده + نَشُد + اید ← بَخشیده نَشده اید
آنها	آنها دیده + نمی شَو + ند ← دیده نمی شَوَند

بشنوید و تکرار کنید:

هیچ صدایی شنیده نمی‌شد.

عاقبت / بالاخره چند هواپیما، در آسمان دیده شدند که به سرعت ناپدید شدند.

لازم است که کتاب‌ها هر چه زودتر به کتابخانه برگردانده شوند.

لازم نیست همه این مقاله‌ها از اول تا آخر / تا به آخر خوانده شوند.

بدون شک لباس به این قشنگی به وسیله خیاط دوخته شده است.

چند روز بود که راه به علت / به دلیل برف سنگین بسته شده بود ولی بالاخره باز شد.

هر سال تعداد زیادی از مردم به علت / به دلیل تصادف رانندگی کشته می‌شوند.

در حدود هشتاد درصد نامه‌ها توسط پست هوایی و بیست درصد به وسیله پست زمینی فرستاده می‌شوند.

از من خواسته شده است که با شما همکاری کنم.

هنوز موضوع به خوبی فهمیده نشده است.

تمرین نود و ششم

جمله‌های زیر را مجهول کنید:

مثال: من نامه را نوشتم ← نامه به وسیله من نوشته شد / نامه نوشته شد

۱. پستچی نامه سفارشی را به من داد.

.....

۲. دزدها جواهرهای خواهر زنم را دزدیدند.

.....

۳. فریده یخ را از یخچال بیرون آورده است.

.....

۴. ناصر فیلم را در دوربین گذاشت.

.....

۵. لباس عروس را یک خیاط خوب دوخته بود.

.....

۶. [پسرِ مَبرِ رو از رویِ پاکتِ کنده.]

.....

۷. بعضی از جانورها مانند موش و مورچه زمین را می‌کنند.

.....

۸. چه کسی این گُلدانِ سَنگین را رویِ میز گذاشته است؟

.....

۹. می‌گویند که حَضَرَتِ عِیسی (= عیسا) عَلَیْهِ السَّلَام مُرده‌ها را زنده می‌کرد.

.....

۱۰. لطفاً بلندتر صُحَبَت کنید، صِدایتان را نمی‌شنوم.

.....

۱۱. مِهمان‌ها هَمَه میوه‌ها را خوردند.

.....

۱۲. آقای مُدیر به شاگردِها دَسْتور داد که در مَدْرسه بمانند.

.....

۱۳. بیمار را به وسیلهٔ آمبولانس به بیمارستان بُرده‌اند.

.....

۱۴. مَعذِرَت می‌خواهم، آپارتمان را هَفْتَهٔ گُذشته اِجاره دادم.

.....

۱۵. این زَمین را در آیندهٔ نَزْدیک می‌فُروشیم، اِنْ شاءَ اللهُ.

.....

بشنوید و تکرار کنید:

مصدر	ستاک گذشته	ستاک حال
ایستادن ←	ایستاد ←	ایست

حالِ اخباری / گذشته ساده

ضمیر	گذشته ساده	حالِ اخباری
من	ایستادم [وای سادم]	می ایستم [وای میسم]
تو	ایستادی [وای سادی]	می ایستی [وای میسی]
او	ایستاد [وای ساد]	می ایستد [وای میسه]
ما	ایستادیم [وای سادیم]	می ایستیم [وای میسیم]
شما	ایستادید [وای سادین]	می ایستید [وای میسین]
آنها	ایستادند [وای سادَن]	می ایستند [وای میسن]

ضمیر	گذشته ساده (منفی)	حال اخباری (منفی)
من	نَیستادم [وای نَسَادم]	نمی ایستم [وای نمی سَم]
تو	نَیستادی [وای نَسَادی]	نمی ایستی [وای نمی سی]
او	نَیستاد [وای نَسَاد]	نمی ایستد [وای نمی سه]
ما	نَیستادیم [وای نَسَادیم]	نمی ایستیم [وای نمی سییم]
شما	نَیستادید [وای نَسَادین]	نمی ایستید [وای نمی سین]
آنها	نَیستادند [وای نَسَادن]	نمی ایستند [وای نمی سن]

گذشته نقلی / گذشته دور

ضمیر	گذشته دور	گذشته نقلی
من	ایستاده بودم [وای ساده بودَم] نَیستاده بودم [وای نَسَادَم بودَم]	ایستاده ام [وای سَادَم] نَیستاده ام [وای نَسَادَم]
تو	ایستاده بودی [وای ساده بودی] نَیستاده بودی [وای نَسَاد بودی]	ایستاده ای [وای سادی] نَیستاده ای [وای نَسادی]
او	ایستاده بود [وای ساده بود]	ایستاده است [وای ساده]

	نَایستاده بود [وای نَسّاده بود]	نَایستاده است [وای نَسّاده]
ما	ایستاده بودیم [وای ساده بودیم] نَایستاده بودیم [وای نَسّاده بودیم]	ایستاده ایم [وای سادیم] نَایستادیم [وای نَسّادیم]
شما	ایستاده بودید [وای ساده بودین] نَایستاده بودید [وای نَسّاده بودین]	ایستاده اید [وای سادین] نَایستاده اید [وای نَسّادین]
آنها	ایستاده بودند [وای ساده بودن] نَایستاده بودند [وای نَسّاده بودن]	ایستاده اند [وای سادَن] نَایستاده اند [وای نَسّادَن]

حَالِ التَّزَامِی / اَمْر

ضمیر	حَالِ التَّزَامِی	مَنْفِی	اَمْر
من	بایستَم [وایسم]	نایستَم [وای نَسَم]	—
تو	بایستی [وایسی]	نایستی [وای نَسّی]	بایست [وایسا] / نایست
او	بایستَد [وایسه]	نایستَد [وای نَسّه]	—
ما	بایستیم [وایسیم]	نایستیم [وای نَسّیم]	—
شما	بایستید [وایسین]	نایستید [وای نَسّین]	بایستید [وایسین]
آنها	بایستند [وایسن]	نایستند [وای نَسّن]	—

به فارسی بنویسید:

1. Qapının arxasında dayanan kimdir?	
2. Heç vaxt yolun ortasında dayanma.	
3. Mən qayıdana kimi burda dayan.	
4. Sən dayanmısan.	
5. O artıq bir saatdır orada dayanıb.	
6. Dayan!	
7. Yağışın altında dayanma.	
8. O güzgünün qarşısında çox dayanır.	
9. O səsimi eşitdi amma dayanmadı.	
10. Yeni açılan mağazanın qarşısında çoxlu insan dayanmışdı.	

تمرین نود و نهم

بشنوید و تکرار کنید:

تو لازم نیست بروی [بری].

خواندن این کتاب وقت زیادی لازم دارد [داره].

[من اُتاقِ خوابِ به اون بُزرگی رو لازم نداشتم].

لازم است [لازمه] هر چه زودتر به خانه [خونه] بر گردید [بر گردین].

جنابعالی هر چه لازم دارید [دارین] به بنده بفرمایید [بفرمایین] تا فوراً خدمتِتان بفرستم.

خیر قربان، لازم نیست سر کار تشریف بیاورید [بیارین] اینجا، بنده می‌آیم [می‌آم] خدمتِ جنابعالی.

ببخشید قربان، چه ساعتی تشریف می‌برید [می‌برین] خانه [خونه]؟

خوب شد که آمدید [اومدین]، من داشتم خسته می‌شدم.

خوب شد که بلاخره هوا آفتابی شد، وَاَلَا ما نمی‌توانستیم [نمی‌تونستیم] برویم [بریم] کنارِ دریا.

من در خدمتِ شما هستم.

تنها چیزی که برای [برا] این اُتاق لازم است [لازمه] یک قالی است [یه قالیه].

تنها کسی که می‌تواند [می‌تونه] به او [بهش] کمک کند [کُمک کنه] شما هستید [شُمایین].

من همیشه دوست دارم تنها خرید بروم [تنها برم خرید].

او نه تنها/ نه فقط مادرِ من بلکه مُعلّمِ من بود.

تمرین صَدْم

جمله بسازید:

۱. (قَدْر، پول، چه، دارید، لازم)؟

.....

۲. (که، تنها کسی، همکاری، با او، می‌گرد، مَن بودم)

.....

۳. (مَوْقَّ شُدْم، بالأخره، آپارتمان، در جُنوب، کوچکی، شهر، اجاره گنم)

.....

۴. (خوب شد، کتاب، قبلاً، را، که، خوانده بودم)

.....

۵. (جَنابعالی، هر جا که، من، تَشْرِیف، می‌آیم، هَم، بَبرید)

.....

۶. (چیزی، لازم، به او، نیست، بگوئید)

.....

۷. (دوست ندارد، مهمانی، برود، او، با شما، به)

.....

۸. (دوستِ فَرانسَوِی، غذاهای، من، ایرانی را، دوست دارد، خیلی)

.....

۹. (خوب، که، استاد، شد، آمد، کلاس، وَاَلَا، می‌شد، تَعطیل)

.....

۱۰. (نه، تو، تنها، برادرِ من، بلکه، دوستِ هستی، من)

.....

مَصَدَرِ كُوتَاه

خَرِيدَن	←	خَرِيد
گفتن	←	گفت
پُرسیدن	←	پُرسید

باید رَفَت

نباید گُفت

می شُود فَهَمِيد

نمی شُود کار کرد

تمرین صد و یکم

بشنوید و تکرار کنید:

بدون پول نمی شُود [نمی شه] زندگی کرد.

به حَرَفِ بچه ها باید گوش کرد.

دُشْمَن را نمی توان کوچک و ضعیف دانست.

به قُولِ آدَمِ دُرُوغگو نباید اِعْتِمَاد کرد.

هیچ کس نمی داند [نمی دونه] چه کار باید کرد.

مُتَجَاوِز را باید تَنْبِيه کرد.

در تَابِسْتان [تابستون] نمی شُود لِبَاسِ گَرَم پوشید.

این خَطَّ بَد را نمی شُود خواند [این خَطَّ بَد رُو نمی شه خوند].

آیا می شُود [می شه] با این پولِ کَم یک خانَه [یه خونه] خوب خَرید؟

با فَقْر و بی سَوادی باید مُبَارَزَه کرد.

ببخشید آقا، بِلِیتِ رَفَت و بَرگشت تا دِهلی چَند است [چنده]؟

جاهای خالی را پر کنید:

۱. در بَرَف نمی شَوَد فوتبال (بازی کردن)
۲. به نَظَرِ من مَوْضوع را باید به او (گفتن)
۳. [به آدَمِ تَرسو اِعتِماد] (شُدن، کردن)
۴. با دُشَمَن باید (مُبارزه کردن)
۵. با خواسته‌های او نَباید (موافَقَت کردن)
۶. کار را هر چه زودتر باید (شُروع کردن)
۷. دیروز خوبی کردم. (خریدن)
۸. متأسفانه ازدواج او با روبرو شد (شِکَستن)
۹. لطفاً پول را هر چه زودتر بَرایم بفرستید (رسیدن)
۱۰. آوَل باید حقّ با کیست. (دیدن)
۱۱. در بَرابَر دُشواری‌ها باید (ایستادگی کردن)
۱۲. بَچّه‌ها را نَباید (لوس کردن)

جُمَله‌های شَرَطی

الف اگر + حالِ التزامی + حالِ اخباری

- ◀ اگر همین آلاَن برویم به اتوبوس می‌رسیم
- ◀ [اَگه فردا بارون بیاد، نمی‌تونیم بریم جَنگل]
- ◀ اگر هر صبح ورزش بُکنی اراده‌ات قوی می‌شود.

ب اگر + گذشته استمراری + گذشته استمراری

- ◀ اگر همین الان می‌رفتیم به اتوبوس می‌رسیدیم

پ اگر + گذشته دور / استمراری + گذشته دور / استمراری

- ◀ اگر دیروز تُند رفته بودیم به اتوبوس رسیده بودیم
- ◀ اگر دیروز تُند می‌رفتیم به اتوبوس می‌رسیدیم
- ◀ اگر دیروز تُند رفته بودیم به اتوبوس می‌رسیدیم

ت اگر + گذشته ساده + حالِ اخباری / امر

- ◀ اگر او رفت من هم می‌روم
- ◀ اگر او رفت تو هم بَرُو

جمله بسازید:

۱. (دستِ تان، توی، راهِ آتش، اگر، بگذارید، می‌سوزد)

۲. (لیوان، نگرفته بودم، راهِ شکسته بود، اگر)

۳. (ماشینِ تان، اگر، داشتم، پول، راهِ می‌خریدم)

۴. (هوا، سرد، بشود، اگر، خیلی، پالتو، بپوشیم، مجبور هستیم)

۵. (خدایِ نکرده، از پله‌ها، پایین، اگر، بیفتید، می‌شکند، پایِ تان)

۶. (چند دقیقه، بیشتر، بینم، اگر، می‌توانستم، وزیر، صبر می‌کردم، را)

۷. (شما، بودید، نخست‌وزیر، اگر، می‌گردید، چه کار؟)

۸. (جای، من، بودم، اگر، شما، موافقت می‌کردم، پیشنهاد، او، با)

۹. (کسی، اگر، حمله کرد، تو، دفاع کن، به تو، از خودت)

۱۰. (پول دار، یک، مجهز، بیمارستان، بودم، اگر، برای، بیمارهایِ فقیر، تأسیس می‌کردم)

تمرین صد و چهارم

جاهای خالی را پر کنید:

۱. اگر تو بیایی من هم... (آمدن)
۲. اگر آنها از من سؤال کردند من به آنها... (جواب دادن)
۳. اگر درست نگاه کنید خیلی چیزها... (دیدن)
۴. اگر دیروز کمتر خرج کرده بودید امروز مجبور... پول... (بودن، قرض کردن)
۵. اگر در خانه را قفل کرده بود دزد هرگز... آن را... (توانستن، باز کردن)
۶. اگر او معنی این کلمه را... هرگز آن را بر زبان... (دانستن، آوردن)
۷. اگر بیش از این مزاحم من بشوی به پلیس... (شکایت کردن)
۸. اگه شما پالتو... مطمئناً... (پوشیدن، سرما خوردن)
۹. اگر شما با تقاضای من... از کار... (مخالفت کردن، استعفا کردن)
۱۰. اگر موضوع برایتان مهم نیست... آن را... (سعی کردن، فراموش کردن)
۱۱. اگر پرویز عاقل... پیشنهاد مرا... (بودن، پذیرفتن)
۱۲. اگر از دستور رئیس‌تان... او شما را... (اطاعت کردن، اخراج کردن)
۱۳. اگه راننده... این تصادف وحشتناک... (دقت کردن، پیش آمدن)

مگر / مگر این که

مگر شما شب‌ها خوب نمی‌خوابید؟

چرا.

پس چرا روزها [روزا] چرت می‌زنید [می‌زنین]؟

[مگه شما شب‌ها خوب نمی‌خوابین؟]

نه خیر / نه.

[پس چرا نمی‌بین دکتر؟]

برای این که [برا این که] دکترم به مُسافِرَت رفته است [رفته مُسافرت].

[مگه دیروز نرفتی بازار؟]

نه / نه خیر.

چرا؟

برای این که [برا این که] جمعه بود، روزِ جمعه همه مغازه‌ها بسته هستند [بستن].

مگر دوباره سیگار کشیدی؟

بله / آره.

مگر قرار نبود که سیگار را ترک کنی؟ پس چرا دوباره کشیدی؟

باور کنید یادم رفته بود.

مگر این که شما کُموک کنید و اِلّا من نمی‌توانم این بارِ سنگین را به دوش بکشم.

[غذات رو خوردی؟]

[آره، چطُور مگه؟]

[هیچ چی، فکر کردم با هم غذا می‌خوریم].

[شما مگه سیر نیستین؟]

نه تنها سیر نیستم بلکه دارم از گُرسنگی می‌میرم.

شما مگر در طولِ روز چیزی نمی‌خورید؟

[چرا، یه چایی با کیک نزدیک ظهر می‌خورم].

به فارسی بنویسید:

1. Səhər yeməyini yemisən?	
2. Sən ona inanmalısan?	
3. Əgər sənin yerində olsaydım bu qədər kiçik maşın almazdım.	
4. Əgər mənə demiş olsaydın onun getməyinə izin verməzdim.	
5. Keçən cümə onu görməmisən?	
6. Xeyr, niyə soruşursan?	
7. Əgər mənim yerimdə olsaydın ona inanardın?	
8. Məgər dünən həkimə getməmişdin?	
9. Məgər sən bilmirdin?	
10. Xeyr, heç kim mənə heç nə deməyib.	
11. Məgər bu sənin işin deyil?	
12. Əgər diqqətli dinləsən hər şey sənə aydın olacaq.	

جاهای خالی را پر کنید:

مگر؟ ، چرا ، بله

۱. سوال	... دیشب خواب‌تان برد؟
۲. جواب	
۳. سوال	او... از حرفِ من خنده‌اش گرفت؟
۴. جواب	
۵. سوال	تو... چتر با خودت نمی‌بری؟ (= گمان می‌کنم می‌بری)
۶. جواب	
۷. سوال	شما ... گرسنتون نیست؟ (= فکر می‌کنم هست)
۸. جواب	
۹. سوال	او ... اسمِ من یادش می‌آد؟ (= فکر نمی‌کنم).
۱۰. جواب	
۱۱. سوال	... از این فیلم خوش‌تان نیامد؟

	۱۲. جواب
... در این هوایِ سرد شما سرِدِتانِ نمی‌شود؟ (= حتماً می‌شود)	۱۳. سوال
	۱۴. جواب
اونا، ... از کارهایِ من حِرصِشون گرفته؟ (= گمان نمی‌کنم)	۱۵. سوال
	۱۶. جواب
آنها... کِشورِشان را دوست ندارند؟	۱۷. سوال
	۱۸. جواب
شما ... از آدمِ مُنافِقِ بَدِتانِ نمی‌آید؟	۱۹. سوال
	۲۰. جواب

بشنوید و تکرار کنید:

دل ، سر ، دست

دستِ کم شش ماهست [ماهه] که دخترم را [رُو] ندیده‌ام [ندیدم]، دلم برایش [براش] تنگ شده،
دلم می‌خواهد [می‌خواد] هر چه زودتر برگردد [برگرده].

بالاخره خانه‌ای را [خونه‌ای رو] که دلش [دلش] می‌خواست پیدا کرد.

از دستِ او به تنگ آمدم [اومدم]، ولی دلم نمی‌آید [نمی‌آد] آذیتش کنم [آذیتش کنم]، دلم برایش
[براش] می‌سوزد [می‌سوزه]، فقط دلم می‌خواهد کمی [یه کمی] سر به سرش [سرش] بگذارم
[بزارم].

دست از سرم بردار [اوردار]، امشب حوصله هیچ کاری را [رُو] ندارم، دلم گرفته، نمی‌دانم [نمی‌دونم]
چرا دلم شور می‌زند [می‌زنه]، مثل این که منتظر خبر بدی هستم.

از دیشب تا حالا سردرد دارم.

متأسفانه اشتباه و حشتناک آنها دردِ سرِ زیادی برایشان فراهم کرده است.

دلش گرفته بود، ولی از دیدنِ من دلش باز [اواز] شد. دستِ کم دُو ساعت برایم دردِ دل کرد. از همه
چیز و همه جا صحبت کرد حتی از دل دردِ مُزمنِ پدرش.

امیدوارم حرفِ مرا [من رو] به دل نگیری، قصدِ بدی نداشتم.

یک شکست نباید شما را دلسرد کند، دوباره کوشش کنید.

مطمئناً قدردانی شما او را نسبت به کارش دلگرم می‌کند.

متأسفانه از دستِ من کاری ساخته نیست.

خواهش می‌کنم گاهی به من سر بزنید.

تمرین صد و نهم

جمله بسازید:

۱. دِلْتان، چَطُور، بَچَّه، می آید، به این کوچکی را، کُتک بزنید؟

.....

۲. (آیا، می خواهد، با دوستِ تان، دِلِ تان، کنید، دردِ دل؟)

.....

۳. (حَرَفِ، به دِل، مُطَمِّن هستم که، شما را، گِرِفْتِه است، او؟)

.....

۴. (این موش های، به تَنگ، از دستِ، آمده ام، مُزاحِم)

.....

۵. می سوزد، این، حیوانِ، دِلَم، برای، بیچاره)

.....

۶. (هرگز، نمی خواهد، برایتان، دِلَم، دُرُست کنم، دردِ سر)

.....

۷. [می کنم، حرفِ، خواهش، به دل، این بَچَّه رُو، نَگیرین]

.....

۸. [چه، دِلتون، غَذايي، امروز، می خواد؟]

.....

۹. [مَرْدُم، دِلَم، از ناراحتی، می گیره]

.....

۱۰. [هنوز، پسرَم، دِلَم، شور، از مدرسه، می زنَه، بَر نَگَشته]

.....

جاهای خالی را پر کنید:

۱. [از شنیدنِ اون آهنگ..... واز شد].
۲. خواهش..... حرفِ مرا..... نگیرید.
۳. از او بردار.
۴. دِلِمانِ بَرایتان می شود.
۵. سعی می کنم او را به درس خواندن دلگرم
۶. آیا حرف‌هایِ من او را دِلَسَرَد
۷. من از این سگِ مزاحم آمده‌ام.
۸. این نامه بَرایتان دردِ..... فَرَاهَم
۹. [دِلَت چی؟]
۱۰. [دِلَم اذیتش].
۱۱. [مگه براش می سوزه؟]

«غذایم را خوردم»

نَقْلِ قَوْلِ مُسْتَقِیم	غیرمستقیم (I)	نَقْلِ قَوْلِ غَیرمستقیم (II)
علی گفت: «غذایم را خوردم.»	علی گفت غذایش را خورد.	علی گفت که غذایش را خورده است [خورده].

تمرین صد و یازدهم

بشنوید و تکرار کنید:

الف — گُذَشْتَهُ سَادَه / گُذَشْتَهُ نَقْلِی

رضا گفت: «دیروز سُهْرَاب را دیدم.»
او گفت: دیروز سُهْرَاب را دید.
او گفت که دیروز سُهْرَاب را دیده است [دیده]

ب — گُذَشْتَهُ دَوْر / گُذَشْتَهُ دَوْرِ نَقْلِی

مَجید گفت: «مَنْ پَدَرِ شَمَا را دیده بودم.»
مَجید گفت او پَدَرِ مَرَا دیده بود.
مَجید گفت که او پَدَرِ مَرَا دیده بوده است [دیده بوده].

زینب گفت: «من مَجَلَّةَ آئنده را همیشه می خوانم.»

زینب گفت که مَجَلَّةَ آئنده را همیشه می خواند.

اکبر گفت: «دربارهٔ مُحسن با آقای وزیر گفتگو کرده‌ام.»

اکبر گفت دربارهٔ محسن با آقای وزیر گفتگو کرده است [کرده].

مادرم گفت: «باید فردا اتاقت را تَمیز بکنی.»

مادرم گفت باید فردا اتاقم را تمیز بکنم. لطفاً فردا صُبح به اداره سَری بزَنید [بزنین].

او خواهش کرد که فردا صبح سَری به اداره بزنم.

فردا مُمکن است [مُمکنه] باران [بارون] بیاید [بیاد].

[او پیش‌بینی کرد که فردا ممکنه بارون بیاد].

او پیش‌بینی کرد که فردا ممکن است باران بیاید.

تمرین صد و دوازدهم

قطعه زیر را بخوانید:

پیامبر گرامی اسلام ﷺ با کودکان مهربان بود

حضرت محمد ﷺ، درود خدا بر او باد، به کودکان بسیار علاقه داشت و با آنها به احترام رفتار می کرد. حتی [حتّا] پیش از آن که کودکان به پیامبر سلام کنند او به آنها سلام می کرد. همیشه درباره بچه ها به مسلمان ها سفارش می کرد و می فرمود: «کودکان را گرامی بدارید و با آنها مهربان باشید. کسی که به کودکان مهربانی نکند مسلمان نیست.»

یکی از اصحاب پیامبر ﷺ می گوید: «روزی نماز را با حضرت محمد ﷺ خواندم و با او به طرف خانه رفتم. عده ای از کودکان را دیدم که با شادی به استقبال آن حضرت آمدند. پیامبر آنها را نوازش کرد. با مهربانی دست بر سرشان کشید و با خنده و خوش رویی با آنها گفتگو کرد.»

تمرین صد و سیزدهم

جمله ها را به صورت نقل قول غیر مستقیم (II) بنویسید:

مثال: پیامبر اسلام با کودکان مهربان بود. ← او گفت که پیامبر اسلام با کودکان مهربان بوده است

۱. حضرت محمد ﷺ به کودکان بسیار علاقه داشت.

۲. با بچه ها به احترام رفتار می کرد.

۳. پیش از آن که کودکان به پیامبر سلام کنند او به آنها سلام می کرد.

۴. همیشه دربارهٔ بچه‌ها به مُسلمان‌ها سفارش می‌کرد.
۵. پیامبر می‌فرمود که کودکان را گرامی بدارید.
۶. با آنها مهربان باشید.
۷. کسی که به کودکان مهربانی نکند مُسلمان نیست.
۸. یکی از اصحابِ پیامبر می‌گوید...
۹. یک روز نماز را با حضرت مُحَمَّد صلی الله علیه و آله خواندم.
۱۰. با او به طرفِ خانه رفتم.
۱۱. عده‌ای از کودکان را دیدم.
۱۲. بچه‌ها با شادی به استقبالِ پیامبر آمدند.
۱۳. پیامبر آنها را نوازش کرد.
۱۴. پیامبر با مهربانی دست بر سرشان کشید.
۱۵. حضرت مُحَمَّد صلی الله علیه و آله با خنده و خوش‌رویی با آنها گفتگو کرد.

صِفَتِ مَنْفَى / مَصْدَرِ مَنْفَى / صِفَتِ مُثَبَّت

نا + صفت	←	صِفَتِ مَنْفَى
----------	---	----------------

نا + دُرُست ← نادرُست

نا + راحَت ← ناراحت

نا + تَمَام ← ناتمام

بی + اسم	←	صِفَتِ مَنْفَى
----------	---	----------------

بی + کار ← بیکار

بی + مَعْنی ← بی معنی

بی + دِقَّت ← بی دقت

نَ + مصدر	←	مَصْدَرِ مَنْفَى
-----------	---	------------------

نَ + مصدر ← مصدرِ مَنْفَى

نَ + بودن ← نَبودن

نَ + رفتن ← نَرَفْتن

نَ + کار کردن ← کار نَکردن

با + اسم	←	صِفَتِ مُثَبَّت
----------	---	-----------------

با + اراده ← با اراده

با + شُعور ← باشُعور

با + شَرَف ← با شَرَف

بشنوید و تکرار کنید:

این صندلی ناراحت است روی آن یکی بنشینید.

حمید اصولاً آدمِ ناراحتی است، مواظبِ او باشید.

این یک تفسیرِ نادرست از شعرِ حافظ است.

خوشحالم که بالأخره موفقِ شدید مقالهٔ ناتمامِ خود را تمام کنید.

دوستِ شما آدمِ بی‌دقتی است.

در این شهرِ آدمِ بیکار نمی‌توان پیدا کرد. همه کار دارند.

چرا بیکار نشسته‌اید؟

این کلمهٔ بی‌معنی را کجا دیده‌اید؟

بودن یا نبودنِ شما در اینجا، مسئله‌ای را حل نمی‌کند.

او مردِ باشرافی است و هرگز خیانت نمی‌کند.

او بی‌تو هیچ‌کاری نمی‌تواند بکند.

واژه‌های زیر را منفی کنید:

فَهِمِدْنَ، نَمَك، حُوصَلَه، خَطَر، آرام، هوش، خوابیدن، مُحْتَرَم، سَلِيقَه، خواستن،
مُطْمَئِن، مُمْكِن، حرف زدن، فِكْر، اُفتادن، خُوش، مَزّه، اَدَب حَرَكْت، پاک، آشنا، گناه،
بخشیدن، ایستادن، حَقّ، مَعْنی، دردِسر، اراده، شُعور، پیدا.

تمرین صد و شانزدهم

صِفَت‌های مُثَبَّتِ زیر را مَنفی کنید:

باشعور، بااراده، باحوصله، باهوش، باسلیقه، بامزه، بادقت، باتریت، بانصاف، باعلاقه،
بامعنی، باادب.

مَن هم [مَنَم] همین‌طور

رضا پولش را [پولش رو] خرچ کرده است [کرده].
مَن هم [مَنَم] خرچ کرده‌ام [کردم].
من هم [مَنَم] همین‌طور.

من هیچ وقت از کسی پول قرض نمی‌کنم.
او هم [اوَنَم] همین‌طور.
او هم [اوَنَم] نمی‌کند [نمی‌کنه].

فاطمه نمی‌تواند [نمی‌تونه] آلمانی صحبت بکند [بُکنه].
شما هم [شُمَام] همین‌طور.
شما هم نمی‌توانید [نمی‌تونین].

از دیدار شما خیلی خوشحالم.
من هم خوشحالم.
من هم همین‌طور.

جاهای خالی را پر کنید:

۱. [من از بیکاری بدم می‌آد]. [منم ...] من هم ... (بَد آمدن)
۲. حسن مردی را که کنار پنجره ایستاده بود نَشناخت. من هم ... (شناختن)
۳. بابک سیگار را تَرک کرده است. افشین هم...
۴. [امروز خیلی دلم گرفته] [دلِ منم ...]
۵. [از دستِ او به تنگ اومدم]. من ... همین ...
۶. از دستِ احمد کاری ساخته نیست. از دستِ شما ... کاری ...
۷. [دلم برا بچه‌ها تنگ شده]. [... من ... همین ...] [... من ... تنگ ...]
۸. من پدرِ جواد را ندیده بودم. من ... (دیدن) من هم ... طور.
۹. [نمی دونم چرا غذاش رو نمی‌خوره] [من ...] [دانستن]
۱۰. اکبر آدمِ بسیار با دقتی‌ست. موسی ...

سؤال پایان جمله

[شما کشورتون رو دوست دارین، ندارین؟ / مگه نه؟]

[او هیچ چی نخرید، خرید؟]

[فارسی زبون سختی نیست، هست؟]

[او دوست‌های زیادی داره، مگه نه؟ / نداره؟]

تمرین صد و هجدهم

جاهای خالی را پر کنید:

۱. [اونا قبلاً من رو دیده بودن، مگه...؟]

۲. [امروز هوا خیلی سرده...؟]

۳. [شما دیروز خونه نبودین،...؟]

۴. [مَلَّت از خواب بیدار شده... نه؟]

۵. [شما هنوز ... اسم من چیه، می‌دونین؟]

۶. [او هنوز... من کیَم،...؟]

۷. [حمید یه کمی عصبانی بود،...؟]

۸. [تُو حَقِیقَت رو به من می‌گی،...؟]

۹. [شما فردا به اداره...؟]

۱۰. [امروز حالش خیلی بهتر...؟]

هَمْ...هَمْ / نَه...نَه / يَا...يَا / چَه...چَه

هَمْ ... هَمْ ◀ سَعْدِي هَمْ شَاعِرِ بُوْد و هَمْ نَوِيسَنَدَه.

نَه ... نَه ◀ مُتَأَسِّفَانَه مَن نَه زَبَانِ رُوسِي مِي دَانَم و نَه آلمانِي.

يَا ... يَا ◀ لَطْفاً يَا بِيَايِدِ تُو يَا بَرُوِيْدِ بِيرون، دَمِ دَرِ نَايَسْتِيْدِ.

چَه ... چَه ◀ چَه غِذَا رَا بَخُوْرِيْدِ و چَه نَخُوْرِيْدِ، پُولِ آن رَا بَايِدِ بَدِهِيْدِ.

[چَه غِذَا رُو بَخُوْرِيْنِ و چَه نَخُوْرِيْنِ، پُولِش رُو بَايِدِ بَدِيْنِ.]

تمرین صد و نوزدهم

جاهای خالی را پر کنید:

۱. دیروز... من... او هیچ کُدام اینجا نبودیم.

۲. ... خودتان بیایید و... برادرتان را بفرستید.

۳. فردا... شما بیایید و... نیایید، من مجبورم بروم.

۴. ... این کتاب را انتخاب کنید و... آن را، قیمتِ هر دُو تا یکی است.

۵. من... آقای رئیس را دیدم... معاونش را.

۶. پدر من... فرانسه می دانست... ایتالیایی.

۷. او... می داند و... می خواهد بداند که چه شده است.

۸. شما... مقاله مرا خواندید و... مالِ او را، واقعاً کدام یک بهتر بود؟

۹. ابن سینا... طبیب بود و... آدیب، ... فیلسوف بود و... دانشمند.

۱۰. من... گلِ نرگس را دوست دارم و... گلِ یاس را.

آرایش جمله

قیدِ زمان + فاعِل + مفعولِ صریح + مفعولِ غیر صریح +

قید (مکان، کیفیت، و غیره) + فعل

دیروز + من + پسرَم را + با یکی + از دوستانِهایش + برایِ گردش +

مفعولِ غیر صریح قیدِ علت

به یکی + از روستاهایِ گرج بُردم.

قیدِ مکان

تمرین صد و بیستم

جمله بسازید:

۱. (امروز، چهار، انار، از، خریدم، من، کیلو، دوستم، میوه‌فروشی، برای)

۲. (دلم، دوباره، خیلی، می‌خواهد، ببینم، را، شما)

۳. (مادرم، بیش از هر کس، من، را، دوست دارم)

۴. (در حدود، پیش، سال، ابن سینا، هزار، به دنیا، در، آمد، ایران)

۵. (او، برای، کتابخانه، خود، کوچکی، درست کرد)

۶. (شاگردها، داستانی، یکی، را، از، کلاس، در، تعریف کرد)

۷. (برای، دوست داری، هر چه، برای، دوستِ بدار، خود، دیگران، هم)

۸. (خواندن، و، به، یاد داد، من، آقای، عامری، نوشتن، را)

۹. (سال، نفت، هر، مقدار، ایران، زیادی، از، به، دیگر، کشورهای، فرستاده می‌شود)

۱۰. (زیباترین، بهاری، در، را، گل، من، خنده، بچه، آن، یتیم، دیدم)

واژه‌نامه

آ

Oktyabr-noyabr aralığı	آبان
Çox mərtəbəli binada mənzil	آپارتمان
Od	آتش [آتیش]
Yanğın söndürmə	آتش‌نشانی
Son, axır, nəhayət	آخِر [آخَر]
İnsan	آدم
Noyabr-dekabr aralığı	آذر
Aram	آرام [آروم]
Məqbərə, türbə	آرامگاه
Cümlə quruluşu	آرایش جُمْلَه
Gözəllik salonu	آرایشگاه
Bəli	آری
Təcrübə, analiz	آزمایش
Laboratoriya	آزمایشگاه
Asan	آسان [آسون]
Asiya qitəsi	آسیا
Şorba tipli xörək	آش
Yeməqxana	آشپزخانه [آشپزخونه]
Aşbazlıq	آشپزی
Zibil	آشغال
Tanış	آشنا
Günəş	آفتاب

Günəşli	آفتابی
Afrika qitəsi	آفریقا
Almaniya	آلمان
Hazır	آماده
Ambulans	آمبولانس
Öyrədici,ibrətamiz	آموزنده
O şey ki	آنچه
Dəmir	آهن
Musiqi	آهنگ
Bəstəkar	آهنگساز
Gələcək	آینده
Güzgü	آینه

۱

Bulud	أبر
Buludlu	أبری
Qonaq otağı	أُتاقِ پذیرایی
Yataq otağı	أُتاقِ خواب
İş otağı	أُتاقِ کار
Təsadüfən	إِتِّفَاقاً
Avtobus	أُتوبوس
İcarə	إِجاره
İcazə	إِجازه
Ehtiram	إِحْتِرَام

Duyğu, hiss	إحساس
Ədəb	آدَب
Yazıçı	آدیب
Əziyyət	آذیت
İstək	إرادة
Aprel-may aralığı	أردیبهشت
Avropa qitəsi	أروپا
Bu üzdən	آز این رو
İzdivac	إزدواج
Oyuncaq	آسباب بازی
İspaniya	إسپانیا
Sümük	أستخوان [أستخون]
İstirahət	إستراحت
İstefa	إستعفا
İspanaq	إسفناج
Fevral-mart aralığı	إسفند
Səhv	إشتباه
İştaha	إشتها
Göz yaşı	آشک
Səhabələr	أصحاب
Ümumiyyətlə	أصلاً
İtaət	إطاعت
Etimad	إعتِماد
Polis zabiti	آفسرِ پُلِیس
Solmuş	آفسُرده
İqtisad	إقتِصاد

Əgər	اگر
Baxmayaraq ki	اگرچه
İndi	الآن
Əlbəttə	آلبتّه
Amma	آما
İmtahan	إمتحان
İmkan	إمكان
Ümidvar	أُمیدوار
Əncir	أنجیر
Barmaq	آنْگُشت
Asudə vaxt	أوقاتِ فَرَاغَتْ
Əvvəl	أَوَّل
Birincisi	أَوَّلًا
Əhl	أهل
Fədakarlıq	ایثار
Dirəniş	ایستادِگی
Dayanacaq	ایستگاه
Bu qədər	این قدر [این قَد]
Hamısı	این همه

ب

İnsafılı	باإنصاف
İmanlı	باایمان
Bununla belə	بااین حال
Baxmayaraq ki	بااین که
Tərbiyəli	بأُتْرِبِیت

Badımcan	بادِ نجان [بادِ مجون]
Yük; dəfə	بار
Yağışlı	بارانی [بارونی]
Nazik, incə	باریک
Açıq	باز
Yenə də	بازھم
Oyun	بازی
Səliqəli	باسلیقه
Yuxarı	بالا
Nəhayət ki	بِالْآخِرِه
Gülməli, dadlı	بامزّه
Bank	بانک
İnam	باور
Gərək	باید
Pələng	ببر
Başqa	بجز
Bədən	بدن
Başqa	بدون
Qardaş oğlu	برادرزاده
Qayın	برادرزن
Buna görə ki	برای این که [برا این که]
Qarlı	برفی
İşıq	برق
Kəsilmiş	بریده
Kifayət	بس
Dondurma	بستنی

Çox	بسیار
Bir çoxu	بسیاری از
Sonrakılar	بعدها
Bəzi	بعضی
Bəziləri	بعضی از
Başqa	بقیه
Bacaran, bilən	بلد
Bəlkə	بلکه
Hündür	بلند
Bilet	بلیت
Bobardman	بُمداران
Bənnə	بَنَاء [بَنَّا]
Buna görə	بَنَابَر این
Ayaqqabı bağı	بَنَدِ گفش
Benzin	بَنزین
Bənövşəyi	بَنَفَش
Bənövşə	بَنَفْشِه
İy	بو
Tədricən	به تدریج
Xatirinə, səbəbinə	به خاطرِ
Buna görə ki	به خاطرِ این که
Səbəbindən	به دلیلِ
Ödənişsiz	به رایگان
Tezliklə	به زودی
Sürətli	به سرعت
Formada, şəkildə	به صورتِ

Tərəfə, doğru	بە طَرَفِ
Elə ki	بە طُورِ کە
Səbəbindən	بە عِلَّتِ
Qismində	بە عُنْوَانِ
Misal ünvanında	بە عُنْوَانِ مِثَال
Yanvar-fevral aralığı	بَہْمَن
Nadir hallarda	بە نُدَرَت
Heç vaxt, əsla	بە ھِیچ وَجَہ
Vasitəsilə	بە وَسِیلَہ
Çarəsiz	بِی چارە
Halsız	بِی حَال
Səbrsiz	بِی حُوصِلَہ
Oyaq	بیدار
Diqqətsiz	بِی دِقَّت
Rəhmsiz	بِی رَحْم
Çöl	بیرون
Savadsızlıq	بِی سَوَادِی
Taqətsiz	بِی طَاقَت
İşsiz	بیکار
İşsiz	بیکاری
İşsizlik	بِی گُناہ
Xəstəlik	بیماری
Mənasız	بِی مَعْنِی
Sığorta	بیمە
Arasında	بِیْن
Huşsuz	بِی ھُوش

پ

Keşikçi	پاسبان
Cavab	پاسخ
Pak	پاک
Zərf	پاگت
Pakistan	پاکستان
Təmiz, səliqəli	پاکیزه
Son	پایان
Aşağı	پایین
Bişmiş	پخته
Qaynata	پدرزن
Dolu	پر
Pərdə	پرده
Tibb bacısı	پرستار
Qaranquş	پرستو
Sual	پرسش
Çalışqan	پرکار
Kəpənək	پروانه
Həkim	پزشک
Sonra	پس
Poçt	پست
Poçtalyon	پستچی
Arxa	پشت
Arxasınca	پشتِ سر
Yun	پشم

Ağcaqanad	پَشَه
Plov	پُلُو
Pillə	پِلَّه
Yanacaq doldurma məntəqəsi	پُْمپِ بِنَزین
Pambıq	پَنْبَه [پَمبَه]
Cümə axşamı	پَنْج شَنْبَه [شَمبَه]
Örtülü, bağlı	پوشیده
Pullu	پولدار
Yan, böyr	پَهلو
Yanında	پَهلوی
Enli	پَهَن
Piyada keçidi	پیاده رُو
Mesaj	پَیام
Tapmaq, aşkar etmək	پیدا
Qoca qadın	پیر زَن [پیرِ زَن]
Qoca kişi	پیر مَرَد [پیرِ مَرَد]
Qabaq, ön, əvvəl	پیش
Yanında	پیشِ
Əvvəl	پیش از
Ofisiant	پیش خدمت
İrəliləyiş	پیشرفت
Təklif	پیشنهاد
Koza (ipəkqurdunun özünü bükdüüyü örtük)	پيله

ت

Qədər	تا
İniyədək	تا به حال
İndiyə qədər	تا حالا
Tarix	تاریخ
Doğum tarixi	تاریخ تولد
Qaranlıq	تاریک
Təzə	تازه
İndiyədək	تاکنون
Qızdırma	تب
Təpə	تپه
Təcrübə	تجربه
Çarpayı	تخت
Yazı lövhəsi	تخته سیاه
Kiçik turp	تُرْبِچَه
Qorxu	تَرس
Qorxaq	تَرسو
Türk	تُرك
Tormuz	تُرمُز
Ayaq tormuzu	تُرمُز پاي
Əl tormuzu	تُرمُز دَستی
Tərə (kəvər)	تره
Təşəkkür	تَشْكُرُ
Susuzluq	تَشْنِگِی
Qəza	تَصَادُف

Təəccüb	تَعَجُّب
Bir neçə, müəyyən sayda	تِعْدَادِي
Tətil	تَعْطِيل
Təmir olunan yer	تَعْمِيرْگَاه
İzah, şərh	تَفْسِير
Xahiç	تَقَاضَا
Səy	تَلَاش
Televizor	تِلَوِيزِيُون
Tamaşa	تَمَاشَا
Marka (poçt)	تَمْبَر [تَمْر]
Bədən	تَنْ
Çəki vahidi	تُنْ
Tənbəl	تَنْبَل [تَمْبَل]
Cəza	تَنْبِيه [تَمْبِيه]
Pis xasiyyət	تَنْدَخُو
Tənha	تَنْهَا
Vasitə	تَوَسُّط
Tufan	تُوفَان
Fırtınalı	تُوفَانِي
Doğum	تَوَلَّد
Ox	تِير
İti, kəskin	تِيز
Lezva	تِيغ

ث

Sabit	ثابت
İkincisi	ثانياً

ج

Şosse, magistral yol	جاده
Süpürgə	جارو
Maraqlı	جالب
Camia	جامعه
Heyvan, məxluq	جانور [جونور]
Ciddi	جدى
Başqa	جز
Qutu	جعبه
Cəfəri	جعفرى
Coğrafiya	جغرافی
Cild, dəri	جلد
Qabaq	جلو
Cümə	جمعه
Meşə	جنگل
Cənub	جنوب
Cavad	جواد
Zinət əşyası	جواهر
Zərgərlik dükanı	جواهر فروشی
Cür, növ, uyğun	جور

چ

Çətir	چَتر
Çıraq	چِراغ
Kabab plov	چِلوگباب
Toyuq plov	چِلومُرغ
Çamadan	چَمِدان [چَمِدون]
Taxta	چوب
Çünkü	چون [چُن]
Dördyol	چهارراه
Çərşənbə	چهارشنبه [شَمبه]
Çin	چین

ح

Mütləq	حَتْمًا
Hərislik, tamah, acgözlük	حِرص
Söz	حَرْف
Hərəkət	حَرَکَت
Həşərat	حَشْرَه
Haqq	حَقّ
Hüquq; maaş	حُقُوق
Hücum	حَمْلَه
Hövsələ	حُوصَلَه
Həyat	حَیاط
Heyif	حِیَف

خ

Xaric	خارج
Xatir	خاطر
Xal	خال
Boş	خالی
Səssiz	خاموش
Ailə	خانواده [خونواده]
Evdar	خانه دار [خونه دار]
Xəbər	خبر
Jurnalist, müxbir	خبرنگار
Utancaq, çəkingən	خجالتی
Allah	خدا
Sağollaşmaq	خدا حافظی
Xidmət	خدمت
Əsgərlik xidməti	خدمت سربازی
Xarab	خراب
Xərc	خرج
May-iyun aralığı	خرداد
Yorğunluq	خستگی
Yorulmaz	خستگی ناپذیر
Quru	خشک
Sərt, kobud, aqressiv	خشن
Düşməncəsinə	خصمانه
Xətt	خط
Təhlükə	خطر

Qorxulu	خَطَرَنَاک
Gizlin	خَلَوَت
Gülüş	خَنَدَه
Yuxu	خواب
İstəmək	خواست
Oxumalı	خواندنی
Bacı oğlu	خواهرزاده
Xahiş	خواهش
Özünü bəyənən	خُودخواه
Günəş	خُورشید
Xoş	خُوش
Xoşbəxt	خُوشبَخت
Xoş ətirli	خُوشبو
Sevinc, şadlıq	خُوشحالی
Gülərzüzlülük	خُوشروی
Dadlı	خُوشمَرّه
Qan	خون
Soyuqqanlı, təmkinli	خونسرد
Dərzi	خَيّاط
Dərzilik	خَيّاطی
Xəyanət	خیانت
Xeyir	خَیر

د

İçəri, daxili	داخل
Aptek	داروخانه
Hekayə	داستان

Qısa hekayə	داستانِ کوتاه
Bəy	داماد
Alim	دانشمند
Danimarka	دانمارک
Dənə	دانه
Gəlir	دَرآمد
Barəsində, haqqında	دَربارە
Müqabilində	دَر بَرابِر
Dərəcə	دَرجە
Həqiqətdə, əslində	دَر حَقِیقَت
Çıxış qapısı	دَر خُرُوجی
Ağrı	دَرَد
Dərdləşmək	دَرَدِ دل
Baş ağrısı (problem)	دَرَدِ سَر
Düz	دُرُست
Faiz	دَر صَد
Ərzində, boyunca	دَر طُول
Giriş qapısı	دَر وُرودی
Yalançı	دُرُوغگو
Dəniz	دَریا
Oğru	دُزد
İkinci əl	دَسْتِ دُوم
Ayaq yolu	دَسْتشویی [دَسشویی]
Ən azı, heç olmasa	دَسْتِ گَم
Göstəriş	دَسْتور
Dəstə	دَسْتە

Düşmən	دُشْمَن
Çətinlik	دُشواری
Müdafiə	دِفاع
Diqqət	دِقَّت
Dəqiq	دَقِیق
Ürək	دِل
Ürək istəyən	دِلخواه
Qarın ağrısı	دِل دَرْد
Ruhdan düşmüş, məyus olmuş	دِلسَرْد دِلسوز
Qayğıkeş, mərhəmətli	دِلگرم
Ürəklənmiş, həvəslənmiş	دَلیل
Dəlil	دَمَاع
Burun; beyin	دَم دَر
Qapının ağzında	دَنْدان [دَنْدون]
Diş	دَنْدان پِزِشک
Diş həkimi	دَنْدِه
Qabırğa; sürətlər qutusu	دُنیا
Dünya	دُوچَرخِه
Velosiped	دوربین
Kamera	دُورو
İkiüzlü	دوش
Çiyin	دُوشَنبِه [شَمبِه]
Bazar ertəsi	دوغ
Ayran	دُولت
Dövlət	دُوم

İkinci	دَهان [دَهَن]
Ağız	دِی
Dekabr-yanvar aralığı	دیدار
Görüş	دیگر
Başqa	دیگران
Başqaları	دیوار
Divar	دیوانه [دیوونه]
Dəli	

ر

Barəsində	راجع به
Düz danışan	راستگو
Sürücülük	رانندگی
Sıra, cərgə	ردیف
Çek, qəbz	رَسید [رِسید]
İxtisas, sahə	رِشته
Rəftar, davranış	رَفْتار
Al-əlvan	رَنگین
Üzbəüz	رو برو
Günbəgün	روز به روز
Qəzet, gündəlik	روزنامه
Rusiya	روسیه
İşıqlı	رُوشن
İşıq	رُوشنایی
İşıq, aydınlıq	رُوشنی
Rəis	رئیس

ز

Diz	زانو
Zəhmət	رَحْمَت
Zəlzələ	زِلْزِلَه
Yer	رَمین
Zəlzələ	رَمین لَرزَه
Həyat	زِنْدِگِی
Canlı	زِنْدَه
Güc, məcburiyyət, zor	زور
Zirzəmin	زیررَمین
Zirək	زیرِک

ژ

Yaponiya	ژاپُن
----------	-------

س

Sahil	ساحِل
Tikili	ساخْتِمان
Sadə	ساده
Sakit	ساکِت
Sağlam	سالم
Göyərzi	سَبْزِی
Qalxan	سِپَر
Çətin	سَخْت
Sərt, tələbkar	سَخْت گِیر
Əsgər	سَرِیاز

Gümrah, enerjili	سَرَحال
Baş ağrısı	سَرْدَرْد
Həyat hekayəsi	سَرگَزْدَشْت
Soyuq, şaxta	سَرْمَا
Himn, mahnı, marş	سُرود
Vedrə	سَطْل
Zibil vedrəsi	سَطْلِ آشغال
Səfər	سَفَر
Sükut	سُكوت
Səliqə	سَلِيقَه
Samovar	سَمَاوَر
Tərəf	سَمَت
Yaş	سِن
Sual	سُؤَالَ
Fayda	سود
Çərşənbə axşamı	سَه شَنْبَه [شَمبَه]
Tox; sarımsaq	سیر
Siqaret	سیگار
Sel	سِل
Sinə	سینه

ش

Budaq	شاخه
Şair	شاعِر
Bəlkə	شاید
Şücaətli	شُجَاع
Şiddətli	شَدِيد

Şərbət	شَرِبَت
Şərh, izah	شَرْح
Bioqrafiya	شَرْحِ زَنْدِگِی
Şərq	شَرْق / مَشْرِق
Başlamaq	شُرُوع
Şer	شِعْر
Peşə	شُغْل
Şəkk, şübhə	شَك
Məğlubiyyət	شِگَسْت
Sınmış, məğlub edilmiş, qırılmış	شِگَسْتِه
Qarın	شِگَم
Çox	شُلُوع
Nömrə	شُماره
Şimal	شُمال
Şənbə	شَنْبِه [شَمْبِه]
Zarafatcıl, şən	شوخ
Avqust-sentyabr aralığı	شَهْرِیَوْر
Şüşə	شیشه
Ön şüşə	شیشه جُلُو
Zövqlü	شیک
Kimya	شیمی

ص

İldırım	صَاعِقَه
Səbr	صَبْر
Söhbət	صُحْبَت

Səs	صِدا
Səmimi	صَمِيمِي
Baqaj	صَنْدُوقِ عَقَب
Faktura, hesab	صَوْرَتِ حِسَاب

ض

Zərər	ضَرَر
Zəif	ضَعِيف

ط

Tibb	طِب
Tərəf	طَرَف
Qızıl	ظَلا
Uzun	طُول

ع

Son	عاقِبَت
Ağıllı	عاقِل
Tələsik	عَجَلَه
Ədəd	عَدَد
Ərəb	عَرَب
En, genişlik	عَرْض
Gəlin	عَرُوس
Əsəbilik	عَصَبَانِيَّت
Əsəbi	عَصَبِي
Ətir	عَطَر
Asqırıq	عَطْسَه

Arxa	عَقَب
Əqidə	عَقِيدَه
Fotoqrafiya	عَكَّاسِي
Maraq	عَلَاقَه
Əlavə olaraq, bundan başqa	عِلَاوَه بَر
Səbəb	عِلَّت
Elm	عِلْم
Ömür	عُمُر
Dərin	عَمِيق
Ünvan	عُنْوَان
Bayram	عِيد
İsa	عِيسَى (= عيسا)
Eynək	عَيْنَك

غ

Adətən	غَالِبًا
Qərb	غَرْب/مَغْرِب
Qüssə, kədər	غُصَّه
Səhv	غَلَط

ف

Xarab, pozulmuş	فَاسِد
Qohum; soyad	فَامِيل
Fədakar	فِدَاكَار
Fədakarlıq	فِدَاكَارِي
Bol, çox	فَرَاوَان [فَراوون]
Fərman; rol	فَرْمَان [فَرْمون]

Mart-aprel aralığı	فَرَوَرْدین
Fəryad	فَریاد
Təzyiq	فِشار
Qan təzyiqi	فِشارِ خون
Fəsil	فَصْل
Fəal	فَعَّال
Hal-hazırda	فِعْلاً
Yoxsulluq	فَقْر
Yoxsul	فَقیر
Fikir	فِکْر
Metal	فِلِز
İstiot	فِلْفِل
Alışqan	فَنَدَک
Futbol	فوتبال
Dərhal	فوراً
Filosof	فیلسوف
Film	فیلْم

ق

Qazan	قابِلِمِه
Xalça	قالی
Qanun	قانون
Qamət, boy	قَد
Qədir bilmək	قَدردانی
Qərar	قَرار
Həb	قُرْص

Borc	قَرْض
Səbzi qovurma	قُرْمه سَبْزى
Əsr	قَرْن
Hissə	قِسْمَت
Məqsəd	قَصْد
Rəf, şkafın gözü	قَفْسَه
Qıfıl, kilid	قُفْل
Ürək	قَلْب
Qurbağa	قورباغه
Qutu	قوْطى
Söz, vəd, fikir	قَوْل
Güclü	قَوى
Qeyd	قَيْد

ک

İş	کار
Zavod, fabrik	کارخانه
Emalatxana, sex	کارگاه
İşçi, fəhlə	کارگر
Məmur, ofis işçisi	کارمند
Kifayət	کافی
Kamil	کامل
Tamamilə, bütövlükdə	کاملاً
Nazik doğranmış döymə kabab növü	کَبَابِ بَرگ
Lülə kabab	کَبَابِ کوبیده
Kibrit	کِبْرِیت
	گَبود

Göy, göyərmiş	کتابخانه [کتابخونه]
Kitabxana	کتابفروشی
Kitab mağazası	گدو
Balqabaq	گشتی [کشتی]
Gəmi	گفّاشی
Ayaqqabı mağazası	کلاس
Sınıf	کلم
Kələm	کلمه
Söz	کمر
Bel	کم گم
Az-az	کینار
Kənar	کینارِ دریا
Dəniz kənarı	گنجکاو
Maraq edən	گند
Yavaş, asta	کودکان
Uşaqlar	کوشش
Səy, çalışmaq	کوه
Dağ	کیف
Çanta	کیلومتر
Kilometr	که
Ki	

گ

Qaz	گاز
Hörmətli, dəyərli	گرامی
Boyun	گردن
Aclıq	گرسنگی

İstilik	گرمّا
Ağlamaq	گریه
Boğaz	گلو
İtmiş	گم
Günah	گناه
Növbənöv	گونّاگون
Arabir, bəzən	گهگاه
Çaşqın	گیج

ل

Lazım	لازم
Paltar mağazası	لباس فروشی
İnad	لَج
İnadkar	لَجوج
An	لَحظه
Litr	لیتر

م

Mat qalmış, çaşmış	مات
Vergi	مالیات
Ana	مامان
Kimi	مانند
Mahir, bacarıqlı	ماهر
Məbləğ	مَبْلَغ
Təcavüzkar	مُتَجَاوِز
Metr	مِتر
Kvadrat metr	مِتر مَرَبَّع

Kub metr	مِترِ مُكَّعَب
Doğulmuş	مُتَوَلَّد
Kimi, bənzər	مِثْل
Məsələn	مَثَلًا
Elə bil ki, sanki	مِثْلِ اَيْنِ كِه
Məcbur	مَجْبُور
Jurnal	مَجَلَّة
Təchiz olunmuş	مُجَهَّز
Məchul	مَجْهُول
Möhtac	مُحْتَاج
Möhtərəm	مُحْتَرَم
Müxalifət, etiraz	مُخَالَفَت
Məxsus	مَخْصُوص
Xüsusi ilə	مَخْصُوصًا
Müdür	مُدِير
İyul-avqust aralığı	مُرْدَاد
Ölmüş	مُرْدَه
Rifah içində yaşayan	مُرْفَه
Mürəkkəb	مُرَكَّب
Narahat edən	مُزَاجِم
Xroniki, uzun müddətli	مُزْمِن
Dad, ləzzət	مَزَّة
Mis	مِس
Yolçu, sərnişin	مُسَافِر
Səfər	مُسَافِرَت
Məscid	مَسْجِد

Ağrı kəsici	مُسَكِّن
Məsələ, problem	مَسْئَلَه
Yumruq	مُشْت
Müştəri	مُشْتَرَى
Məşğul	مَشْغُول
Çətin, çətinlik, problem	مُشْكِل
Məşhur	مَشْهُور
Müsaibə	مُصَاحِبَه
Zərərli	مُضِر
Mütaliə	مُطَالَعَه
Klinika, həkim otağı	مَظَب
Arxayın	مُطْمَئِن
Şübhəsiz, qəti olaraq	مُطْمَئِنًّا
Müalicə	مُعَالِجَه
Müamilə, al-ver	مُعَامِلَه
Müavin	مُعَاوِن
Tanınmış	مَعْرُوف
Məlum	مَعْلُوم
Məna, anlam	مَعْنَى
Faydalı	مُفِيد
Məqalə	مَقَالَه
Miqdar	مِقْدَار
Bir miqdar	مِقْدَارَى
Məgər, yoxsa	مَكَّر
Yalnız, o halda ki	مَكَّرَ اَيْنَ كَه
Milçək	مَكْس

Görüş	ملاقات
Millət	مِلَّت
Mümkün	مُمْكِن
Gözləyən, müntəzir	مُنْتَظِر
Katibə	مُنْشَى
Diqqətli	مُواظِب
Razılaşma	مُوافَقَت
Motorsiklet	مُوْتورسیکِلِت
Ədəbli	مُؤَدَّب
Hiyləgər, xain	مودى
Qarışqa	مورچه
Siçan	موش
Uğurlu	مُوفَق
Sentyabr-oktyabr aralığı;mehr-məhəbbət	مِهْر
Mehribanlıq	مِهْرَبَانِ [مِهْرَبُونِ]
Mühüm, vacib	مُهْم
Qonaqlıq	مِهْمَانِ
Cənnət, behişt	مینو

ن

Naümid	ناأمید
Natamam	ناتمام
Çarəsiz	ناچار
Düzgün olmayan, yanlış	نادُرست
Narahat	ناراحت
Narahatlıq, sıxıntı,	ناراحتی
inciklik	ناگوار

Xoşagəlməz, arzu olunmaz	ناگهان
Qəfildən	نامۀ سِفارشِی
Sifarişli məktub	نَتیجە
Nəticə	نَجَّار
Dülgər	نَجَّاری
Dülgərlik	نَخُست
İlk	نَخُست وِزیر
Baş nazir	نَزْد
Yanında	نَزْدِیکِی
Yaxınlıq	نِسَبَت
Nisbət, əlaqə	نِسَبَتًا
Nisbətən	نِسَبَت بَہ
Müqayisə	نُسخە
Nüsxə	نِشانە
Əlamət	نَعناع [نَعنا]
Nanə	نَفت
Neft	نَقَر
Nəfər	نَقَس
Nəfəs	نَقَّاشِی
Rəssamlıq	نُقَرە
Gümüş	نَقشە
Xəritə	نِگاہ
Baxış	نِگران
Nigaran	نِمایشنامە
Pyes, teatr əsəri	نَمدار
	نَمَک

Nəmli	نُوبَت
Duz	نور
Növbə	نِوِشْتَه
Nur, işıq	نُوع
Yazılmış	نَوَه
Növ	نِوِیْسَنْدَه
Nəvə	
Yazıçı	

و

Doğrudan da, həqiqətən	وَاقِعاً
Əks halda, yoxsa	وَالَا
Ondan başqa	وَ جُزْ آن
Qorxulu	وَ حَشْتَنَاک
Nazir	وَ زِیر
Orta	وَ سَط
Vasitə	وَ سِیلَه
İdman	وَ رَزِش
Sadiq, vəfalı	وَ فَاْدَار
Vaxt	وَ قَت
Görüş vaxtı	وَ قَتِ مُلَاَقَات
Nə vaxt ki, o zaman ki	وَ قَتِ کِه

ه

Hədiyyə	هَدِیَه
Hər	هَر

Hər yer	هَر جَا/هَر کُجَا
Hər nə	هَر چَه
Mümkün qədər tez	هَر چَه زودتَر
Nə qədər ki	هَر قَدَر [قَد]
Hər hansı	هَر کُدام [کُدوم]
Əsla, heç vaxt	هَر گِز
Hər vaxt	هَر مَوْقِع
Hər vaxt	هَر وَقَت
Hər biri	هَر یِک
Qonşu	هَمسایَه
Həyat yoldaşı (qadın)	هَمسَر
İş yoldaşı	هَمکار
Həmkarlıq	هَمکاری
Elə bu	هَمین
Elə indi	هَمین آلَان
Vaxt	هَنگام
O zaman ki	هَنگامی کِه
Kök	هَوِیج
Dövlət heyəti	هَیئَتِ دَوْلَت

ی

Xatirə, yaddaş	یاد
Yetim	یَتیم
Buz	یَخ
Soyuducu	یَخچال
Yəni	یَعْنی
Biraz	یِک خُرده [یِه خورده]

İnadkar, tərs	يک دَنده [يه دَنده]
Bir başqa	يک ديگر
Bazar günü	يک شنبه [به شَمبه]
Birinci	يکُم
Başqa biri	يکي ديگر [يکي ديگه]
Bir-bir	يکي يکي

فِعْل‌های بَسِیْط و مُرْکَب

Qəbul etmək	پَڤِیْرِفْتَن (آز)، قَبُول گِرَدَن (آز)
Ağırmaq	دَرَد گِرَدَن
Yol göstərmək	راهِنَمایی گِرَدَن
Razılaşmaq	مُوافَقَت گِرَدَن (با)
Qoymaq, yerləşdirmək	گُذاشتَن
İcazə vermək	اِجازه دادن (به)
Cavab vermək	جَواب دادن (به)
Üzr istəmək	مَعذِرَت خواستَن (از)
Düzəltmək, qaydaya salmaq	تَرْتیب دادن، دُرُست کردن
Daxil olmaq	وارید شُدَن (به)
Çatmaq	رَسیدَن (به)
Soruşmaq	پُرسیدَن (از)، سُؤَالَ کردن (از)
Xahiş etmək, rica etmək	خَواهِش کردن (از)
Hücum etmək	حَمْلَه کردن (به)
Çalışmaq	کُوشِش کردن
Olmaq	بودَن
Bacarmaq	تَوَانِستَن
Qəbul olmaq	قَبُول شدن
Qorxmaq	تَرسیدَن (از)
Dözmək	تَحَمُّل کردن
Vurmaq	زَدَن، گُتَک زَدَن
Ələ keçmək, tapılmaq	گِیر آمَدَن
Diqqət etmək	مُواظِب بودَن، دِقَّت کردن
Olmaq	شُدَن

Qərara alınmış olmaq	قَرَار بودن
Başlamaq	شُروع کردن
Davranmaq, rəftar etmək	رَفْتار کردن (با)
İnanmaq	باوَر کردن
Yaramaq, faydalı olmaq	به دَرَد خُوردن
Bağışlamaq	بَخشیدن
Şərt kəsmək	شَرط بَسْتَن (با)
Xəyanət etmək	خِیائَت کردن (به)
Bir anda, çox qısa zamanda	چَشم به هَم زَدَن
Borc vermək	قَرَض کردن (از)
Sındırmaq	شِگَستَن
Nəfəs almaq	نَفَس کِشیدن
Gətirmək	آوَرَدَن
Nəticə vermək, səbəb olmaq, meyvə vermək	به بار آوَرَدَن، قَراهِم کردن
Çölə çıxarmaq	بیرون آوَرَدَن
Tikmək	ساخَتَن
Yanmaq	سوختَن
Almaq	خَریدَن (از)
Çağırmaq	صِدا کردن، صدا زدن
Sakitləşdirmək,	آرام کردن
rahatlaşdırmaq	نَوَازِش کردن
Nəvaziş etmək	بُردَن، حَمَل کردن
Aparmaq, daşımaq	گِرفَتَن
Almaq	سَرمَا خُوردَن
Soyuqlamaq	مُزاجِم شُدَن

Narahat etmək, əngəl olmaq	عَوَض کردن
Dəyişmək	اِنتِخاب کردن
Seçmək	تَمیز کردن، پاک کردن، پاکیزه کردن
Təmizləmək	آمَدَن، تَشْرِیف آوردن (به)
Gəlmək	بیرون آمدن (از)
Çölə çıxmaq	شِکَايَت کردن (از)
Şikayət etmək	تمام کردن، کَامِل کردن، پُر کردن
Tamamlamaq, doldurmaq	تَبْرِیک گفتن (به)
Təbrik etmək	گُفْتُگو کردن (با)
Danışmaq	پُختن
Bişirmək	هَمکاری کردن (با)
Həmkarlıq etmək	سُرفه کردن
Öskürmək	شُمُردَن
Saymaq	عُبور کردن (از)
Keçmək	پوشاندن
Geyindirmək	گِریه کردن
Ağlamaq	بُریدن، قَطع کردن
Kəsmək	دِفاع کردن
Müdafiə etmək	صَدَمه زدن (به)، ضَرَر زدن (به)
Zərər vurmaq	جُرأت کردن
Cürət etmək	اِنکار کردن
İnkār etmək	بَسْتِگی داشتن (به)
Asılı olmaq, bağlı olmaq	تَعْرِیف کردن، شَرَح دادن،
İzah etmək	تُوصیف کردن
Meylli olmaq, arzu etmək	مِیل داشتن
Xarab etmək	

Ölmək	خَرَاب کردن، نابود کردن
Qoparmaq, yolmaq	مُردَن
Qarşı çıxmaq, etiraz etmək	گَنَدَن
İtmək	مُخَالَفَت کردن (با)
Həvəsdən salmaq, məyus etmək	ناپدید شدن
Kəşf etmək	دِلْسَرْد کردن
Çıxartmaq	گَشَف کردن
Bölmək	إِخْرَاج کردن (از)
Etmək	تَقْسِیم کردن
Mehribanlıq etmək	گَرْدَن، نِمودَن، اَنجام دادن
Şəkk etmək, şübhələnmək	مِھْرَبَانِی کردن (به)
Mürgüləmək	شَک کردن (به)
Çəkmək	چُرَت زدن
Yemək	گَشیدن
Sürmək	خُوردن
Yıxılmaq	رانَدَن، رانَدَگی کردن
İşə qəbul etmək	زَمین خوردن
Təşviq etmək	إِسْتِخْدَام کردن
Yaratmaq, qurmaq	دِلْگَرْم کردن، تَشْویق کردن
İmtahan etmək	تَأْسِیس کردن
İdman etmək	إِمْتِحَان کردن
Gözləmək, ümid etmək	وَرَزِش کردن
Üz-üzə gəlmək	إِنْتِظَار داشتن
Düşmək, yıxılmaq	روپرو شدن (با)
Qorxmaq	اُفتَادَن

Hiss etmək	تَرسیدن (از)
Vuruşmaq, mübarizə etmək	احساس کردن، حِس کردن
Doldurmaq	مُبارزه کردن، جَنگیدن
Tapmaq	پُر کردن
Tamamlamaq	پیدا کردن
Uçmaq	تَمَام کردن
Başını sığallamaq	پَریدن، پَر زدن
Öncədən təxmin etmək, proqnozlaşdırmaq	دَسْت بَر سَر گشیدن
Unutmaq	پیش بینی کردن
Bağışlamaq	فَراموش کردن
Ələ gətirmək	بَخشیدن
Bezmək	گِرَفتن، به دَسْت آوردن
Ayağa qalxmaq	به تَنگ آمدن (از)
Adət etmək	پا شُدَن، بُلَند شُدَن
Vermək	عَادَت کردن (به)
Tərk etmək	دادن (به)
Getmək	تَرک کردن
Çölə getmək, bayıra çıxmaq	رَفَتَن، تَشریف بُردن (به)
Yatmaq	بیرون رفتن (از)
Qarşılamağa getmək	خوابیدن
Yuxuya getmək	به اِستِقبال رفتن
Salam vermək	خواب رفتن
Baş vermək	سَلام کردن (به)
Asmaq	پیش آمدن
Əziyyət etmək	اَویزان کردن

Malik olmaq	اَذِيَت کردن
Qəza etmək	داشتن
Eşitmək	تَصَادُف کردن (با)
Kömək etmək	شِنیدن
Kirayələmək	گَمَک کردن
Vurmaq	کِرَایه کردن
Dəyər vermək, hörmət etmək	زَدَن
Tələsmək	گِرَامی داشتن
Əziyyət etmək	عَجَله کردن
Zənn etmək, təxmin etmək	اَذِيَت کردن، آزار دادن
Ütüləmək	گُمان کردن
Qorumaq, saxlamaq	اُتو کردن
Öldürmək	نِگاه داشتن، نِگه داشتن
Bilmək, tanımaq	گُشتن
Xəbəri olmaq	دانِستن، بَلَد بودن، شِناختن
Gülmək	سُراغ داشتن
Öyrənmək	خَندیدن (به)
Borc vermək	یاد گرفتن (از)
İcarə vermək	قَرَض دادن (به)
Yalan demək	اجاره دادن (به)
Uzanmaq	دُرُوغ گفتن (به)
Sevmək, meyl etmək	دِرَاز کشیدن
Qulaq asmaq	دوست داشتن، مِیل داشتن
Eşitmək	گوش دادن (به)، گوش کردن
Yaşamaq	(به)، شِنیدن
	زِنْدِگی کردن

Qıfıllamaq, kilidləmək	قفل کردن
Qorumaq	نگهداری کردن
Baxmaq	نگاه کردن (به)
İtirmək	گم کردن، از دست دادن
Dost olmaq	دوست شدن (با)
Səhv etmək	اشتباه کردن
Evlənmək	ازدواج کردن (با)
Ziyarət etmək, görüşmək	ملاقات کردن (با)، دیدار کردن
Düzəltmək	(با)
Göstərmək	دُرست کردن، تعمیر کردن
Hərəkət etmək	اشاره کردن (به)
Ad qoymaq, adlandırmaq	حرکت کردن
Ehtiyacı olmaq, lazım olmaq	نام گذاشتن، نامیدن
Saxlamaq	احتیاج داشتن (به)، لازم داشتن
İtaət etmək	یادداشت کردن
Ələ gətirmək	إطاعت کردن (از)
Açmaq	به دست آوردن
Göstəriş vermək	باز کردن
Keçmək	دستور دادن (به)
Ölmək	گذشتن
Baş çəkmək	در گذشتن
İcazə vermək	سر زدن (به)
Götürmək	إجازه دادن (به)
Əkmək	بر داشتن
Oynamaq	کاشتن
Sevindirmək	بازی کردن (با)

Göstərmək	خُوشحال کردن
Tökmək	نِشان دادن (به)
Qorumaq	ریختن
Təzyiq etmək, sıxmaq	حِفْظ کردن
İrəliləmək, inkişaf etmək	فِشار دادن
Söz vermək	پیشرفت کردن
Çəkmək	قُول دادن (به)
Tənbeh etmək	کِشیدن
Geyinmək	تنبیه کردن
Səssiz etmək	پوشیدن
Yağmaq	خاموش کردن
Qaldırmaq	(باران) باریدن
Oxumaq	بُلند کردن
Tanımaq	خواندن
Sifariş etmək	شِناختن
Tapmaq	سِفارش کردن (به)
Rədd etmək	پیدا کردن
Qalmaq	رَد کردن
Xatırlamaq, yada salmaq	ماندن
Cavab vermək	به یاد آوَردن، به یاد اُفتادن
İstefa etmək	جَواب دادن (به)
Dayanmaq	اِستِعا کردن / دادن
İstirahət etmək	ایستادِگی کردن (در بَرابَر)
Diriltmək, canlandırmaq	اِستِراحت کردن
Qayıtmaq	زنده کردن
Qaytarmaq	بَرگشتن (به)

Qalxmaq	بَرگرداندن (به)
Qaçmaq	بُلند شدن، بالا آمدن
Demək	دَویدَن
Buyurmaq	گُفتَن (به)
Namaz qılmaq	فَرمودَن (به)
Görmək	نَماز خواندن
Görünmək, təsir bağışlamaq	دیدَن
Satmaq	به نَظر رسیدن
Göndərmək	فُروختن (به)
Ayıрмаq	فِرستادن (برای)
Tikmək	جُدا کردن (از)
Silkələmək, titrətmək	دوختن
Öz üzərinə götürmək	تَکان دادن، لَرزاندن
Fəryad çəkmək	به دوش گشیدن
Göstərmək	فَریاد گشیدن / زدن، داد زدن
Bağlamaq	نشان دادن (به)
Oxumaq	بَستن
Oturmaq	خواندن (سُرود)
Yatmaq	نِشستن
Gülmək	خوابیدن
Çəkmək	خَندیدن
Asqırmaq	گشیدن
Həll etmək	عَطسه کردن
Danışmaq	حَل کردن
Keçirmək, yaşamaq (bir dövrü)	حَرف زدن (با)، صُحبت کردن (با)

Xərcləmək	گذرانیدن
Ərköyün etmək	خَرْج کردن
Dayanmaq	لوس کردن
Başlamaq	ایستادن
Oğurlamaq	شُرُوع کردن
Oxumaq	دُزدیدن (از)
Şikayət etmək	مُطالِعَه کردن، درس خواندن
Təqib etmək	شِکَايَت کردن
Əziyyət görmək	تَعْقِیب کردن
Üzmək	رَنج بُردن
İncimək, ürəyinə salmaq	شِنا کردن
Öyrətmək	به دِل گِرِفتن
Cırmaq	یاد دادن (به)
Ələ salmaq, zarafatla	پاره کردن
sataşmaq	سَر به سَر گذاشتن
Zəng etmək	تِلْفُن کردن (به)
Demək	گَفتن (به)
Dərdləşmək	دَرِدِ دِل کردن (با)
Düz danışmaq	راست گفتن (به)
Təşəkkür etmək	تَشْکُر کردن (از)
Fikirləşmək	فِکِر کردن (به)
Atmaq	آنداختن
Zibilə atmaq, kənara atmaq	دور ریختن، دور آنداختن
Bağlamaq	بَسْتَن
Dözmək	تَحْمُل کردن
Əl çalmaq	دَسْت زدن (به)

Tərcümə etmək	تَرْجِمَه کردن
Səfərə getmək	مُسَافِرَت کردن (به)، سَفَر کردن
Müalicə etmək	(به)
Zəhmət vermək	مُعالِجه کردن
Etimad etmək	رَحْمَت دادن (به)
Çalışmaq	إِعْتِمَاد کردن (به)
Fırlanmaq, dönmək	سَعی کردن، کوشش کردن
Yandırmaq	چَرخیدن، چَرخ زدن، گردیدن
Anlamaq	رُوشَن کردن
İşlətmək	فَهْمیدن
Dilə gətirmək	به کار بُردن
Gözləmək	بَر زَبان آوردن
Oyatmaq	صَبْر کردن، مُنْتَظِر ماندن
Oyanmaq	بیدار کردن
Addımlamaq, yol getmək	بیدار شدن
İstəmək	راه رَفْتَن، قَدَم زدن
Yumaq	خواستن
Tələf etmək	شُستن
Seyr etmək, baxmaq	تَلَف کردن
İşləmək	تَماشَا کردن
Yazmaq	کار کردن
	نِوِشتن (بَرای، به)

Azərbaycan Araşdırma Mərkəzi

